

ROMÂNIA
JUDEȚUL ARAD
COMUNA FELNAC

STRATEGIA DE DEZVOLTARE LOCALĂ
A COMUNEI FELNAC
2021 – 2027

CUPRINS

Introducere	5
 Partea I: Cadrul strategic de dezvoltare durabilă	 7
1. Direcții de dezvoltare durabilă la nivel european	7
1.1. Politica de coeziune 2021-2027	7
2. Direcții de dezvoltare durabilă la nivel național	12
2.1. Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030	12
3. Direcții de dezvoltare durabilă la nivel regional și județean	23
3.1. Planul pentru Dezvoltare Regională – Regiunea Vest	23
3.2. Strategia de dezvoltare a județului Arad	26
4. Programe de finanțare disponibile	49
 Partea a II-a: Analiza socio-economică a comunei Felnac	 53
1. Prezentare generală	53
1.1. Delimitarea teritoriului	53
1.2. Scurt istoric	53
1.3. Suprafața comunei Felnac	59
1.4. Cadrul natural	60
2. Populația și forța de muncă	64
2.1. Populația comunei Felnac	64
2.2. Forța de muncă	71
3. Infrastructura serviciilor de educație și sociale	72
3.1. Educație	72
3.2. Sănătate și servicii sociale	73
4. Infrastructura	73
4.1. Infrastructura de transport	73
4.2. Dotări tehnico-edilitare	74
5. Activitatea economică	76

5.1. Agricultură	77
5.2. Operatorii economici de pe raza comunei	79
6. Protecția mediului înconjurător	81
6.1. Factorii de mediu	81
6.2. Aree protejate	85
6.3. Factorii de risc	87
6.4. Spațiile verzi și zonele de agrement	89
7. Cultură	90
7.1. Infrastructura culturală	90
7.2. Agenda culturală a comunei Felnac	92
8. Sport	93
9. Administrația publică locală	94
9.1. Structura administrației publice locale	94
9.2. Cooperare intercomunitară	95
9.3. Investiții locale	97
Partea a III-a: Analiza SWOT	100
1. Delimitare conceptuală	100
2. Analiza SWOT pe domenii	100
Partea a IV-a: Strategia de dezvoltare locală	108
1. Misiunea	108
2. Viziunea	108
3. Principii	108
4. Valori	109
5. Obiectiv general	110
6. Obiective specifice, priorități și măsuri	111
7. Planul local de acțiune	119
8. Portofoliul de proiecte prioritare	143
Partea a V-a: Implementarea, monitorizarea și evaluarea strategiei de dezvoltare locală	217

**LISTA ACRONIMELOR UTILIZATE
ÎN CADRUL STRATEGIEI DE DEZVOLTARE LOCALĂ**

Acronim	Denumire completă
AAPL	Autoritate administrație publică locală
UAT	Unitate administrativ-teritorială
CJ	Consiliul județean
CL	Consiliul local
AM	Autoritatea de management
MFE	Ministerul Fondurilor Europene
UE	Uniunea Europeană
L	Lege
HG	Hotărâre de Guvern
OUG	Ordonanță de urgență a Guvernului
OG	Ordonanța Guvernului
IMM	Întreprinderi mici și mijlocii
ONG	Organizații neguvernamentale
OPA	Organizații private acreditate
ADI	Asociație de dezvoltare intercomunitară
GAL	Grup de acțiune local
PODD	Programul Operațional Dezvoltare Durabilă
POT	Programul Operațional Transport
POCID	Programul Operațional Creștere Inteligentă și Digitalizare
POS	Programul Operațional Sănătate
POCU	Programul Operațional Capital Uman
POCS	Programul Operațional Combaterea Sărăciei
POR	Programul Operațional Regional
POAT	Programul Operațional Asistență Tehnică
POTE	Programul Operațional Tranziție Echitabilă
PNDR	Programul Național de Dezvoltare Rurală
PNDL	Programul Național de Dezvoltare Locală
FEADR	Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală
BVC	Buget de venituri și cheltuieli
BS	Bugetul de stat
BL	Bugetul local

INTRODUCERE

Strategia de dezvoltare locală este o proiecție în viitor a comunității. Rolul acesteia este de a clarifica pe termen mediu și lung direcțiile și domeniile în care trebuie să se intervină pentru o dezvoltare durabilă.

În acest proces, comunitatea identifică răspunsurile la întrebările „*Cine suntem?*” și „*Ce dorim să fim în viitor?*”. Definierea identității și a spiritului locului la momentul prezent determină valorificarea în cadrul următoarei etape de evoluție a atuurilor sale geografice, peisagistice, cultural-istorice, dar și economice și sociale.

În altă ordine de idei, este evidentă creșterea pretențiilor cetățenilor față de calitatea serviciilor și prestația aleșilor locali. Menirea aleșilor comunității teritoriale este acum alta. Primarul și consiliul local se regăsesc tot mai des în situațiile specifice întreprinzătorului privat, în contextul în care sunt supuși și unor constrângeri de natură politică sau socio-culturale. Ca orice întreprindere privată, pentru a asigura succesul misiunilor sale, trebuie să pună accent pe calitatea și diversificarea serviciilor publice furnizate.

La nivelul unei comunități teritoriale, acțiunile umane se înscriu în două portofolii - activități comerciale și activități de servicii. Forța economică a comunității este dată de portofoliul activităților comerciale, industriale, agricole etc., care formează fundamentul fiscal al veniturilor locale, fiind în același timp suportul forței și dinamismul celui de-al doilea portofoliu, cel al serviciilor puse în slujba cetățenilor.

În condițiile existenței unei strategii de dezvoltare locală, liderii comunității și comunitatea în ansamblul ei se vor concentra asupra obiectivelor stabilite și a acțiunilor ce trebuie întreprinse pentru atingerea acestor obiective, prin coordonarea și orientarea eficientă a resurselor de care dispun.

Prin implementarea programelor elaborate, strategia de dezvoltare urmărește schimbarea în plan social, o mai bună valorificare a potențialului comunității, precum și orientarea activităților de dezvoltare în concordanță cu procesele înregistrate pe plan local.

Pentru implementarea cu succes a proiectelor de dezvoltare comunitară este absolut necesar parteneriatul între actorii de pe plan local: administrația publică locală, comunitatea locală, firme private, reprezentanții societății civile.

Având în vedere toate aceste considerente, prezenta strategie de dezvoltare își propune să răspundă nevoii comunei Felnac de a avea la dispoziție un instrument de lucru la nivel local, prin care se stabilesc viziunea de dezvoltare, obiectivul general și obiectivele specifice de atins la finalul perioadei de programare, propunând domenii de intervenție, direcții de acțiune prioritare și măsuri necesare pentru îndeplinirea obiectivelor. Documentul încearcă să prezinte o imagine cât mai obiectivă a situației actuale, identificând acele arii sau domenii care pot oferi comunității un avantaj competitiv real în următorii 7 ani.

Prezenta strategie de dezvoltare este structurată pe 5 părți:

- **Partea I** – Cadrul strategic de dezvoltare durabilă, care cuprinde prezentarea succintă a principalelor strategii la nivel european, național, regional și județean, deoarece orice strategie elaborată trebuie integrată în alte documente programatice existente la nivele superioare;
- **Partea a II-a** – Analiza socio-economică a unității administrativ-teritoriale, care constă în analiza principalilor indicatori statistici din comuna Felnac, județul Arad;
- **Partea a III-a** – Analiza SWOT, care prezintă concomitent caracteristicile interne și influențele mediului extern, ținând cont atât de factorii pozitivi, cât și de cei negativi;
- **Partea a IV-a** – Strategia de dezvoltare locală, care stabilește: misiunea, viziunea de dezvoltare, principiile și valorile, obiectivul general și obiectivele specifice, domeniile de intervenție, prioritățile, măsurile de întreprins, planul local de acțiune și portofoliul de proiecte prioritare în perioada 2021-2027;
- **Partea a V-a** – Implementarea, monitorizarea și evaluarea strategiei de dezvoltare locală, care prezintă modul de monitorizare și evaluare a gradului de implementare a strategiei de dezvoltare locală.

PARTEA I

CADRUL STRATEGIC DE DEZVOLTARE DURABILĂ

Conceptul de dezvoltare durabilă (sustenabilă) s-a cristalizat în timp, pe parcursul mai multor decenii, în cadrul unor dezbateri științifice aprofundate pe plan internațional și a căpătat valențe politice precise în contextul globalizării.

Dezvoltarea durabilă reprezintă, în contextul românesc, dorința realizării unui echilibru, o sinteză între aspirațiile cetățeanului născut liber, societatea de care depinde și prin care se definește și contextul care permite realizarea de sine. Acest echilibru pornește de la om, actor central care caută un echilibru individual și condiții favorabile pentru a se realiza. Condițiile favorabile sunt influențate de societatea care trebuie să îl susțină și să îl motiveze și de mediul prin care se regăsește și își poate găsi echilibrul. Rolul statului în contextul dezvoltării durabile este să ajute la realizarea acestui echilibru, nu doar pentru cetățenii de acum, dar și pentru generațiile viitoare.

1. Direcții de dezvoltare durabilă la nivel european

1.1. Politica de coeziune 2021-2027

În cadrul următorului buget pe termen lung al UE pentru 2021-2027, Comisia Europeană propune modernizarea politicii de coeziune, principala politică de investiții a UE și una dintre cele mai tangibile expresii ale solidarității.

Cele 5 priorități investiționale mijlocite optim de UE sunt următoarele:

- **Europă mai inteligentă**, prin inovare, digitalizare, transformare economică și sprijinirea întreprinderilor mici și mijlocii;
- **Europă mai verde**, fără emisii de carbon, punerea în aplicare a Acordului de la Paris și investiții în tranziția energetică, energia din surse regenerabile și combaterea schimbărilor climatice;
- **Europă conectată**, cu rețele strategice de transport și digitale;
- **Europă mai socială**, pentru realizarea pilonului european al drepturilor sociale și sprijinirea calității locurilor de muncă, a învățământului, a competențelor, a incluziunii sociale și a accesului egal la sistemul de sănătate;
- **Europă mai apropiată de cetățenii săi**, prin sprijinirea strategiilor de dezvoltare conduse la nivel local și a dezvoltării urbane durabile în UE.

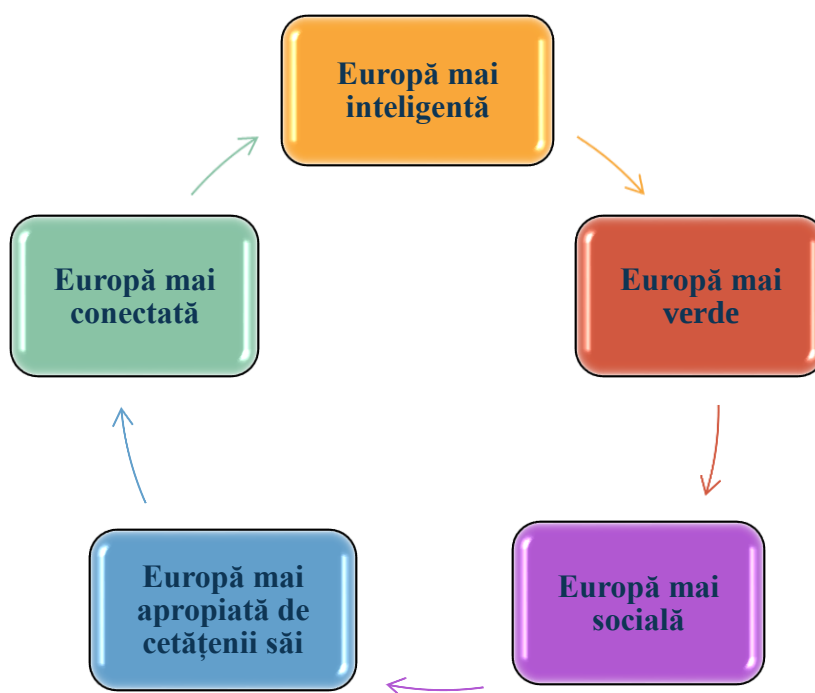

Figura nr. 1 – Priorități de investiții 2021-2027

Politica de coeziune continuă investițiile în toate regiunile, pe baza a 3 categorii (mai puțin dezvoltate, în tranziție, mai dezvoltate). Metoda de alocare a fondurilor se bazează încă, în mare măsură, pe PIB-ul pe cap de locuitor. Se introduc noi criterii (șomajul în rândul tinerilor, nivel scăzut de educație, schimbări climatice și primirea și integrarea migranților), pentru a reflecta mai bine realitatea de pe teren. Regiunile ultraperiferice vor beneficia în continuare de sprijin special de la UE. Politica de coeziune continuă să sprijine strategiile de dezvoltare conduse la nivel local și să autonomizeze gestionarea fondurilor de către autoritățile locale. Crește și dimensiunea urbană a politicii de coeziune, prin alocarea a 6 % din FEDR dezvoltării urbane durabile și printr-un nou program de colaborare în rețea și de consolidare a capacităților dedicat autorităților urbane, sub denumirea Inițiativa urbană europeană.

Prioritățile naționale de investiții pentru finanțarea din Fondurile Europene post-2020:

OP 1 - O Europă mai inteligentă

Cercetare și inovare

Obiectiv specific:

- Dezvoltarea capacităților de cercetare și inovare și adoptarea tehnologiilor avansate

Digitalizare

Obiectiv specific:

- Fructificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor și al guvernelor

Competitivitate

Obiectiv specific:

- Impulsionarea creșterii și competitivității IMM-urilor

Specializare inteligentă, tranziție industrială și antreprenoriat

Obiectiv specific:

- Dezvoltarea competențelor pentru specializare inteligentă, tranziție industrială și antreprenoriat

OP 2 - O Europă mai verde

Energie

Obiective specifice:

- Promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră
- Promovarea energiei din surse regenerabile
- Dezvoltarea de sisteme inteligente de energie, rețele și stocare în afara TEN-E

Schimbări climatice, riscuri, apă

Obiective specifice:

- Promovarea adaptării la schimbările climatice, a prevenirii riscurilor și a rezilienței în urma dezastrelor
- Promovarea gestionării sustenabile a apei

Economia circulară

Obiectiv specific:

- Promovarea tranziției către o economie circulară

Biodiversitate

Obiectiv specific:

- Îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi în special în mediul urban și reducerea poluării

Aer

Obiectiv specific:

- Îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi în special în mediul urban și reducerea poluării

Situri contaminate

Obiectiv specific:

- Îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi în special în mediul urban și reducerea poluării

Mobilitate urbană

Obiectiv specific:

- Mobilitate națională, regională și locală sustenabilă, rezilientă în fața schimbărilor climatice, inteligentă și intermodală, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere

OP 3 - O Europă mai conectată

Conectivitate

Obiective specifice:

- Dezvoltarea unei rețele TEN-T durabilă, rezilientă în fața schimbărilor climatice, inteligentă, sigură și intermodală
- Dezvoltarea unei mobilități naționale, regionale și locale durabile, reziliente în fața schimbărilor climatice, inteligente și intermodale, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere

Broadband

Obiectiv specific:

- Îmbunătățirea conectivității digitale

OP 4 - O Europă mai socială

Ocupare

Obiective specifice:

- Îmbunătățirea **accesului pe piața muncii pentru toate persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă**, în special pentru tineri, șomeri de lungă durată și grupurile dezavantajate pe piața muncii, persoane inactive, prin promovarea angajării pe cont propriu și a economiei sociale
- **Modernizarea instituțiilor și a serviciilor pieței muncii** pentru a evalua și anticipa necesarul de competențe și a asigura asistența personalizată și în timp real, urmărind asigurarea medierii/plăsării (matching), tranziției și a mobilității forței de muncă
- Promovarea **participării echilibrate după gen pe piața muncii** și a asigurării echilibrului dintre viața profesională și cea privată
- Promovarea **adaptării la schimbare a lucrătorilor, întreprinderilor și antreprenorilor**, a îmbătrânirii active și în condiții bune de sănătate, precum și a unui mediu de lucru sănătos și adaptat care să reducă riscurile la adresa sănătății

Educație

Obiective specifice:

- Îmbunătățirea **calității, eficacității și a relevanței sistemului de educație și formare pentru piața muncii**, pentru a sprijini dobândirea de competențe cheie, inclusiv a competențelor digitale
- Promovarea **accesului egal la educație și formare de calitate și favorabile incluziunii**, completarea studiilor și a absolvirii acestora, în special pentru grupurile defavorizate, începând de la educația și îngrijirea copiilor preșcolari, continuând cu educația și formarea generală și profesională și până la învățământul terțiar
- Promovarea **învățării pe tot parcursul vieții**, în special a unor oportunități flexibile de perfecționare și reconversie profesională pentru toți, luând în considerare competențele digitale

Incluziune socială

Obiective specifice:

- Promovarea **integrării socio-economice a resortisanților țărilor terțe și a comunităților marginalizate**, cum ar fi romii

- Îmbunătățirea accesului egal și în timp util la servicii de calitate, durabile și accesibile; modernizarea sistemelor de protecție socială, inclusiv promovarea accesului la protecția socială; îmbunătățirea **accesibilității**, a **eficacității** și a rezilienței **sistemelor de asistență medicală și a serviciilor de îngrijire de lungă durată**
- Promovarea integrării sociale a persoanelor aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială, inclusiv a persoanelor cele mai defavorizate și a copiilor
- Reducerea deprivării materiale prin furnizarea de alimente și/sau asistență materială de bază persoanelor celor mai defavorizate, inclusiv prin măsuri de acompaniere

Sănătate

Obiective specifice:

- Îmbunătățirea accesului egal și în timp util la servicii de calitate, durabile și accesibile; modernizarea sistemelor de protecție socială, inclusiv promovarea accesului la protecția socială; îmbunătățirea **accesibilității**, a **eficacității** și a rezilienței **sistemelor de asistență medicală și a serviciilor de îngrijire de lungă durată**

OP 5 - O Europă mai aproape de cetățenii săi

Turism, patrimoniu, cultură, securitate urbană

Obiectiv specific:

- Promovarea dezvoltării integrate în domeniul social, economic și al mediului, a patrimoniului cultural și a securității în zonele urbane

Dezvoltare teritorială integrată

Obiectiv specific:

- Promovarea dezvoltării integrate în domeniul social, economic și al mediului la nivel local, a patrimoniului cultural și a securității, inclusiv în zonele rurale și de coastă și inclusiv prin dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității

2. Direcții de dezvoltare durabilă la nivel național

2.1. Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030

România, în calitate de stat membru al Organizației Națiunilor Unite (ONU) și Uniunii Europene (UE), și-a exprimat adeziunea la cele 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă (ODD) ale **Agendei 2030**, adoptată prin Rezoluția Adunării Generale a ONU A/RES/70/1, în cadrul Summit-

ului ONU pentru Dezvoltare Durabilă din septembrie 2015. Concluziile Consiliului UE, adoptate în data de 20 iunie 2017, „Un viitor durabil al Europei: răspunsul UE la Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă” reprezintă documentul politic asumat de statele membre ale UE privind implementarea Agendei 2030 pentru Dezvoltare Durabilă.

Prin Hotărârea Guvernului nr. 877/2018 a fost adoptată Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030.

Prin această strategie, România își stabilește cadrul național pentru susținerea Agendei 2030 și implementarea setului de 17 ODD. Strategia susține dezvoltarea României pe trei piloni principali, respectiv economic, social și de mediu. Strategia este orientată către cetățean și se concentrează pe inovație, optimism, reziliență și încrederea că statul servește nevoile fiecărui cetățean, într-un mod echitabil, eficient și într-un mediu curat, în mod echilibrat și integrat.

Figura nr. 2 – Obiectivele de dezvoltare durabilă 2030

Strategia reprezintă modalitatea de conectare practică, de articulare a României la parteneriatele naționale, regionale, europene și globale specifice. Totodată, ca efect al participării voluntare a României la raportările periodice cu privire la stadiul implementării Agendei 2030, Strategia contribuie la creșterea credibilității, eficacității și impactului politicilor implementate.

Obiectivul 1: Fără sărăcie

Eradicarea sărăciei în toate formele sale și în orice context

Ținte 2030

- ❖ Eradicarea sărăciei extreme pentru toți cetățenii
- ❖ Reducerea cu cel puțin jumătate a numărului de cetățeni care trăiesc în sărăcie relativă
- ❖ Consolidarea sistemului național unitar al serviciilor de intervenție de urgență, reabilitare ulterioară și compensare a pierderilor în caz de calamități naturale, accidente industriale sau evenimente climatice extreme

Obiectivul 2: Foamete zero

Eradicarea foamei, asigurarea securității alimentare, îmbunătățirea nutriției și promovarea unei agriculturi sustenabile

Ținte 2030

- ❖ Eradicarea malnutriției și menținerea ratei obezității sub 10%, similar cu nivelul înregistrat în anul 2014
- ❖ Finalizarea cadastrului agricol
- ❖ Dublarea ponderii agriculturii în PIB-ul României, față de anul 2018
- ❖ Menținerea și extinderea diversității genetice a semințelor, a plantelor cultivate și a animalelor de fermă și domestice și a speciilor sălbatice înrudite
- ❖ Creșterea gradului de valorificare a producției agricole autohtone
- ❖ Creșterea ponderii agriculturii ecologice în totalul producției agricole
- ❖ Menținerea și rentabilizarea unor ocupații și metode tradiționale de valorificare a plantelor medicinale și fructelor de pădure în zona montană
- ❖ Menținerea tradițiilor locale prin creșterea numărului de produse cu caracteristici specifice în ceea ce privește originea geografică

Obiectivul 3: Sănătate și bunăstare

Asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea bunăstării tuturor, la orice vârstă

Ținte 2030

- ❖ Asigurarea accesului universal la servicii de informare, educare și consiliere pentru promovarea prevenției și adoptarea unui stil de viață fără riscuri
- ❖ Digitalizarea completă a sistemului de sănătate și, implicit eliminarea documentelor și registrelor tipărite pe suport de hârtie, pentru a eficientiza și a facilita intervențiile medicale,

pentru a asigura populației accesul rapid la servicii medicale de calitate, la tratamente și medicamente și pentru monitorizarea eficientă a nevoilor

- ❖ Reducerea prevalenței mortalității materne și infantile, a incidenței cancerului la sân sau de col uterin și a sarcinilor la adolescente, având ca obiectiv prioritar grupurile vulnerabile și defavorizate
- ❖ Reducerea mortalității materne și mortalității neonatale, astfel încât să se situeze sub media UE
- ❖ Creșterea acoperirii vaccinale până la nivelul minim recomandat de OMS pentru fiecare vaccin, prin dezvoltarea unei platforme comune de colaborare între autorități, medici, pacienți, organizații internaționale cu experiență în acest domeniu, reprezentanți ai companiilor în domeniu, precum și alți factori interesați
- ❖ Promovarea conștientizării bolilor psihice, reducerea stigmatului și crearea unui mediu în care cetățenii afectați se simt acceptați și unde pot cere ajutor
- ❖ Stoparea îmbolnăvirii de tuberculoză și combaterea hepatitei și a altor boli transmisibile
- ❖ Reducerea cu o treime a mortalității premature cauzate de bolile netransmisibile prin prevenire și tratament și prin promovarea sănătății și bunăstării mintale
- ❖ Reducerea mortalității cauzate de boli cronice
- ❖ Reducerea consumului de substanțe nocive

Obiectivul 4: Educație de calitate

Garantarea unei educații de calitate și promovarea oportunităților de învățare de-a lungul vieții pentru toți

Ținte 2030

- ❖ Reducerea ratei de părăsire timpurie a sistemului educațional
- ❖ Învățământ axat pe competențe și centrat pe nevoile elevului, căruia să îi fie oferită o mai mare libertate în definirea priorităților de studiu, prin măsuri precum creșterea ponderii de materii opționale
- ❖ Asigurarea faptului că toți elevii dobândesc cunoștințele și competențele necesare pentru promovarea dezvoltării durabile, inclusiv prin educația pentru dezvoltare durabilă și stiluri de viață durabile, drepturile omului, egalitatea de gen, promovarea unei culturi a păcii și non-violenței, aprecierea diversității culturale și a contribuției culturii la dezvoltarea durabilă
- ❖ Accentuarea rolului, în procesul educațional, al educației civice, a principiilor și noțiunilor despre o societate durabilă pașnică și incluzivă, egalitate de gen, despre valorile democrației și pluralismului, despre valorile multiculturalismului, prevenția discriminării și înțelegerea

percepției „celuilalt”, despre importanța eradicării violenței cu accent pe fenomenul de violență în școli

- ❖ Modernizarea sistemului de învățământ prin adaptarea metodologiilor de predare-învățare la folosirea tehnologiilor informaționale și creșterea calității actului educațional
- ❖ Organizarea învățământului profesional și tehnic în campusuri special amenajate și dotate; pregătirea personalului didactic bine calificat; elaborarea de curriculum potrivit cerințelor de pe piața muncii prin dezvoltarea de parteneriate, inclusiv cu mediul de afaceri
- ❖ Extinderea generalizată a facilităților pentru formarea și perfecționarea continuă pe tot parcursul vieții, sporirea considerabilă a participării la sistemele formale și nonformale de cunoaștere în vederea apropierii României de media performanțelor din statele membre ale UE
- ❖ Extinderea rețelei de centre comunitare de învățare permanentă de către autoritățile locale; continuarea cointeresării companiilor în sprijinirea înrolării angajaților în asemenea programe
- ❖ Creșterea substanțială a numărului de tineri și adulți care dețin competențe relevante, inclusiv competențe profesionale, care să faciliteze angajarea, crearea de locuri de muncă decente și antreprenoriatul
- ❖ Creșterea nivelului de educație financiară a cetățenilor
- ❖ Extinderea în educația formală universitară a dezvoltării durabile ca principii și specializare și accentuarea rolului cercetării interdisciplinare în dezvoltarea unei societăți durabile

Obiectivul 5: Egalitate de gen

Realizarea egalității de gen și întărirea rolului femeilor și al fetelor în societate

Ținte 2030

- ❖ Continuarea reducerii disparității salariale dintre sexe
- ❖ Eliminarea tuturor formelor de violență împotriva femeilor și fetelor, în sferele publice și private, inclusiv a traficului, exploatarei sexuale și a altor tipuri de exploatare
- ❖ Asigurarea participării depline și eficiente a femeilor și a egalității de șanse la ocuparea posturilor de conducere la toate nivelurile de luare a deciziilor în viața politică, economică și publică

Obiectivul 6: Apă curată și sanitație

Asigurarea disponibilității și gestionării durabile a apei și sanitație pentru toți

Ținte 2030

- ❖ Creșterea substanțială a eficienței folosirii apei în activitățile industriale, comerciale și agricole; extinderea reutilizării raționale a apelor tratate și reciclate în perspectiva atingerii obiectivelor economiei circulare
- ❖ Creșterea substanțială a eficienței de utilizare a apei în toate sectoarele și asigurarea unui proces durabil de captare și furnizare a apei potabile, pentru a face față deficitului de apă
- ❖ Conectarea gospodăriilor populației din orașe, comune și sate compacte la rețeaua de apă potabilă și canalizare în proporție de cel puțin 90%
- ❖ Creșterea accesului la apă potabilă pentru grupurile vulnerabile și marginalizate
- ❖ Îmbunătățirea calității apei prin reducerea poluării, eliminarea depozitării deșeurilor și reducerea la minimum a produselor chimice și materialelor periculoase, reducând proporția apelor uzate netratate și sporind substanțial reciclarea și reutilizarea sigură
- ❖ Realizarea accesului la condiții sanitare și de igienă adecvate și echitabile pentru toți, acordând o atenție specială celor în situații vulnerabile

Obiectivul 7: Energie curată și la prețuri accesibile

Asigurarea accesului tuturor la energie la prețuri accesibile, într-un mod sigur, durabil și modern

Ținte 2030

- ❖ Extinderea rețelelor de transport și distribuție pentru energie electrică și gaze naturale în vederea asigurării accesului consumatorilor casnici, industriali și comerciali la surse sigure de energie la prețuri acceptabile
- ❖ Asigurarea securității cibernetice a platformelor de monitorizare a rețelelor de producție, transport și distribuție a energiei electrice și gazelor naturale
- ❖ Decuplarea creșterii economice de procesul de epuizare a resurselor și de degradare a mediului prin sporirea considerabilă a eficienței energetice (cu minimum 27% comparativ cu scenariul de status-quo) și folosirea extinsă a schemei EU ETS în condiții de piață previzibile și stabile
- ❖ Creșterea ponderii surselor de energie regenerabilă și a combustibililor cu conținut scăzut de carbon în sectorul transporturilor (autovehicule electrice), inclusiv combustibili alternativi
- ❖ Asigurarea unui cadru de reglementare stabil și transparent în domeniul eficienței energetice în vederea atragerii investițiilor
- ❖ Susținerea strategică a ponderii energiei electrice în totalul consumului casnic, industrial și în transporturi prin stabilirea unor norme de performanță pentru instalații și aparatură

Obiectivul 8: Muncă decentă și creștere economică

Promovarea unei creșteri economice susținute, deschisă tuturor și durabilă, a ocupării depline și productive a forței de muncă și asigurarea de locuri de muncă decente pentru toți

Ținte 2030

- ❖ Păstrarea în continuare a unui ritm al creșterii PIB superior față de media UE pentru a susține efortul de reducere a decalajelor în comparație cu țările europene avansate, paralel cu aplicarea principiilor dezvoltării durabile și îmbunătățirea constantă a nivelului de trai al populației
- ❖ Promovarea unor politici orientate spre dezvoltare care susțin activitățile productive, crearea locurilor de muncă decente, antreprenoriatul prin start-up, creativitatea și inovația, și care încurajează formalizarea și creșterea întreprinderilor micro, mici și mijlocii, inclusiv prin acces la servicii financiare
- ❖ Atingerea unor niveluri mai ridicate ale productivității prin diversificare, modernizarea tehnologică și inovație, inclusiv prin accent pe sectoarele cu valoare adăugată sporită și utilizarea intensivă a forței de muncă
- ❖ Realizarea unui turism competitiv pe termen lung, dezvoltarea agroturismului, ecoturismului, turismului rural, balnear și cultural și îmbunătățirea imaginii României ca destinație turistică
- ❖ Consolidarea capacității instituțiilor financiare interne pentru a încuraja și a extinde accesul la servicii bancare, de asigurări și servicii financiare pentru toți

Obiectivul 9: Industrie, inovație și infrastructură

Construirea unor infrastructuri reziliente, promovarea industrializării durabile și încurajarea inovației

Ținte 2030

- ❖ Modernizarea și dezvoltarea infrastructurii calitative, fiabile, durabile și puternice, inclusiv infrastructura regională și transfrontalieră, pentru a sprijini dezvoltarea economică și bunăstarea oamenilor, cu accent pe accesul larg și echitabil pentru toți
- ❖ Îmbunătățirea siguranței rutiere
- ❖ Reabilitarea industriilor pentru a deveni durabile, cu eficiență sporită în utilizarea resurselor și adoptare sporită a tehnologiilor și proceselor industriale curate și ecologice, toate țările luând măsuri în conformitate cu capacitățile respective ale acestora
- ❖ Stimularea cu precădere a economiei digitale și investițiilor industriale care se situează în zona mai profitabilă a lanțului valoric, care fructifică și rezultatele eforturilor naționale de cercetare-dezvoltare-inovare și care se adresează unor piețe stabile și în creștere

- ❖ Întărirea cercetării științifice, modernizarea capacităților tehnologice ale sectoarelor industriale; încurajarea inovațiilor și creșterea semnificativă a numărului de angajați în cercetare și dezvoltare și sporirea cheltuielilor publice și private pentru cercetare și dezvoltare
- ❖ Promovarea industrializării incluzive și durabile și sporirea ratei de ocupare
- ❖ Creșterea accesului întreprinderilor mici industriale și de altă natură la servicii financiare, inclusiv la credite accesibile și integrarea acestora în lanțuri valorice și piețe externe

Obiectivul 10: Inegalități reduse

Reducerea inegalităților în interiorul țărilor și între țări

Ținte 2030

- ❖ Adoptarea politicilor, în special fiscale, salariale și de protecție socială, în scopul reducerii progresive a inegalităților, respectiv a proporției grupurilor dezavantajate
- ❖ Aproprierea României de nivelul mediei UE, corespunzător anului 2030, din punctul de vedere al indicatorilor dezvoltării durabile
- ❖ Reducerea discriminării prin acordarea de sprijin organizațiilor neguvernamentale care activează în domeniul drepturilor omului

Obiectivul 11: Orașe și comunități durabile

Dezvoltarea orașelor și a așezărilor umane pentru ca ele să fie deschise tuturor, sigure, reziliente și durabile

Ținte 2030

- ❖ Asigurarea accesului la condiții de locuire adecvate pentru toți cetățenii
- ❖ Reducerea semnificativă a pierderilor economice provocate de inundații și alunecările de teren, îmbunătățirea răspunsului colectiv și întărirea capacității de adaptare și revenire la nivel funcțional în cel mai scurt timp după producerea evenimentului, reducerea impactului inundațiilor sau a poluărilor generate de inundații și ale alunecărilor de teren asupra ecosistemelor, inclusiv prin îmbunătățirea constantă a cadrului legislativ
- ❖ Asigurarea accesului la sisteme de transport sigure, la prețuri echitabile, accesibile și durabile pentru toți, în special prin extinderea rețelelor de transport public, acordând o atenție deosebită nevoilor celor aflați în situații vulnerabile, femei, copii, persoane cu dizabilități și în etate
- ❖ Elaborarea și punerea în aplicare a unui program general de planificare spațială și amenajare a teritoriului în corelare cu strategiile sectoriale la nivel național prin aplicarea conceptului de dezvoltare spațială policentrică și echilibrată, care să susțină coeziunea teritorială
- ❖ Educarea și responsabilizarea populației pentru situații de risc seismic

- ❖ Reducerea efectelor pe care poluarea atmosferică le are asupra sănătății umane și a mediului prin acordarea unei atenții deosebite calității aerului
- ❖ Reducerea substanțială a numărului deceselor și bolilor provocate de produsele chimice periculoase de poluare și de contaminarea aerului, apei și a solului
- ❖ Consolidarea eforturilor de protecție și salvagardare a patrimoniului cultural și natural, a elementelor de peisaj din mediul urban și rural
- ❖ Implementarea prevederilor legale referitoare la producția, transportul, depozitarea, utilizarea și eliminarea produselor chimice, inclusiv a celor farmaceutice, care pot prezenta pericole pentru sănătatea oamenilor și animalelor și pentru integritatea mediului

Obiectivul 12: Consum și producție responsabile

Asigurarea unor modele de consum și producție durabile

Ținte 2030

- ❖ Trecerea etapizată la un nou model de dezvoltare bazat pe utilizarea rațională și responsabilă a resurselor cu introducerea unor elemente ale economiei circulare, elaborarea unei foi de parcurs
- ❖ Înjumătățirea pe cap de locuitor a risipei de alimente la nivel de vânzare cu amănuntul și de consum și reducerea pierderilor de alimente de-a lungul lanțurilor de producție și de aprovizionare, inclusiv a pierderilor post-recoltare
- ❖ Reciclarea în proporție de 55% a deșeurilor municipale până în 2025 și 60% până în 2030
- ❖ Reciclarea în proporție de 65% a deșeurilor de ambalaje până în 2025 (materiale plastice 50%; lemn 25%; metale feroase 70%, aluminiu 50%, sticlă 70%, hârtie și carton 75%) și 70% până în 2030 (materiale plastice 55%; lemn 30%; metale feroase 80%, aluminiu 60%, sticlă 75%, hârtie și carton 85%)
- ❖ Colectarea separată a deșeurilor menajere periculoase până în 2022, a deșeurilor biologice până în 2023 și a materialelor textile până în 2025
- ❖ Stabilirea de scheme obligatorii de răspundere extinsă a producătorilor pentru toate ambalajele până în 2024
- ❖ Implementarea practicilor durabile de achiziții publice verzi, în conformitate cu prioritățile naționale și politicile europene

Obiectivul 13: Acțiune în domeniul schimbărilor climatice

Luarea unor măsuri urgente de combatere a schimbărilor climatice și a impactului lor

Ținte 2030

- ❖ Consolidarea rezilienței și capacității de adaptare a României la riscurile legate de climă și dezastre naturale
- ❖ Îmbunătățirea capacității de reacție rapidă la fenomene meteorologice extreme intempestive de mare intensitate
- ❖ Îmbunătățirea educației, sensibilizării și capacității umane și instituționale privind atenuarea schimbărilor climatice, adaptarea, reducerea impactului și alerta timpurie
- ❖ Intensificarea eforturilor României pentru a realiza tranziția la o economie „verde”, cu emisii reduse de dioxid de carbon, rezilientă la schimbările climatice și pentru integrarea măsurilor de adaptare la schimbările climatice în sectoarele vulnerabile economice, sociale și de mediu, în conformitate cu politicile UE

Obiectivul 14: Viață acvatică

Conservarea și utilizarea durabilă a oceanelor, mărilor și a resurselor marine pentru o dezvoltare durabilă

Ținte 2030

- ❖ Prevenirea și reducerea semnificativă a poluării marine de toate tipurile, în special de la activitățile terestre, inclusiv poluarea cu deșeuri marine și poluarea cu nutrienți
- ❖ Minimizarea și gestionarea impactului acidificării mediului apelor marine, inclusiv prin cooperare științifică sporită la toate nivelurile
- ❖ Dezvoltarea responsabilă și sustenabilă a activităților de pescuit la speciile sălbatice și de acvacultură cu respectarea cotelor și metodelor stabilite prin lege și menținerea, în limite rezonabile, a viabilității îndeletnicirilor tradiționale în acest domeniu, inclusiv a pescuitului sportiv și de agrement
- ❖ Atragerea celorlalte state riverane Mării Negre în actul de management durabil a resurselor acvatice vii

Obiectivul 15: Viața terestră

Protejarea, restaurarea și promovarea utilizării durabile a ecosistemelor terestre, gestionarea durabilă a pădurilor, combaterea deșertificării, stoparea și repararea degradării solului și stoparea pierderilor de biodiversitate

Ținte 2030

- ❖ Dezvoltarea infrastructurii verzi și folosirea serviciilor oferite de ecosistemele naturale (în special în luncile Dunării, afluenților acesteia și în Deltă) prin gestionarea integrată a bazinelor hidrografice și zonelor umede

- ❖ Conservarea și protejarea zonelor umede, între care se află și Rezervația Biosferei Delta Dunării, zonă umedă unicat în Europa, ca parte a patrimoniului natural european și mondial
- ❖ Asigurarea conservării ecosistemelor montane, inclusiv a biodiversității acestora, în scopul de a spori capacitatea acestora de a oferi beneficii esențiale pentru dezvoltare durabilă
- ❖ Susținerea instituțiilor și infrastructurilor de cercetare-dezvoltare de interes național și european pentru studierea, gestionarea, protejarea și conservarea diversității patrimoniului natural
- ❖ Gestionarea durabilă a pădurilor, eliminarea tăierilor ilegale de arbori, dezvoltarea sistemului informatic integrat pentru monitorizarea exploatării și transportului masei lemnoase, inclusiv la punctele de frontieră, asigurarea împăduririi și reîmpăduririi terenurilor din fondul forestier și a celor degradate sau supuse deșertificării, desfășurarea plantării programate a perdelelor forestiere pentru protecția culturilor agricole și a elementelor de infrastructură în scopul limitării impactului schimbărilor climatice
- ❖ Tranziția către o economie circulară prin abordări complementare ce implică metode tradiționale și tehnologii de ultimă generație pentru restabilirea/refacerea capitalului natural și reducerea dependenței de fertilizatorii sintetici și de pesticide, pentru combaterea degradării solului
- ❖ Combaterea deșertificării, restaurarea terenurilor și solurilor degradate, inclusiv a terenurilor afectate de deșertificare, secetă și inundații

Obiectivul 16: Pace, justiție și instituții eficiente

Promovarea unor societăți pașnice și incluzive pentru o dezvoltare durabilă, a accesului la justiție pentru toți și crearea unor instituții eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile

Ținte 2030

- ❖ Administrarea justiției în condiții de imparțialitate și celeritate, în conformitate cu legile și procedurile stabilite, cu respectarea principiului prezumției de nevinovăție
- ❖ Asigurarea și susținerea dialogului cu minoritățile naționale în vederea îmbunătățirii actului decizional, prin acces egal pentru toți cetățenii de a-și respecta și valorifica cultura, tradițiile, limba maternă și de a participa la viața economică, socială și politică și pentru combaterea preconcepțiilor, a prejudecăților și a discriminărilor în toate formele sale și promovarea dialogului interetnic, valorilor comune, diversității culturale și lingvistice
- ❖ Reducerea semnificativă a tuturor formelor de violență și ratelor de deces conexe
- ❖ Stoparea abuzului, exploatării, traficului și a tuturor formelor de violență și torturii copiilor

- ❖ Reducerea semnificativă a fluxurilor ilicite financiare și de armament, consolidarea recuperării și returnării bunurilor furate și combaterea tuturor formelor de crimă organizată
- ❖ Asigurarea procesului decizional receptiv, incluziv, participativ și reprezentativ la toate nivelurile
- ❖ Dezvoltarea instituțiilor eficiente, responsabile și transparente la toate nivelurile
- ❖ Profesionalizarea și perfecționarea activității tuturor instituțiilor administrației publice centrale și locale, mai ales a compartimentelor care intră în contact direct cu cetățenii, pentru prestarea unor servicii prompte și civilizate; extinderea și generalizarea serviciilor pe internet (on-line).

Obiectivul 17: Parteneriate pentru realizarea obiectivelor

Consolidarea mijloacelor de implementare și revitalizarea parteneriatului global pentru dezvoltare durabilă

Ținte 2030

- ❖ Majorarea progresivă a cuantumului asistenței oficiale de dezvoltare acordate de România în cadrul programelor ODA, în funcție de capacitatea de susținere a economiei naționale, având ca obiectiv-țintă atingerea cifrei de 0,33% din venitul național brut la nivelul anului 2030
- ❖ Sporirea și diversificarea ajutorului oficial pentru dezvoltare pe măsura creșterii potențialului economic al României și încurajarea agenților economici români să investească, pe baze competitive, în economia țărilor mai puțin dezvoltate
- ❖ Aderarea României la Zona Euro, la spațiul Schengen și la Organizația pentru Dezvoltare și Cooperare Economică
- ❖ Susținerea angajamentelor internaționale și implicarea proactivă pe plan european și internațional

3. Direcții de dezvoltare durabilă la nivel regional și județean

3.1. Planul pentru Dezvoltare Regională – Regiunea Vest

Procesul de planificare a dezvoltării la nivel regional oferă o bază strategică esențială pentru includerea măsurilor și proiectelor implementate la nivel regional în viitoarele programe de finanțare, indiferent de sursele de finanțare ale acestor programe.

Județul Arad este parte componentă a Regiunii Vest, prin urmare la elaborarea strategiei de dezvoltare a comunei Felnac vom avea în vedere obiectivul general, obiectivele specifice și axele prioritare stabilite prin Planul pentru Dezvoltare Regională.

Obiectiv general: Regiunea Vest își propune ca, orientând intervențiile pe nevoile locuitorilor săi, să ajungă la nivelul de calitate a vieții din regiunile puternice, non-capitale ale Europei Centrale.

Obiective specifice:

1. Accentuarea rolului cercetării-inovării. Intervenții la nivelul modului în care domeniul CDI este configurat și organizat în cadrul regiunii, cu accent pe crearea unei legături mai strânse cu mediul de afaceri, în vederea transferului rezultatelor CDI în mediul privat.
2. Concentrarea mai clară asupra IMM-urilor, avându-se în vedere îmbunătățirea nivelului productivității. Pentru a crește productivitatea la nivel regional, intervențiile pot fi grupate la nivelul următorilor factori-cheie:
 - a) aptitudini: orientarea asupra categoriilor de persoane fără calificare și îmbunătățirea abilităților persoanelor ocupate;
 - b) inovare: creșterea investițiilor în cercetare și dezvoltare a întreprinderilor, în special IMM-uri și transformarea cât mai multor idei în produse sau servicii noi sau îmbunătățite;
 - c) întreprinderi: creșterea ratei de formare și de supraviețuire a întreprinderilor și crearea unei culturi antreprenoriale începând de la școală;
 - d) investiții: îmbunătățirea nivelului de investiții în sectorul serviciilor.
3. Creșterea conectivității și mobilității în/din regiune, indiferent că vorbim despre transport rutier, feroviar, aerian sau naval. Identificarea și dezvoltarea punctelor multimodale de transport poate contribui la creșterea competitivității regionale. La nivel urban, trebuie încurajată folosirea transportului public în comun și a alternativelor de transport prietenoase cu mediul.
4. Creșterea calității vieții locuitorilor prin:
 - a) Îmbunătățirea indicatorilor de participare în special în învățământul secundar superior și în învățământul terțiar. Sunt necesare noi strategii pentru a se asigura că toate persoanele considerate în deplină sănătate dobândesc până la împlinirea vârstei de 18 ani un set semnificativ de aptitudini profesionale, tehnice sau academice.
 - b) Creșterea calității și accesului la asistență medicală eficientă primară și în afara mediului spitalicesc, cu precădere în etapa de diagnosticare pentru toți cetățenii regiunii, în paralel cu un proces ferm de restructurare și reconfigurare a sistemului de sănătate.
 - c) Combaterea sărăciei și a excluziunii sociale în regiune. Intervențiile în protecția socială trebuie să fie inovative și să se combine cu un set extins de politici sociale, inclusiv educație direcționată, asistență socială, asigurarea de locuințe, sănătate, politici orientate către familie.

5. Susținerea eforturilor de creștere a eficienței energetice, promovarea producției de energie verde și utilizarea durabilă a resurselor. Complementar acestor măsuri avem în vedere prevenirea și managementul eficient al situațiilor de risc.
6. Diminuarea disparităților de dezvoltare. Pe de o parte, se au în vedere disparitățile existente între orașele din Regiunea Vest, unde accentul se pune pe creșterea calității spațiului urban prin utilizarea terenurilor degradate, valorificarea potențialului turistic și creșterea calității serviciilor publice. Totodată, există diferențe de dezvoltare între județele regiunii, caz în care trebuie identificat acel optim de dezvoltare bazat pe de o parte pe tradiție, iar pe de altă parte de specializare prezentă. Nu în ultimul rând, vorbim despre disparități de dezvoltare de relația rural-urban. În rural există încă multe zone caracterizate de un nivel scăzut de dezvoltare a infrastructurii și a accesului la servicii de calitate.
7. Identificarea nișelor de turism și formularea unei oferte turistice agregate. Oferta din Regiunea Vest trebuie să se adreseze cu precădere unuia dintre cei mai importanți clienți – familia – un segment în creștere în termeni de durată a sejurului și a volumului încasărilor.
8. Îmbunătățirea capacității regionale de dezvoltare prin crearea și îmbunătățirea constantă a instrumentelor de sprijin a proceselor de dezvoltare în cele mai multe dintre domeniile deja amintite.

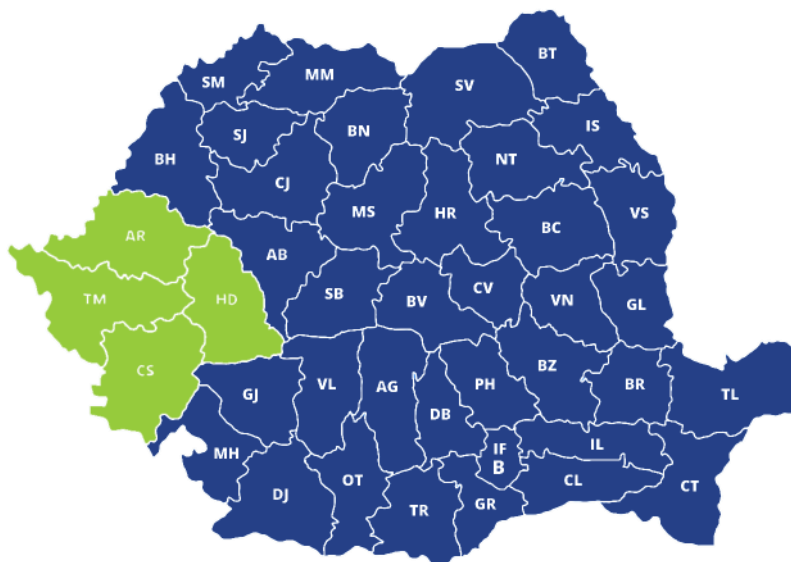

Figura nr. 3 – Regiunea de dezvoltare Vest

Ca urmare a analizei parteneriale realizate la nivel de regiune au fost identificate următoarele axe prioritare:

1. Creșterea competitivității regionale prin promovarea inovării și specializării inteligente;
2. Dezvoltarea unei economii dinamice bazată pe creșterea productivității și antreprenoriat;
3. Îmbunătățirea accesibilității și mobilității într-o regiune conectată intern și internațional;
4. Dezvoltarea capitalului uman și creșterea calității în sectoarele educație, sănătate și servicii sociale;
5. Promovarea creșterii sustenabile prin sprijinirea tranziției către o economie verde în vederea adaptării la schimbările climatice, prevenirea și gestionarea riscurilor;
6. Valorificarea specificului local al comunităților urbane și rurale;
7. Dezvoltarea durabilă a turismului;
8. Întărirea capacității administrative regionale.

Aceste priorități de dezvoltare pot fi realizate prin implementarea unor proiecte care să genereze dezvoltare, cu o concentrare majoră a intervențiilor în jurul următoarelor aspecte-cheie:

- transpunerea ideilor rezultate din activitatea de cercetare în produse și servicii noi sau îmbunătățite;
- diversificarea bazei economice și crearea unei culturi antreprenoriale care să permită echiparea întregului teritoriu al regiunii cu companii puternice;
- dezvoltarea în permanență a aptitudinilor/competențelor populației ca urmare a schimbării tiparelor legate de progresele tehnologice;
- adaptarea la provocările globale privind schimbarea modului în care sunt produse și consumate energia și resursele;
- orientarea și prioritizarea intervențiilor în funcție de impactul asupra îmbunătățirii calității vieții cetățenilor.

3.2. Strategia de dezvoltare a județului Arad

Strategia de dezvoltare a județului Arad are rolul de a furniza un cadru de dezvoltare în contextul corelării cu obiectivele la nivel european, național și regional. Documentul se constituie ca bază a coordonării investițiilor multi-anuale și a pregătirii administrației publice locale pentru absorbția fondurilor europene.

Scopul Strategiei de dezvoltare este de a determina direcțiile de dezvoltare, ritmul și nivelul acestei dezvoltări, de a eficientiza activitatea autorităților publice locale în gestionarea problemelor la nivel județean, în utilizarea resurselor financiare, de a promova județul Arad, de a atrage fonduri externe pentru a implementa proiectele investiționale planificate.

Obiectivul Strategiei este de a oferi Consiliului Județean Arad un instrument metodologic și legal pe baza căruia acesta să poată structura și planifica implementarea pachetului de politici, programe și proiecte pe termen mediu și lung.

Viziunea strategică: Ca răspuns la oportunitățile de dezvoltare, județul Arad își propune să furnizeze resursă umană calificată și specializată, susținând dezvoltarea capitalului uman, creând premisele unei puternice legături între educație, cercetare și mediul de afaceri.

În viziunea de dezvoltare a județului Arad este integrată o preocupare constantă către calitatea vieții, pentru asigurarea unui trai confortabil, într-un mediu de viață curat, susținut de o infrastructură modernă. De asemenea, Județul Arad își propune să își valorifice potențialul cultural și turistic, devenind o destinație atractivă în peisajul multicultural european, cu eforturile concentrate ale unei administrații eficiente și eficace.

Viziunea pentru dezvoltare a județului Arad este concentrată pe **creșterea economică** ca rezultat al dezvoltării relației sistemice dintre educație, inovare și sectoarele economiei locale specializate funcțional și inteligent la nivelul județului - complementar cu interesul pentru calitatea locuirii în comunitățile județului Arad, înțelegând prin aceasta un mediu de viață curat și civilizat, ofertant pentru petrecerea timpului liber, susținut de o infrastructură modernă și de accesul la servicii publice de bună calitate.

Atingerea acestor obiective strategice asociază în mod obligatoriu interesul pentru dezvoltarea turismului, protecția mediului și dezvoltarea unei administrații publice prompte și eficiente.

Crearea unui mediu economic performant și competitiv reprezintă un deziderat major în fundamentarea planului de acțiuni al procesului de realizare a Strategiei de dezvoltare a județului și implică automat o concentrare a forțelor tuturor participanților ce activează în domeniul economic atât în elaborarea măsurilor pentru realizarea creșterii dorite cât și la punerea în practică a acestor măsuri. Pentru asigurarea succesului economic este necesară susținerea acestui domeniu complex de activitate prin acțiuni convergente ale structurii educaționale astfel încât programa elaborată pentru pregătirea forței de muncă să se plieze pe nevoile agenților economici asigurându-le resursele umane calificate pentru prestarea muncii la un nivel înalt de performanță și calitate.

Un factor important în retenția forței de muncă și a populației în general, îl reprezintă și este direct influențat de condițiile de trai, de calitatea locuirii pe teritoriul județului Arad. Asigurarea unor condiții decente de locuit și a unui mediu de viață ofertant, care să răspundă pretențiilor ridicate ale cetățeanului modern, european, reprezintă o prioritate a viziunii de dezvoltare a județului, iar planul de măsuri propuse prin Strategia de dezvoltare vine să traseze liniile directoare ale acțiunilor pentru îmbunătățirea aspectelor care țin de calitatea locuirii:

- infrastructura edilitară de bază (apă, canalizare, electricitate, gaze);

- infrastructura de transport (rutier, feroviar, aerian);
- infrastructura culturală și de petrecere a timpului liber.

De asemenea, accesul populației la serviciile publice și calitatea acestora au o influență majoră în asigurarea satisfacției beneficiarilor acestor servicii.

Măsurile propuse prin planul strategic vizează îmbunătățirea la nivelul județului Arad a condițiilor oferite cetățenilor prin serviciile de sănătate, serviciile de protecție socială pentru persoanele cu nevoi speciale, educația populației și siguranța civilă.

Instituțiile administrației publice locale au ca obiective atât asigurarea unor servicii caracterizate de un înalt profesionalism bazate pe rezolvarea cât mai promptă a problemelor cetățenilor, cât și buna gospodărire a teritoriului administrat.

Toate acțiunile care se vor întreprinde ca urmare a planului strategic nu vor avea un impact negativ asupra mediului înconjurător, protecția mediului reprezentând o obligație asumată și respectată de către toți actorii participanți la realizarea obiectivelor strategiei.

Obiective strategice

Obiectiv strategic 1: Creșterea economică

Creșterea economică în contextul specific al județului, este mai mult decât rezultatul progresului unor domenii, este văzută în principal ca rezultat al dezvoltării unei relații între educație – inovare – mediul de afaceri local și al efectelor adiacente acestor lanțuri în diferite domenii. Acest lucru presupune o evaluare corectă a nivelului actual și a tendințelor de dezvoltare ale economiei locale și de creare a unor mecanisme de corelare cu infrastructura de educație specializată și cea de inovare care să regleze nevoia de resurse umane specializate, în acord cu resursele de toate tipurile, tehnologizarea continuă, încadrarea optimă în timp, astfel încât să producă dezvoltare economică.

Obiectiv specific 1.1 Dezvoltarea mediului de afaceri

Mediul de afaceri arădean este compus în cea mai mare parte din întreprinderi active în domeniul serviciilor, reprezentând 72% din întreprinderile care au sediul în județul Arad. Din punctul de vedere al cifrei de afaceri generată de acestea, situația se schimbă, deoarece întreprinderile active în industrie și construcții generează 60% din cifra de afaceri la nivel de județ, deși cumulează doar 22% din numărul acestora. Județul Arad reprezintă un important punct de concentrare industrială din România, având o dezvoltare economică complexă și o infrastructură bună pentru atragerea de investiții în industrie, agricultură, servicii și comerț.

Disponerea mediului de afaceri în profil teritorial ne arată că cea mai mare parte a agenților economici din județ (aprox.74%) sunt localizați în mediul urban, cei mai mulți fiind poziționați în municipiul Arad. Există însă și alte zone populate din punct de vedere al mediului de afaceri la

nivelul județului Arad: Livada, Vladimirescu, Șofronea, Șiștarovăț, Moneasa, Sebiș, dar și la Nădlac, Ineu, Lipova, Șagu, Zădăreni, Socodor, Zimandu Nou, unde investițiile private au atras și o mare parte din forța de muncă din zonă.

Axa prioritară 1.1.1 Consolidarea și diversificarea mediului de afaceri existent în vederea atragerii de noi investitori

Această axă prioritară își propune să contribuie la creșterea competitivității întreprinderilor din județ, prin consolidarea și modernizarea sectorului productiv, prin sprijinirea sectorului terțiar și dezvoltarea infrastructurii-suport de afaceri pentru atragerea investițiilor și susținerea mediului de afaceri din județ.

Măsurile propuse pentru realizarea Axei prioritare 1.1.1 sunt:

- Sprijinirea creării de noi unități de producție în sectoarele productive cu potențial ridicat de creștere la nivelul județului (IT&C, mașini și echipamente, prelucrarea lemnului, materiale de construcții și industrii creative);
- Sprijinirea consolidării sectorului ”textile și pielărie” ca sector cu tradiție la nivelul județului și unul din cele 10 sectoare economice cu potențial de specializare inteligentă la nivelul țării;
- Sprijinirea dezvoltării IMM-urilor din județ, cu prioritate a microîntreprinderilor, active în sfera serviciilor, care utilizează resurse umane înalt-calificate din județ;
- Înființarea de incubatoare de afaceri, parcuri industriale și logistice, centre expoziționale, parcuri științifice și tehnologice care să găzduiască întreprinderile (în special, cele mici și mijlocii) din ramurile cu potențial ridicat de creștere (IT&C, mașini și echipamente, prelucrarea lemnului, materiale de construcții și industrii creative).

Obiectiv specific 1.2 Inovare

Proiectele comune de cercetare, care să plece de la nevoile reale ale mediului de afaceri, vor contribui la crearea de noi locuri de muncă, la transferarea rezultatelor cercetării către mediul de afaceri și chiar la apariția unor poli de excelență în jurul unor anumite produse sau procese inovative. Aproximativ 90% din firmele din județ sunt micro-întreprinderi, care nu dispun de resurse financiare sau umane pentru a-și dezvolta departamente de marketing sau management care să le permită eficientizarea activității și accesul pe piețele externe. În acest context, anumite soluții informatice de management și comerț online ar putea fi o soluție de eficientizare a consumului de resurse, a costurilor de operare și de acces pe piețele externe. Accesul populației și mediului de afaceri la serviciile de internet și telecomunicații este vital pentru dezvoltarea mediului de business și pentru creșterea nivelului de trai. Furnizarea serviciilor de internet este deficitară în mediul rural, izolat, unde și rata antreprenoriatului este foarte scăzută, iar cea a șomajului mult superioară mediului urban.

Axa prioritară 1.2.1 Sprijinirea sectoarelor cu potențial de dezvoltare inteligentă

Pe termen mediu și lung, scopul urmărit este acela de a consolida specializarea funcțională și inteligentă la nivel județean, pentru a se asigura o valorificare eficientă a avantajelor, a resurselor naturale și a altor factori favorabili, contribuind la creșterea progresului tehnologic pe piață și în societate.

Măsurile propuse pentru realizarea Axei prioritare 1.2.1 sunt:

- Sprijinirea implementării unor tehnologii și metode de producție noi care să contribuie la scăderea costurilor unitare de producție și la îmbunătățirea calității produselor și serviciilor, în special în industria auto, turism, sănătate și agricultură;
- Sprijinirea dezvoltării tehnologice bazată pe cercetare industrială în vederea realizării și testării de noi produse, tehnologii și servicii;
- Sprijinirea conectării la rețele broadband, precum și consolidarea infrastructurii TIC în special în zonele rurale.

Axa prioritară 1.2.2 Sprijinirea activităților de cercetare – dezvoltare – inovare

Scopul acestei axe este sprijinirea consecventă în vederea valorificării spiritului antreprenorial, prin înființarea de afaceri care să faciliteze transferul rezultatelor din cercetare către mediul privat, dezvoltarea, extinderea și modernizarea capacităților de cercetare-dezvoltare-inovare din județ și susținerea utilizării tehnologiei informației în sectorul public și cel privat.

Măsurile propuse pentru realizarea Axei prioritare 1.2.2 sunt:

- Sprijinirea cooperării între întreprinderi (pe întreg lanțul de furnizare), universități, centre de cercetare, administrație publică și diverși catalizatori (firme de consultanță, furnizori de servicii de formare profesională continuă, bănci și instituții de creditare, etc.);
- Sprijinirea unor activități de inovare a start-up-urilor și spin-off-urilor noi, cu prioritate din mediul urban, care valorifică rezultatele cercetării din mediul universitar și academic.

Obiectiv specific 1.3 Educație specializată

Calitatea forței de muncă într-un județ depinde foarte mult de ponderea populației cu nivel de școlarizare medie și superioară. Astfel, conform recensământului populației și al locuințelor din 2011, în rândul populației de 10 ani și peste, în județul Arad ponderea populației cu studii superioare (13,7%) este destul de apropiată de media națională de 14,38%, iar cea a populației absolvente de liceu (23,4%) este foarte puțin sub media națională de 24,3%. În consecință, ponderea populației mai puțin calificate, care are doar studii la nivel gimnazial și primar este și ea aproape de valorile înregistrate la nivel național. Astfel, județul Arad are o populație destul de educată, încadrându-se în valorile înregistrate la nivel național și regional, dar mai puțin calificată. Lipsa infrastructurii, în totalitatea ei, prezintă un obstacol în calea creșterii economice și a nivelului de

ocupare. Totuși, infrastructura dezvoltată nu este o condiție suficientă pentru garantarea unei creșteri economice. Infrastructura educațională poate influența performanța economiei prin extinderea ariei de folosință a resurselor existente (muncă, capital etc.), atragerea de resurse adiționale sau creșterea productivității. Acest obiectiv specific este justificat prin aportul său la creșterea calității vieții locuitorilor județului.

Axa prioritară 1.3.1 Sprijinirea adaptării sistemului educațional la cerințele angajatorilor

Scopul acestei axe prioritare este creșterea calității nivelului de învățământ și adaptarea acestuia la standardele internaționale pentru pregătirea teoretică și practică a viitorilor profesioniști în diferite domenii ale industriei, precum și necesitatea unei conectivități informale a sistemului educațional cu mediul de afaceri, precum și cu alți actori interesați (AJOFM, etc.).

Măsurile propuse pentru realizarea Axei prioritare 1.3.1 sunt:

- Sprijinirea și susținerea introducerii de noi profiluri în sfera învățământului profesional, vocațional și liceal tehnic, care să deservească nevoile economiei actuale și cu potențial viitor, în conformitate cu perspectivele de dezvoltare din județ și din Uniunea Europeană, și facilitarea accesului tinerilor din medii sociale dezavantajate la educație de calitate la toate nivelurile;
- Mijlocirea înființării de parteneriate Unități de învățământ – Agenți economici, pentru asigurarea realizării stagiilor de practică pentru elevi, necesare în pregătirea profesională a viitorilor specialiști.

Obiectiv strategic 2: Creșterea calității locuirii

Creșterea calității locuirii este înțeleasă ca ansamblul de măsuri pentru regenerarea comunităților - în special privind calitatea locuințelor și a infrastructurii edilitare; accesul la servicii publice (sănătate, îngrijire, educație, etc.) și siguranță, dar și dezvoltarea infrastructurii culturale și de petrecere a timpului liber.

Dezvoltarea infrastructurii locale (infrastructura tehnico-edilitară, de transport și de servicii publice) este o necesitate care influențează nivelul de trai al locuitorilor și potențialul economic al comunității existente la nivelul județului.

Un obiectiv principal al județului Arad este întreținerea, consolidarea și dezvoltarea infrastructurii, ca fundament pentru îmbunătățirea calității vieții și implicit a activităților economice și sociale.

Prioritizarea extinderii și modernizării infrastructurii de locuit reprezintă o măsură firească în contextul în care dezvoltarea economică a județului este condiționată în măsură semnificativă de existența unei infrastructuri publice moderne, cu o răspândire uniformă și cu un grad ridicat de acoperire.

Infrastructura tehnică și socială are rol de sprijinire a activităților socio-economice din județ și are implicații semnificative în ceea ce privește calitatea vieții.

În același timp, pentru a putea deveni o zonă atractivă pentru resursele înalt specializate, județul Arad trebuie să aibă capacitatea de a asigura minim condițiile de bază și confort în privința dotării edilitare.

Creșterea atractivității se va face prin dezvoltarea accesibilității, prin extinderea și modernizarea infrastructurii de transport, a infrastructurii și serviciilor de utilități și prin îmbunătățirea calității vieții atât în mediul urban cât și în mediul rural, asigurarea accesului la locuință, asigurarea infrastructurii și a serviciilor de educație, de sănătate și sociale.

Creșterea cererii de servicii de transport aerian în urma dezvoltării mediului de afaceri și a turismului în județ reprezintă un important factor pentru care este necesară aducerea Aeroportului Internațional Arad la nivelul impus de standardele internaționale în domeniul traficului aerian de pasageri și mărfuri, astfel încât să ofere facilitățile de care beneficiază atât companiile aeriene operatoare de zboruri cât și pasagerii care tranzitează aeroportul.

La nivelul județului Arad există, pe lângă un patrimoniu material ce necesită renovare și conservare pentru a fi atractiv și un patrimoniu imaterial, cultural și al tradițiilor locale pentru care este necesar un sistem de promovare și susținere a activității de la nivelul comunității locale, la nivelul județului. Pentru a putea obține beneficii de ordin economic din valorificarea identității culturale este necesară o amplă acțiune de promovare a acesteia în spațiul exterior comunității prin stimularea și distragerea individului de la rutina vieții cotidiene și orientarea lui către originile societății românești autentice.

Obiectiv specific 2.1 Regenerarea comunităților (locuințe și infrastructură edilitară)

Strategia de regenerare a comunităților impune rezolvarea problemelor importante pentru comunitate: asigurarea unor condiții de locuit decente, atât în mediul urban cât și în cel rural; existența unei infrastructuri de transport pentru accesul facil al locuitorilor atât în zonele de interes din interiorul localităților cât și între localități; dezvoltarea rețelelor de servicii pentru asigurarea accesului populației la rețelele de apă, canalizare, energie electrică, gaze; elaborarea unor programe de curățire a teritoriului; crearea spațiilor propice pentru desfășurarea activităților recreative, de sport și agrement.

Analizând situația actuală a infrastructurii tehnico-edilitare existente se pot observa următoarele:

- în interiorul județului Arad, din totalul de 1.208 km de drumuri județene, un număr de 555 km de drumuri se prezintă în stare bună și foarte bună, 308 km în stare mediocră, un număr de 211 km se prezintă în stare rea și 134 km în stare foarte rea. Așadar, deși mai bine de o treime din drumurile județene sunt foarte bune, infrastructura în anumite zone ale județului nu este suficient dezvoltată și necesită investiții importante pentru a fi la nivelul standardelor europene.

În zonele montane din județul Arad, rețeaua de drumuri este redusă, iar drumurile ce străbat aceste zone sunt insuficient modernizate;

- sistemele de alimentare cu apă la nivelul județului Arad deserveșc un număr de 69 unități administrativ-teritoriale (municipiul Arad, cele 9 orașe și 59 comune), din cele 78 UAT-uri existente, circa 53,75% din populație beneficiind de alimentare cu apă în sistem centralizat, gradul de acoperire fiind mai mare în mediul urban și mai redus în mediul rural;
- sistemele de canalizare există în 30 din cele 78 de UAT-uri (38%), respectiv în municipiul Arad și la nivelul orașelor, precum și în 20 din cele 68 de comune;
- în ceea ce privește locuințele dotate cu instalații de energie electrică, în județul Arad, 97,2% din locuințe sunt dotate cu instalație electrică, ceea ce reprezintă un grad foarte mare de conectivitate la rețeaua de distribuție a energiei electrice;
- cele 20 de localități cu distribuții de gaze naturale sunt amplasate de-a lungul celor trei conducte de transport care tranzitează partea de vest a județului Arad, lungimea rețelelor și numărul consumatorilor fiind în permanentă creștere;
- în perioada 2006 – 2012 a crescut semnificativ procentul populației deservite de serviciile de salubritate, de la 47% la 94,8%, o creștere spectaculoasă fiind înregistrată în mediul rural, unde se observă o creștere a procentului de populație deservite de la 0,84% (2006) la 80,96% (2012). În prezent toate cele 10 localități urbane din județul Arad sunt deservite de servicii de salubritate, pe când în mediul rural sunt deservite 58 din cele 69 de comune.

Analizând cele de mai sus reiese necesitatea continuării procesului de dezvoltare a infrastructurii tehnico-edilitare, atât pentru îmbunătățirea condițiilor de locuit ale populației cât și pentru creșterea gradului de acoperire teritorială a județului cu toate facilitățile care îi vor conferi județului Arad atributele economico-sociale specifice zonelor dezvoltate ale comunității europene.

Axa prioritară 2.1.1 Reabilitarea și modernizarea clădirilor

Această axă prioritară își propune să contribuie la creșterea gradului de confort al locuirii pentru populația atât din mediul urban cât și rural al județului Arad, prin dezvoltarea infrastructurii existente, prin reabilitarea și modernizarea bazei materiale degradate sau învechite, prin construirea unui climat atractiv din punct de vedere al condițiilor de trai astfel încât să determine îmbunătățirea calității vieții locuitorilor, în final urmărindu-se atingerea standardelor europene existente în domeniu.

O atenție specială va fi acordată clădirilor administrative care trebuie modernizate și eficientizate energetic în vederea utilizării inteligente a acestora.

Măsurile propuse pentru realizarea Axei prioritare 2.1.1 sunt:

- Reabilitarea, modernizarea și creșterea eficienței energetice a clădirilor publice;

- Sprijin cu privire la reabilitarea, modernizarea și creșterea eficienței energetice a clădirilor rezidențiale.

Axa prioritară 2.1.2 Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de transport

Pentru a menține și atrage populația activă în județ și pentru a crea un mediu de afaceri prietenos investitorilor este esențială dezvoltarea infrastructurii de transport. Aceasta presupune existența unor căi rutiere care să faciliteze legăturile între localitățile județului și să asigure tranzitarea județului în condiții europene, cu un înalt grad de siguranță, către destinațiile naționale și europene. Infrastructura publică de transport are rol de sprijinire a activităților socio-economice județene, dar are și implicații semnificative în ceea ce privește calitatea vieții.

Mijloacele de transport în comun sunt foarte importante deoarece asigură accesul unui public mai larg, cel care nu deține mașini.

Serviciul public județean de transport joacă un rol important în societate, fapt pentru care este necesară aplicarea unor măsuri de dezvoltare în acest domeniu, în vederea asigurării unor servicii de înaltă calitate cetățenilor din județ.

Măsurile propuse pentru realizarea Axei prioritare 2.1.2 sunt:

- Îmbunătățirea transportului public în județul Arad;
- Reabilitarea și/sau modernizarea drumurilor județene și sprijin pentru modernizarea drumurilor comunale;
- Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de transport aerian pe Aeroportul Internațional Arad;
- Dezvoltarea modalităților de transport alternativ și intermodal și sporirea siguranței rutiere (ex.: refacerea liniei de tramvai Arad – Ghioroc, trasee pietonale, piste pentru bicicliști, semnalistică verticală pentru trecerile de pietoni, realizarea de perdele forestiere, parapeti, etc).

Axa prioritară 2.1.3 Dezvoltarea rețelelor de infrastructură de bază (apă, canalizare, electricitate, distribuție gaze)

Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de bază reprezintă una dintre priorități pentru ca județul Arad să se poată poziționa ca pol atractiv pentru locuit și pentru dezvoltare economică, accesul facil la utilități constituind una dintre necesitățile materiale de bază ale populației și ale mediului economic. Confortul locuirii este parte principală a vieții populației și determină atractivitatea populării unui teritoriu, dezvoltarea acestuia fiind asigurată în primul rând de oamenii care locuiesc și lucrează pe raza acestui teritoriu.

Măsurile propuse pentru realizarea Axei prioritare 2.1.3 sunt:

- Extinderea și modernizarea rețelelor de servicii în scopul creșterii procentului de populație care beneficiază de accesul la rețelele de apă și canalizare;

- Sprijinirea și încurajarea investițiilor în lucrările de extindere și modernizare a rețelelor de servicii în scopul creșterii procentului de populație care beneficiază de accesul la rețelele de energie electrică și gaze;
- Încurajarea valorificării resurselor geotermale existente în anumite zone ale județului, pentru încălzirea spațiilor de locuit și producerea apei calde menajere.

Axa prioritară 2.1.4 Reconversia și refuncționalizarea terenurilor și suprafețelor degradate, vacante sau neutilizate din interiorul județului

Măsurile propuse pentru realizarea Axei prioritare 2.1.4 sunt:

- Demolarea clădirilor situate pe terenurile și suprafețele degradate din județ;
- Defrișarea vegetației existente, modelarea terenului, montarea de elemente constructive (alei, foisoare, pergole, grilaje, etc.), plantarea/gazonarea suprafețelor pentru terenurile degradate din județ;
- Modernizarea străzilor adiacente terenurilor și suprafețelor degradate din județ;
- Crearea, reabilitarea și modernizarea spațiilor publice – zone verzi neamenajate, terenuri abandonate, piațete, scuaruri, zone pietonale.

Obiectiv specific 2.2 Servicii publice și siguranță civilă

Administrațiile publice din fiecare unitate administrativ-teritorială își vor orienta acțiunile și serviciile întreprinse atât către cetățeni în vederea optimizării relației cu aceștia, cât și spre sprijinirea și revitalizarea mediului de afaceri, urmărind în principal atât promovarea transparenței procesului administrativ, cât și reducerea birocrăției din sistem.

În acest sens, Strategia de dezvoltare a județului Arad pentru perioada 2014 – 2020 propune o serie de măsuri destinate modernizării și eficientizării serviciilor furnizate cetățenilor, având la bază creșterea coeziunii sociale la nivel județean.

Măsurile propuse au drept scop îmbunătățirea procedurilor administrative, creșterea calității serviciilor, optimizarea modului de planificare a activităților și gestionarea resurselor umane, aspecte care se vor concretiza în creșterea satisfacției generale care se va resimți în rândul cetățenilor.

Autoritățile publice județene vor miza de asemenea pe oportunitatea deloc neglijabilă de a-și dezvolta relațiile și cooperarea cu comunitățile învecinate care pot completa paleta de resurse disponibile la acest nivel, având în vedere că această strategie va conduce la avantaje economice comune. Teritoriile învecinate oferă regiunii oportunitatea dezvoltării investițiilor mari, creșterii comerciale și industriale, precum și accesul la obiective turistice importante care atrag un număr considerabil de turiști în regiune.

Aceste măsuri vor avantaja comunitățile implicate, unul dintre efectele importante constând în creșterea ocupării forței de muncă la nivel regional ca urmare a eforturilor comune de creștere a atractivității zonei pentru investitori.

În acest sens se recomandă cooperarea inter-regională în domeniile care țin de îmbunătățirea la nivel zonal a infrastructurii de transport, de promovare, atragerea de investitori, implementarea unor politici de dezvoltare turistică a zonei, etc.

Prin urmare, adoptarea unei atitudini și orientări a administrației publice locale spre cooperare și înțelegere a contextului regional este esențială pentru dezvoltarea viitoare a județului Arad.

Axa prioritară 2.2.1 Dezvoltarea și modernizarea serviciilor de sănătate

O componentă importantă a Obiectivului specific 2.2 o constituie sistemul de sănătate la nivel județean, îmbunătățirea în mod semnificativ a stării de sănătate a populației fiind unul dintre dezideratele majore în cadrul Strategiei de dezvoltare a județului Arad pentru perioada 2014-2020.

În județul Arad, în anul 2013, existau un număr de 5,19 paturi de spital la 1.000 de locuitori față de 5,84 la nivel național și 2,56 medici la 1.000 de locuitori față de 2,42 la nivel național.

Aducerea serviciilor medicale de care beneficiază populația județului la nivelul de calitate existent în Uniunea Europeană presupune îndeplinirea unei serii de măsuri prezentate în cele ce urmează.

Măsurile propuse pentru realizarea Axei prioritare 2.2.1 sunt:

- Modernizarea, dotarea și extinderea infrastructurii de sănătate (construirea sau renovarea spațiilor/clădirilor destinate activităților medicale cât și echiparea cu aparatură performantă și modernă necesară desfășurării actului medical);
- Construirea unui nou spital modular ca bază pentru dezvoltarea și optimizarea Spitalului Județean de Urgență și a serviciilor furnizate de această instituție;
- Construirea unei unități spitalicești pentru secția oncologie în Arad, care să poată prelua pacienți din toată Regiunea de Vest a țării;
- Încurajarea înființării serviciilor medicale în mediul rural;
- Sprijin în organizarea și susținerea unor activități de educație sanitară a populației în scopul prevenirii îmbolnăvirii și adoptarea unui stil de viață sănătos.

Axa prioritară 2.2.2 Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii educaționale

Rețeaua sistemului educațional existentă la nivelul județului Arad acoperă toate formele de învățământ de la cel preșcolar la învățământul universitar. În perioada analizată, se poate observa o tendință de scădere a numărului de elevi (8% mai puțini elevi au fost școlarizați în anul 2013 față de anul 2011), comparativ constatându-se o creștere a numărului total de cadre didactice cu 10,46% în anul 2013 față de 2011, în special a celor care predau în învățământul gimnazial și universitar. Comparativ cu numărul de elevi/clasă la nivel național, în județul Arad se înregistrează o medie mai

mică de elevi/clasă, respectiv 20,84 față de 25,52 elevi/clasă. Situația numărului de cadre didactice raportat la populația școlară, respectiv 1 cadru didactic la 1.000 de elevi, pentru anul școlar 2014-2015, per total, este de 74,9 cadre didactice la 1.000 de elevi.

La nivelul anului 2013 infrastructura de învățământ existentă în județul Arad era formată din 166 de unități școlare, din care 86 în mediul urban și 80 în mediul rural. Dintre cele 284 localități existente în județul Arad (1 municipiu, 9 orașe și 274 sate), 54 de localități (19,01% din total) nu beneficiază de infrastructură de educație. În aceste localități, numărul de elevi este scăzut și nu necesită înființarea/existența unei unități de învățământ, elevii deplasându-se la școala din comuna apropiată cu transport școlar.

Măsurile propuse pentru realizarea Axei prioritare 2.2.2 sunt:

- Modernizarea și echiparea inclusiv cu infrastructură TIC a unităților de învățământ de pe teritoriul județului;
- Susținerea și încurajarea participării elevilor la competițiile școlare județene, naționale și internaționale;
- Sprijinirea activităților de prevenire a părăsirii timpurii a școlii, a abandonului școlar;
- Sprijinirea programelor pentru conștientizarea importanței educației în rândul elevilor și al părinților, inclusiv printr-un sistem de burse oferite elevilor proveniți din familii cu posibilități materiale reduse;
- Dezvoltarea și diversificarea oportunităților educaționale de reintegrare în sistemul educațional a tinerilor și adulților care nu au absolvit 8 clase;
- Facilitarea incluziunii copiilor de etnie romă în instituții școlare profesionale, cu predare în limba pe care o stăpânesc cel mai bine;
- Susținerea elevilor din mediul rural care frecventează licee sau școli profesionale din alte localități.

Axa prioritară 2.2.3 Dezvoltarea și modernizarea serviciilor de protecție socială și siguranță civilă

În ceea ce privește serviciile de protecție socială se poate observa preocuparea permanentă a instituțiilor abilitate să asigure servicii de asistență socială pentru creșterea calității serviciilor și facilitarea accesului unui număr cât mai mare de persoane care au nevoi speciale să beneficieze de ajutor specializat.

Infrastructura sistemului public de asistență socială existentă în județul Arad cuprinde 61 de instituții de îngrijire pentru copii și 10 instituții de îngrijire pentru adulți.

Conform evidenței sistemului de servicii sociale, în județul Arad numărul persoanelor cu handicap a crescut în perioada 2010-2013 cu 8,8%, cea mai mare creștere anuală, de 5,13%, fiind înregistrată în anul 2013 față de anul 2012.

La nivelul anului 2013 existau 1.779 de asistenți personali pentru persoanele cu handicap, fiecărui asistent revenindu-i în îngrijire, în medie, 7,68 persoane cu handicap.

Numărul copiilor instituționalizați a înregistrat o scădere de 7,24% în anul 2013 față de anul 2011, respectiv cu 45 de copii mai puțin. Numărul asistenților maternali profesioniști la sfârșitul anului 2013 a fost de 105 persoane, acestea având în îngrijire un număr de 164 copii.

Serviciul de urgență în județul Arad este asigurat de instituțiile subordonate Consiliului Județean Arad: SMURD Arad, Direcția Publică de Pază Arad și Inspectoratul Județean pentru Situații de Urgență „Vasile Goldiș”. Analizând cele de mai sus se poate concluziona faptul că este necesară adoptarea unei serii de măsuri în vederea dezvoltării, modernizării și adaptării la nevoile beneficiarilor a serviciilor de protecție socială și siguranță civilă.

Măsurile propuse pentru realizarea Axei prioritare 2.2.3 sunt:

- Modernizarea centrelor sociale, socio-medicale și cele de protecție a copilului aflate în proprietate publică;
- Sprijinirea derulării unor programe de incluziune socială pentru grupurile vulnerabile (șomeri, persoane de etnie romă, etc.);
- Susținerea înființării parteneriatelor public-private având ca domeniu de activitate acoperirea nevoilor speciale ale categoriilor de persoane defavorizate;
- Construcția/reabilitarea/modernizarea locuințelor sociale;
- Dotarea unităților și subunităților specializate în situații de urgență cu echipamente performante pentru intervenții în timp util și pentru creșterea gradului de acoperire teritorială, astfel încât să se îmbunătățească capacitatea de reacție în cazul unor situații de urgență și a unor dezastre naturale.

Obiectiv specific 2.3 Infrastructură culturală și de petrecere a timpului liber

Existența unui cadru natural atractiv și a unor edificii aflate în patrimoniul cultural național, precum și desfășurarea unor manifestări culturale care pun în valoare tradițiile și obiceiurile populare locale reprezintă premisele dezvoltării unei rețele de obiective și a unei agende culturale a județului, unice pentru consumatorii de cultură, inclusiv prin oferirea unor alternative de petrecere a timpului liber.

Axa prioritară 2.3.1 Conservarea, protejarea și dezvoltarea patrimoniului cultural al județului

Înșușirea sentimentului de mândrie și de apartenență a individului la o comunitate culturală reprezintă un factor important al formării coeziunii sociale la nivel local, pe când la nivel regional

și național, coeziunea poate fi tradusă prin creșterea notorietății specificului cultural al județului Arad.

Inițiative precum schimburi interculturale, promovarea unor evenimente de tip festivaluri, zilele comunității, tabere de creație, conservarea portului popular, reprezintă activități ce pot trasa blazonul oricărei comunități culturale.

Măsurile propuse pentru realizarea Axei prioritare 2.3.1 sunt:

- Restaurarea, consolidarea și conservarea monumentelor istorice din județ (picturi interioare, fațade, dotări interioare, activități de marketing);
- Reabilitarea Caselor de Cultură din mediul urban și a Căminelor Culturale din mediul rural, precum și dotarea acestora cu echipamente necesare evenimentelor culturale;
- Sprijinirea organizării de activități culturale și artistice prin care este promovat folclorul autentic - obiceiuri locale și port popular (festivaluri populare, zilele orașului/comunei, etc.);
- Susținerea și promovarea tinerelor talente în arta sculpturii, picturii, a meșteșugurilor populare și muzicii;
- Elaborarea unei strategii de marketing pentru promovarea patrimoniului cultural și a unei agende culturale a județului Arad;
- Realizarea unei baze de date cu evidența la zi a stării fizice a monumentelor istorice.

Axa prioritară 2.3.2 Dezvoltarea infrastructurii de petrecere a timpului liber

Dezvoltarea infrastructurii de agrement, precum și construirea unor obiective pentru petrecerea timpului liber vor putea valorifica mai mult potențialul de dezvoltare al județului și resursele sale naturale (atât subterane, cât și supraterane).

Un alt aspect care contribuie semnificativ la creșterea atractivității unui teritoriu este reprezentat de starea și diversitatea infrastructurii de petrecere a timpului liber, fiind esențiale investițiile în amenajarea unor zone speciale pentru petrecerea timpului liber, extinderea și refacerea de spații verzi, amenajarea de terenuri pentru practicarea sporturilor și centre de agrement.

Măsurile propuse pentru realizarea Axei prioritare 2.3.2 sunt:

- Instalarea rețelelor de comunicații wireless Wi-Fi în spațiile publice;
- Dotarea cu mobilier urban a spațiilor publice din județ;
- Construirea unor centre multifuncționale de sport în localitățile județului;
- Organizarea unor competiții sportive de interes județean, regional și național;
- Amenajarea parcurilor cu locuri de joacă pentru copii în zonele centrale ale localităților județului Arad și reabilitarea spațiilor existente;
- Încurajarea inițiativelor private pentru oferirea de servicii de calitate pentru petrecerea timpului liber.

Obiectiv asociat 3: Dezvoltarea turismului, dezvoltarea agriculturii și protecția mediului

Acest obiectiv asociat presupune intervenții pe două planuri: direct și indirect – astfel că măsurile planificate pentru realizarea obiectivelor strategice vor asocia în punerea în practică, măsuri pentru dezvoltarea turismului, dezvoltarea agriculturii și protecția mediului, acest lucru asigurând premisele unei dezvoltări sustenabile a județului.

Axa prioritară 3.1 Valorificarea potențialului turistic al județului

Județul Arad are un potențial turistic ridicat - peisaj natural variat și atractiv, izvoare minerale și geotermale, numeroase biserici, castele, vestigii istorice și monumente. În pofida existenței acestui potențial, valorificarea lui în ansamblu este cu mult sub pragul dorit de autoritățile, agenții economici sau ONG-urile implicate în promovarea turismului, aportul sectorului turistic în economia județului situându-se extrem de jos ca și valori absolute. Obiectivele de patrimoniu, precum și activitățile cu impact turistic și dotările care deservește domeniul turistic caracterizează centrele urbane ale județului, existând o răspândire destul de uniformă pe întreg teritoriul acestuia. Prin valoarea estetică, dar și prin cea științifică, zonele naturale constituie un potențial valoros pentru dezvoltarea turismului în județul Arad.

Ca potențial de atractivitate, cel mai semnificativ și ușor accesibil dintre obiectivele naturale este Parcul Natural Lunca Mureșului. Aici există locuri de cazare, sunt organizate trasee pentru ciclism, se închiriază bărci, caiace și canoe, se pescuiește și se organizează drumeții. Rezervația își finanțează aproximativ 30% din venituri din prestarea de servicii cu caracter turistic.

Alte repere turistice importante sunt Balta Șoimoș din Lipova (rezervație de broaște țestoase, arborele secular, parcul dendrologic de la Băile Lipova), Balta Ghioroc, lacul artificial Tauț, Grădina botanică de la Macea sau Pădurea Vladimirescu.

Oferta structurilor de cazare a județului Arad este dimensionată și relativ diversificată tipologic, între care se înscriu multe baze moderne, funcționale și cu un confort competitiv. Cele mai multe unități de cazare sunt concentrate în municipiul Arad (77 unități), urmat de localitățile Moneasa (27 unități) și Păuliș (7 unități). Din punct de vedere al ofertei de locuri de cazare, cele mai multe se regăsesc în Arad, Moneasa și Vladimirescu, cu 3.034, 1.209, respectiv 160 de locuri de cazare.

Chiar dacă în ultima perioadă se observă o creștere a gradului de conștientizare a necesității promovării ofertei turistice și o creștere a interesului manifestat pe această direcție din partea instituțiilor publice, agenților economici privați sau ONG-urilor, promovarea ofertei turistice este încă una redusă, există prea puține acțiuni de informare și promovare a turismului, centre și puncte de informare sau panouri de informare turistică. De asemenea, se resimte o nevoie de formare și perfecționare a unor specialiști cu înaltă pregătire profesională (ex. sectorul balnear).

Scopul acestei axe prioritare este strâns legat de creșterea atractivității județului Arad, reducerea cât mai mult a sezonality și prelungirea duratei de sejur prin diversificarea ofertei de servicii turistice și valorificarea patrimoniului material și imaterial, în vederea oferirii de alternative viabile pentru petrecerea timpului liber, dezvoltarea diferitelor tipuri de agrement practicabile atât în aer liber (outdoor), cât și cele de interior (indoor), activități de natură sportivă, culturală sau agremental-recreativă, balnear și de tratament, atragerea de noi tipuri de turiști interesați de practicarea acestor forme de turism.

Măsurile propuse pentru realizarea Axei prioritare 3.1

- Promovarea obiectivelor, locațiilor, arealelor și zonelor naturale și antropice cu potențial turistic ridicat și includerea acestora în circuitul turistic național și internațional prin intermediul unor campanii de conștientizare a publicului larg despre existența și valoarea obiectivelor naturale vizate;
- Dezvoltarea proiectelor de stabilizare și consolidare a ruinelor și a clădirilor degradate cu potențial turistic, a proiectelor de restaurare sau amenajare turistică a monumentelor abandonate;
- Conceperea și amenajarea traseelor turistice intrajudețene și urbane, semnalizarea acestor obiective și promovarea lor prin pachete turistice, pe paginile web ale autorităților locale sau ale instituțiilor culturale;
- Sprijinirea amenajării unor destinații ecoturistice și elaborarea unor planuri de dezvoltare și management a acestora;
- Editarea și promovarea unui ghid turistic al județului cu prezentarea tuturor posibilităților de practicare a turismului activ;
- Conceperea și promovarea unei mărci (brand) a județului care să sintetizeze specificul județului Arad;
- Crearea și extinderea unor forme de turism specializat prin conceperea unor produse turistice diversificate încercând să răspundă unor hobby-uri diverse (ex. vânătoare, pescuit, degustări de vinuri, gastronomie, motocros, cicloturism, parapantă, deltaplan, cățărări, scufundări, sporturi extreme, echitație, observare/filmare/fotografiere etc.);
- Încurajarea protecției resurselor hidrominerale în vederea valorificării prin intermediul turismului balnear și de agrement (reabilitarea și modernizarea stațiunilor balneo-climaterice, organizarea de centre medicale și de diagnostic medical, dotarea cu aparatură, diversificarea gamei de servicii oferite pentru înfrumusețare, etc.);
- Organizarea de activități educaționale (pregătirea personalului de specialitate) și de cercetare științifică (factori naturali terapeutici) în sectorul balnear;

- Sprijinirea dezvoltării unor pachete turistice pentru vizitarea caselor memoriale, muzeelor, galeriilor de artă, muzeelor etnografice sau de altă factură din județul Arad;
- Sprijinirea revigorării tradițiilor culturale, religioase, folclorice și includerea lor în circuitul turistic;
- Stimularea investițiilor în infrastructura de cazare și servicii turistice.

Axa prioritară 3.2 Dezvoltarea agriculturii și a lanțurilor de producție și comercializare

Județul Arad cuprinde o varietate a formelor de relief, reprezentând o zonă optimă pentru culturi agricole diversificate. Suprafața agricolă a județului Arad ocupă aproximativ $\frac{3}{4}$ din suprafața totală a județului, cu circa 3% peste media națională, peste 64% din această suprafață fiind arabilă.

Județul Arad are o serie de avantaje competitive în domeniul agricol: deține 137.637 hectare de pășuni și fânețe, favorabile dezvoltării unui puternic sector zootehnic (anul 2014); în județ existau în anul 2013, 361.189 ovine, județul ocupând la nivel național un loc fruntaș din perspectiva numărului de capete, cu premise favorabile pentru dezvoltarea industriei agroalimentare; condiții naturale prielnice și tradiție în cultivarea porumbului boabe, grâului și secarei, Aradul plasându-se în topul primelor județe din țară la suprafața cultivată și producția acestor culturi.

Numărul de exploatații agricole este foarte mare, iar în marea lor majoritate, exploatațiile agricole sunt exploatații individuale. În județ se găsesc 2 grupuri de producători de legume și fructe și un grup de producători în domeniul creșterii animalelor. În cazul fermelor de semisubzistență, o mare parte din producția agricolă se consumă în familie; aceste ferme nu au capacitatea de a comercializa în mod eficient producția, astfel încât obțin venituri scăzute în urma vânzării produselor agricole. Numărul produselor tradiționale atestate este foarte mic în comparație cu celelalte județe din Regiunea Vest. Interesul pentru produsele ecologice, naturale și tradiționale crește și au apărut mai multe inițiative pentru promovarea agriculturii și a produselor agricole locale.

Această axă urmărește valorificarea potențialului agricol al județului și a tradiției din domeniul agriculturii și industriei alimentare, creșterea valorii adăugate a producției agricole locale, organizarea colectării produselor agricole și crearea facilităților de depozitare și valorificare, precum și creșterea numărului IMM-urilor rurale active în domenii neagricole pentru asigurarea unor venituri rezonabile pentru fermieri.

Abordarea propusă pentru dezvoltarea agriculturii și a lanțurilor de producție și comercializare vizează inclusiv valorificarea oportunităților de finanțare aferente Programului Național pentru Dezvoltare Rurală, în scopul îmbunătățirii infrastructurii agricole și a unei dezvoltări unitare a agriculturii cu sectorul de procesare a produselor agricole.

Din oportunitățile de valorificare a potențialului agricol al județului Arad se desprind o serie de direcții specifice precum:

- Conturarea unui ”traseu al vinului” prin integrarea producției de struguri de vin cu procesarea acestora în scopul valorificării renumelui podgoriilor arădene;
- Dezvoltarea unui ”drum al laptelui” prin valorificarea pășunilor arădene în scopul dezvoltării sectorului zootehnic de creștere a bovinelor, ovinelor, caprinelor pentru lapte și corelarea acestui sector cu cel al procesării produselor lactate.

Măsurile propuse pentru realizarea Axei prioritare 3.2 sunt:

- Promovarea organizării lanțului alimentar prin sprijinirea înființării de unități de procesare agroalimentară și îmbunătățirea dotării tehnice a unităților de procesare existente, dezvoltarea tehnologiilor sustenabile de procesare și marketingul produselor;
- Sprijinirea înființării și dezvoltării de noi facilități comune de depozitare și valorificare, dotate cu utilaje specializate, precum și dezvoltarea piețelor și târgurilor locale;
- Sprijinirea producătorilor locali în vederea certificării produselor tradiționale, precum și organizarea și participarea la evenimente expoziționale organizate la nivel local, național și internațional, pentru promovarea produselor agricole și alimentare ecologice certificate înregistrate în județ;
- Sprijinirea comasării terenurilor agricole pentru constituirea dimensiunii optime (viabile) a exploatațiilor agricole;
- Informarea micilor fermieri interesați, sprijinirea celor care utilizează metode de cultivare tradiționale și ecologice, precum și facilitarea creării și funcționării unor rețele de comercializare a produselor ecologice;
- Sprijinirea și stimularea înființării grupurilor de producători;
- Informarea producătorilor agricoli cu privire la cerințele și standardele UE (referitoare la mediu, apă, sănătatea și bunăstarea animalelor, sănătatea plantelor și sănătatea publică) precum și susținerea proiectelor care au ca scop trecerea la sisteme de producție conforme cu cerințele UE și respectării acestor cerințe de către toți producătorii agricoli;
- Sprijinirea modernizării infrastructurii de irigații, precum și a amenajărilor de irigații în zonele unde fermierii prezintă un potențial ridicat de utilizare și întreținere a acestora.

Axa prioritară 3.3 Protecția mediului înconjurător

Mediul înconjurător reprezintă spațiul în care ne desfășurăm toate activitățile la un randament normal, acesta cuprinzând solul, aerul, apa, celelalte vietăți, precum și toate relațiile care asigură un echilibru între toate aceste elemente.

În județul Arad degradarea solurilor ar putea fi o consecință a producerii și depozitării reziduurilor rezultate din activități industriale sau menajere sau a folosirii substanțelor chimice în practica

agricolă. Însă, conform datelor furnizate de Agenția pentru Protecția Mediului Arad (APM), în perimetrul județului nu există afectări ale stării solului pe arealele semnificative.

La nivelul județului Arad, până în prezent, s-au inventariat câteva situri contaminate și potențial contaminate, cum ar fi o parte din parcurile petroliere Turnu Sud, Turnu Est, Bodrog, Pecica, Turnu Nord, depozitele de reziduuri nepericuloase din Arad (str. Câmpul Liniștii, str. Poetului), Curtici, Ineu, Sebiș, Lipova, Chișineu Criș, Nădlac, Combinatul chimic dezafectat sau SC CET Arad - Platforma de lignit.

În vederea protecției calitative a terenurilor, în județul Arad se execută lucrări de conservare și ameliorare a solului. Terenurile care prin degradare și poluare și-au pierdut, total sau parțial, capacitatea de producție pentru culturi agricole și silvice, se constituie în perimetre de ameliorare. Protecția juridică calitativă și cantitativă a solului se realizează prin stabilirea unor obligații legale pentru orice deținător de teren, fiind o problemă atât de interes public, cât și privat.

Activitățile antropice - sursa principală de poluare a aerului - pot fi grupate în 3 categorii: activitățile industriale, traficul auto și activitățile urbane. Mai în detaliu, zonele critice sub aspectul poluării atmosferei, sunt reprezentate de către cele două unități ale industriei energetice, SC CET Arad SA pe lignit, respectiv SC CET Hidrocarburi SA.

Conform APM Arad în ultimii ani s-au constatat unele reduceri față de anii anteriori, atât în ceea ce privește valorile de emisie, cât și cele din imisii, dar mai sunt multe unități care trebuie să-și gospodărească mai bine activitățile, astfel încât să reducă cantitatea de poluanți emiși în atmosferă.

La nivelul județului, poluarea aerului este sub nivelul mediu al țării, deoarece nu funcționează unități industriale mari poluatoare ale aerului; în ultimii ani activitățile industriale poluatoare au înregistrat o importantă reducere. Îmbunătățirea calității parcului de mașini al județului reflectă ușoare reduceri ale poluanților emiși.

Județul dispune de unele dintre cele mai importante rezerve de apă din România, rețeaua hidrografică a județului Arad fiind formată din bazinele hidrografice: Crișul Negru, Crișul Alb, Mureș, Bega. În alcătuirea resurselor de apă ale județului Arad intră, pe de o parte apele subterane, iar pe de altă parte apele de suprafață, adică rețeaua de râuri și lacuri naturale și artificiale.

În județul Arad apele subterane se caracterizează printr-un debit bogat și prin situarea pânzei freatice, în general, la mică adâncime, peste două treimi din Câmpia Aradului având ape subterane la mai puțin de 3 m adâncime. Valoarea concentrațiilor de nitriți în forajele de control din Bazinul Hidrografic Mureș nu depășesc în general limita admisă prin legea privind calitatea apei potabile, dar valoarea concentrațiilor de nitrați depășesc limita maximă admisă prin lege și aceasta mai ales în forajele amplasate în interfluvii, în apropierea localităților sau a zonelor agricole unde se practică o agricultură intensivă.

Crearea de noi oportunități de creștere economică durabilă și de creștere a calității vieții se va face prin prezervarea, protejarea, dezvoltarea și punerea în valoare a patrimoniului natural și construit și prin creșterea calității mediului și promovarea activă de protecție a acestuia.

Pentru a acționa în domeniul utilizării eficiente a energiei și creșterii gradului de utilizare a energiilor regenerabile este necesară punerea în aplicare a angajamentelor noastre referitoare la reducerea emisiilor într-un mod care să maximizeze beneficiile și să minimizeze costurile, inclusiv prin utilizarea soluțiilor inovatoare în plan tehnologic. În plus, ar trebui să vizăm decuplarea creșterii de consumul de energie și să devenim o economie mai eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor. Aceasta nu numai că va oferi un avantaj competitiv, dar va și reduce dependența acesteia de resursele de materii prime și de produse de bază provenite din exterior. Alături de schimbările climatice, pierderea biodiversității reprezintă cea mai gravă amenințare la adresa mediului. Ar fi nevoie de măsuri care să permită disocierea creșterii economice de impactul negativ asupra mediului. Este important ca strategia la nivelul județean să se alăture eforturilor făcute la nivel european și național.

Transpunerea politicii UE în domeniul gestionării deșeurilor se asigură la nivel național prin Strategia națională de gestionare a deșeurilor 2014-2020, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 870/2013, ale cărei obiective strategice sunt: îmbunătățirea calității mediului și protecția sănătății populației, sprijinirea activităților de cercetare/dezvoltare în domeniul gestionării deșeurilor, încurajarea investițiilor verzi, creșterea eficienței utilizării resurselor, gestionarea durabilă a deșeurilor, corelarea prevederilor politicilor de gestionare a deșeurilor cu cele privind schimbările climatice, dezvoltarea comportamentului responsabil privind prevenirea generării și gestionării deșeurilor și întărirea capacității instituționale.

Prin Strategia de dezvoltare a județului Arad sunt propuse o serie de măsuri care vin în întâmpinarea acestor obiective strategice, prin dezvoltarea unei politici județene de îmbunătățire a serviciilor de management al deșeurilor. Între acestea cele mai importante sunt:

- Îmbunătățirea sistemului de precolectare prin construirea de platforme betonate și împrejmuite;
- Valorificarea superioară a deșeurilor prin construirea unei stații de cogenerare pentru producerea de energie electrică și termică;
- Închiderea depozitului neconform de deșeuri de la Lipova;
- Construirea de platforme pentru deșeuri verzi din grădini, sere, solarii în localități cu activități preponderent în agricultură (Seleuș, Curtici, Macea, etc)

În acest sens s-a elaborat o Strategie de dezvoltare a serviciului de salubritate a județului Arad.

Această axă prioritară vizează în principal măsurile esențiale în vederea păstrării unui mediu înconjurător cât mai curat și protejat care să ne asigure o calitate a vieții la standarde înalte și să ne asigure desfășurarea activităților cotidiene cu un randament crescut, prezentate în cele ce urmează.

Măsurile propuse pentru realizarea Axei prioritare 3.2

- Prezervarea mediului și reducerea riscurilor de poluare;
- Implementarea și menținerea sistemului de management integrat al deșeurilor în județul Arad;
- Susținerea investițiilor în ceea ce privește infrastructura de gestionare a deșeurilor, inclusiv atragerea de surse de finanțare;
- Acțiuni de promovare a colectării selective și reducerea nivelului de deșeurii produse atât de utilizatorii individuali – gospodării, cât și de agenții economici;
- Programe de promovare a educației pentru protecția mediului;
- Valorificarea potențialului biomasei forestiere;
- Amenajarea ariilor naturale protejate;
- Organizarea de acțiuni de conștientizare a populației față de ocrotirea mediului înconjurător și respectarea naturii.

Obiectiv asociat 4: Dezvoltarea administrației publice și a cooperării transfrontaliere

Acest obiectiv asociat presupune dezvoltarea capacității administrative și valorificarea poziționării geografice a județului Arad ca județ de graniță.

Axa prioritară 4.1 Dezvoltarea administrației publice

Continua schimbare și dezvoltare a societății umane și dinamica acesteia determină o adaptare a administrației la nevoile societății. Această axă prioritară vizează dezvoltarea capacității administrației publice locale a județului Arad prin valorificarea expertizei existente și prin introducerea unor elemente specifice de e-guvernare. Analiza situației existente reliefează necesitatea îmbunătățirii structurilor cu competențe specifice în acest domeniu în structura organizatorică a Consiliului Județean Arad.

O trăsătură fundamentală a procesului de reformă administrativă vizează creșterea gradului de cooperare dintre autoritățile publice locale. Trebuie avute în vedere dezvoltarea unor instrumente de politică publică prin intermediul cărora să se stimuleze cooperarea autorităților locale în vederea creșterii nivelului de satisfacție a cetățenilor județului Arad și îmbunătățirea calității și eficienței furnizării serviciilor publice. Această axă prioritară vizează dezvoltarea capacității administrației publice și a serviciilor publice furnizate către cetățenii județului Arad.

Măsurile propuse pentru realizarea Axei prioritare 4.1

- Promovarea unui dialog activ cu cetățenii și cu mediul de afaceri;

- Încurajarea participării publice și sprijinirea formelor asociative intrajudețene la nivelul județului Arad (ADI-uri, GAL-uri, etc.);
- Dotarea instituțiilor administrației publice cu tehnologie IT modernă și performantă care să permită implementarea unor soluții software integrate de gestionare ușoară, rapidă și modernă a activității curente a administrațiilor publice;
- Participarea funcționarilor angajați în administrația publică la cursuri/instruiri pentru îmbunătățirea continuă a performanțelor profesionale;
- Implementarea la nivelul județului Arad, a unui număr cât mai mare de soluții de tip e-guvernare, în contextul creșterii constante a accesibilității populației la internet și a utilizării acestuia;
- Elaborarea și/sau actualizarea documentațiilor de urbanism și amenajarea teritoriului, la nivel județean, microregional și local. Vor fi vizate cu prioritate următoarele documentații: Planul de Amenajare a Teritoriului Județean, Planurile Urbanistice Generale ale municipiilor, orașelor și comunelor, Planuri de amenajare a teritoriului zonal periurban și interurban, Planuri de amenajare a teritoriului microregional;
- Creșterea gradului de transparență la nivelul administrației publice locale;
- Implementarea sistemelor de management al calității, dezvoltarea procedurilor și instrumentelor de monitorizare și evaluare a performanțelor personalului din administrația publică locală a județului Arad.

Axa prioritară 4.2 Cooperarea transfrontalieră

Scopul strategic general al Programului INTERREG V-A România - Ungaria din cadrul obiectivului de cooperare teritorială europeană este apropierea persoanelor, comunităților și agenților economici din zona de frontieră pentru a facilita dezvoltarea comună a zonei de cooperare, bazându-se pe avantajele cheie specifice regiunii de graniță.

Programul asigură o gamă variată de oportunități potențialilor beneficiari, prin intermediul axelor prioritare și a mai multor priorități de investiții cu obiective specifice. Proiectele demarate în cadrul diferitelor axe prioritare vor ajuta la atingerea scopului general al programului.

Axa prioritară 1: Protejarea în comun și utilizarea eficientă a valorilor comune și resurselor (Cooperarea în domeniul valorilor comune și resurselor)

Fondurile alocate acestei axe prioritare vor fi folosite pentru realizarea a două obiective specifice:

- Îmbunătățirea gestionării calității râurilor transfrontaliere și a apelor subterane;
- Utilizarea durabilă a patrimoniului natural, istoric și cultural în zona eligibilă.

Axa prioritară 2: Îmbunătățirea mobilității transfrontaliere durabile și eliminarea blocajelor (Cooperarea în domeniul accesibilității)

Cele două obiective specifice aferente acestei axe sunt:

- Accesibilitate transfrontalieră îmbunătățită prin conectarea nodurilor secundare și terțiare la infrastructura RTT;
- Creșterea procentului de pasageri care folosesc forme de transport durabile – cu emisii reduse de carbon și nivel redus de zgomot – pentru deplasarea transfrontalieră.

Axa prioritară 3: Îmbunătățirea ocupării forței de muncă și promovarea mobilității forței de muncă transfrontaliere (Cooperare în domeniul ocupării forței de muncă)

Singura prioritate de investiții a Axei prioritare 3 își propune susținerea creșterii eficiente a ocupării forței de muncă prin dezvoltarea potențialului endogen ca parte a strategiei teritoriale pentru zonele specifice, inclusiv conversia regiunilor industriale în declin, îmbunătățirea accesibilității și dezvoltarea resurselor naturale și culturale specifice.

Axa prioritară 4: Îmbunătățirea serviciilor de îngrijirea sănătății (Cooperare în domeniul sănătății și prevenției bolilor)

Prioritatea de investiții a acestei axe o reprezintă investirea în infrastructura medicală și socială, care contribuie la dezvoltarea națională, regională și locală, reducând inegalitățile în ceea ce privește statusul de sănătate, promovând incluziunea socială prin accesul îmbunătățit la serviciile sociale, culturale și recreative și tranziția de la serviciile instituționale la cele comunitare.

Axa prioritară 5: Îmbunătățirea prevenirii riscurilor și a gestionării dezastrelor (Cooperare în domeniul prevenirii riscurilor și gestionării dezastrelor)

Prioritatea de investiții a acestei axe o reprezintă promovarea investițiilor pentru abordarea riscurilor specifice, asigurarea intervenției în cazul dezastrelor și dezvoltarea unui sistem de gestionare a dezastrelor.

Axa prioritară 6: Promovarea colaborării transfrontaliere între instituții și cetățeni (Cooperarea instituțiilor și comunităților)

Ca prioritate de investiții a Axei 6 este consolidarea capacității instituționale a autorităților publice și a părților interesate și o administrație publică eficientă prin promovarea cooperării juridice și administrative și a cooperării între cetățeni și instituții.

Obiectivul specific corespunzător priorității de investiții este intensificarea cooperării transfrontaliere durabile a instituțiilor și comunităților.

Măsurile propuse pentru realizarea Axei prioritare 4.2

- Îmbunătățirea facilităților de transport transfrontalier;
- Îmbunătățirea comunicațiilor transfrontaliere;
- Întărirea coeziunii sociale și economice în regiunea de graniță.

4. Programe de finanțare disponibile

4.1. Programe operaționale

Ministerul Fondurilor Europene enumeră 8 programe de fonduri europene, cu alocările de bani aferente, prin care se vor finanța proiecte de investiții, inclusiv pentru anreprenori, în România, în perioada de programare 2021-2027.

7 programe vor fi gestionate de MFE ca autoritate de management:

- ✚ Programul Operațional Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare 2021-2027: 2,143 miliarde euro;
- ✚ Programul Operațional Dezvoltare Durabilă 2021-2027: 4,615 miliarde euro;
- ✚ Programul Operațional Educație și Ocupare 2021-2027: 7,722 miliarde euro;
- ✚ Programul Operațional Incluziune și Demnitate Socială 2021-2027: 2,594 miliarde euro;
- ✚ Programul Operațional Sănătate 2021-2027: 4,73 miliarde euro;
- ✚ Programul Operațional Asistență Tehnică 2021-2027: 597 milioane euro;
- ✚ Programul Operațional Tranziție Justă 2021-2027: 1,76 miliarde euro.

Programul Operațional Regional va fi împărțit în 8 POR-uri mai mici, fiecare gestionat de Agențiile de Dezvoltare Regională, ca autorități de management, de la nivel regional.

Alocările de mai sus cuprind și cofinanțarea națională, pe lângă banii europeni.

Acești bani fac parte din Fondurile structurale și de coeziune, care totalizează 31 de miliarde de euro de la Bruxelles pentru România, în perioada de programare 2021-2027.

Alocarea celor 31 de miliarde de euro din viitoarea perioadă de programare este împărțită astfel:

- 19 miliarde de euro (55% din buget) provin din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR), fiind dedicate în special digitalizării, dezvoltării durabile, incluziunii sociale ori sănătății;
- 6,07 miliarde (26%) reprezintă Fondul Social European (FSE+), prin care vor fi sprijinite incluziunea socială, sănătatea, educația și ocuparea forței de muncă.
- 4,49 miliarde de euro (14% din buget) provin din Fondul de Coeziune și sunt alocați pentru a dezvolta domeniul transportului și va sprijini dezvoltarea durabilă;
- 1,76 miliarde euro (5%) vor fi alocați pentru Fondul European Tranziție Justă pentru a sprijini diversificarea economică a celor mai afectate regiuni.

În total, României îi vor reveni circa 80 de miliarde de euro, sprijin financiar european, în perioada 2021-2027, conform negocierilor din Consiliul European din luna iulie 2020.

Restul până la această sumă sunt fondurile din Mecanismul de redresare și reziliență (circa 30 miliarde euro) și Politica Agricolă Comună a UE (circa 20 de miliarde de euro).

4.2. Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR)

Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) este program finanțat din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală, prin care se acordă fonduri nerambursabile de la Uniunea Europeană și Guvernul României pentru dezvoltarea economico-socială a spațiului rural din România.

Obiective strategice:

- restructurarea și creșterea viabilității exploatațiilor agricole
- gestionarea durabilă a resurselor naturale și combaterea schimbărilor climatice
- diversificarea activităților economice, crearea de locuri de muncă, îmbunătățirea infrastructurii și serviciilor pentru îmbunătățirea calității vieții în zonele rurale

Priorități de dezvoltare rurală 2014-2020:

- Modernizarea și creșterea viabilității exploatațiilor agricole prin consolidarea acestora, deschiderea către piață și procesare a produselor agricole
- Încurajarea întineririi generațiilor de agricultori prin sprijinirea instalării tinerilor fermieri
- Dezvoltarea infrastructurii rurale de bază ca precondiție pentru atragerea investițiilor în zonele rurale și crearea de noi locuri de muncă și implicit la dezvoltarea spațiului rural
- Încurajarea diversificării economiei rurale prin promovarea creării și dezvoltării IMM-urilor în sectoarele nonagricole din mediul rural
- Promovarea sectorului pomicol, ca sector cu nevoi specifice, prin intermediul unui subprogram dedicat
- Încurajarea dezvoltării locale plasate în responsabilitatea comunității prin intermediul abordării LEADER. Competența transversală a LEADER îmbunătățește competitivitatea, calitatea vieții și diversificarea economiei rurale, precum și combaterea sărăciei și excluderii sociale.

4.3. Programul Național de Dezvoltare Locală

Programul Național de Dezvoltare Locală, coordonat de Ministerul Lucrărilor Publice, Dezvoltării și Administrației, stabilește cadrul legal pentru implementarea unor proiecte de importanță națională, care susțin dezvoltarea regională prin realizarea unor lucrări de infrastructură rutieră, tehnico-edilitară și socio-educativă.

Obiective de investiții

Obiectivele de investiții care pot fi finanțate în cadrul programului trebuie să vizeze lucrări de **realizare** / **extindere** / **reabilitare** / **modernizare**, respectiv dotare, pentru unul dintre următoarele domenii specifice:

- sisteme de alimentare cu apă și stații de tratare a apei;

- sisteme de canalizare și stații de epurare a apelor uzate;
- unități de învățământ preuniversitar, respectiv: grădinițe, școli generale primare și gimnaziale, licee, grupuri școlare, colegii naționale, școli profesionale, școli postliceale, unități de învățământ special de stat;
- unități sanitare;
- drumuri publice clasificate și încadrate, în conformitate cu prevederile legale în vigoare, ca drumuri județene, drumuri de interes local, drumuri comunale și/sau drumuri publice din interiorul localităților;
- poduri, podețe sau punți pietonale;
- obiective culturale de interes local, respectiv biblioteci, muzee, centre culturale multifuncționale, teatre;
- platforme de gunoi;
- piețe publice, comerciale, târguri, oboare;
- modernizarea bazelor sportive;
- sediile instituțiilor publice ale autorităților administrației publice locale, precum și a instituțiilor publice din subordinea acestora;
- infrastructura turistică dezvoltată de autoritățile publice locale ca instrument de punere în valoare a potențialului turistic local, pentru obiectivele de investiții aflate în proprietatea publică sau privată a unităților administrativ-teritoriale sau în administrarea acestora.

Subprograme și beneficiari eligibili

- **Subprogramul „Modernizarea satului românesc”:** beneficiarii eligibili sunt unitățile administrativ-teritoriale reprezentate de autoritățile administrației publice locale ale comunelor, precum și unitățile administrativ-teritoriale membre ale asociațiilor de dezvoltare intercomunitară, constituite în condițiile legii, pentru investițiile realizate prin asociațiile de dezvoltare intercomunitară, reprezentate de autoritățile administrației publice locale ale comunelor;
- **Subprogramul „Regenerarea urbană a municipiilor și orașelor”:** beneficiarii eligibili sunt unitățile administrativ-teritoriale reprezentate de autoritățile administrației publice locale ale municipiilor și orașelor, inclusiv pentru satele componente ale acestora, precum și unitățile administrativ-teritoriale membre ale asociațiilor de dezvoltare intercomunitară, constituite în condițiile legii, pentru investițiile realizate prin asociațiile de dezvoltare intercomunitară, reprezentate de autoritățile administrației publice locale ale municipiilor, inclusiv ale subdiviziunilor administrativ-teritoriale ale acestora, ale orașelor, inclusiv pentru satele componente ale acestora;

Programul se finanțează din transferuri de la bugetul de stat, în limita fondurilor aprobate anual în bugetul Ministerului Lucrărilor Publice, Dezvoltării și Administrației, din fonduri aprobate anual cu această destinație în bugetele locale ale unităților administrativ-teritoriale beneficiare și din alte surse legal constituite.

În limita fondurilor aprobate anual prin legea bugetului de stat, în baza analizei interne de specialitate a propunerilor de finanțare ale autorităților locale, se aprobă prin ordin al ministrului lucrărilor publice, dezvoltării și administrației lista finală cu obiectivele de investiții care se finanțează, listă care se publică pe site-ul Ministerului Lucrărilor Publice, Dezvoltării și Administrației.

PARTEA A II-A

ANALIZA SOCIO-ECONOMICĂ A COMUNEI FELNAC

1. Prezentare generală

1.1. Delimitarea teritoriului

Comuna Felnac este situată în Câmpia Vingăi, pe stânga Văii Mureșului, în partea de sud-vest a județului Arad.

Satele care intră în componența comunei sunt: Felnac – sat reședință de comună și Călugăreni.

Comuna Felnac este așezată pe DJ 682, la o distanță de 14 km față de reședința județului, municipiul Arad. Cel mai apropiat oraș este Pecica, aflat la 13 km.

Comuna este traversată de 10,5 km cale ferată, fiind situată pe ruta feroviară Arad – Sânnicolau Mare.

Autostrada A1 este la o distanță de 13 km de Felnac, urmând DJ 682, prin comuna Zădăreni.

Comuna Felnac este poziționată la 35 km față de cea mai apropiată vamă.

1.2. Scurt istoric¹

Cercetările arheologice au scos la iveală dovezi ale diferitelor faze de locuire, respectiv urme materiale în perimetrul comunei Felnac.

Astfel, din epoca bronzului (2000-1150 î.Hr.), în localitate și în apropierea ei s-au descoperit un topor de bronz cu disc, un cuțit de bronz, precum și fragmente a șapte brățări de bronz cu capetele ușor subțiate. De asemenea, în punctul „La vii”, situat la nord-est de localitate, a fost descoperită o necropolă de incinerare din bronzul târziu ce aparține culturii mormintelor tumulare, inventarul recuperat cuprinzând numeroase piese din bronz: patru ace cu capul în formă de pecete, un ac cu

¹ Sursă informații: Gabriel Sala, Felnacul și felnăcanii în istoria românilor

capul dublu conic, unul cu capul sferic turtit, opt brățări, un pandantiv și un pumnal. Alături de acestea au fost salvate și două căni ornamentale cu caneluri, un vas-amforă și un fragment de oală.

Din prima epocă a fierului (Hallstatt, 1200/1150-450/400 î.Hr.), la Felnac s-a descoperit o așezare hallstattiană timpurie, din care provin vase și un mic depozit ce include cinci brățări, trei ace și două bucăți de bronz brut. Tot din Felnac provin șase verigi sau inele de bronz, fragmente de fibulă și ace de păr, toate din a doua jumătate a mileniului I î.Hr. și un complex de obiecte compuse din patru fibule de bronz, una dintre piese datând din a doua fază a fierului, aparținând perioadei La Tene târzii (200 î.Hr-106 d.Hr.).

Materialul arheologic ce atestă popularea Felnacului cu o populație dacă este mult mai bogat între secolele I î.Hr.-I d.Hr. Amintim astfel o așezare dacică, în care s-au descoperit semibordeie și gropi de provizii, precum și un cuptor, împreună cu un bogat material ceramic lucrat cu mâna și la roată.

Transformarea Daciei în provincie romană, după războaiele din anii 101-102 și 105-106 dintre Decebal și Traian, nu a avut ca rezultat anularea vieții socio-economice în spațiul geografic felnăcan, dar materialele arheologice din această perioadă sunt deocamdată destul de sărace. Deși nordul județului Arad nu a făcut parte din Imperiul Roman, fiind locuit de dacii liberi, perimetrul comunei Felnac a fost parte integrantă a imperiului, datorită poziției sale sud-mureșene.

Ca urmare a colonizării, s-a amplificat gradul de eterogenitate a populației provinciei, din punct de vedere etnic, însă, în ciuda diversității, populația provinciei în general și cea de la Mureșul inferior, din zona Felnacului în special, poate fi grupată în două categorii: autohtonii geto-daci pe de o parte, iar pe de altă parte coloniștii și reprezentanții organismelor instituționale romane. Prin romanizarea și asimilarea dacilor de către populația romană s-a creat cadrul favorabil afirmării procesului etnogenezei românești, o parte a acestui proces istoric desfășurându-se și în zona Felnacului, chiar dacă dovezile istorice în acest sens sunt sărace. Totuși, în zonă au fost descoperite fragmente de *terra sigilata*, respectiv ceramică fină romană, un dinar pus în circulație în perioada lui Hadrian, care a condus imperiul între anii 117 și 138 d.Hr., precum și o monedă de bronz ce datează de la Maximinus Herculus, împărat în perioada 286 - 305, alături de Dioclețian.

O așezare felnăcană daco-romană din secolul IV d.Hr., cu o groapă ce cuprindea ceramică dacică lucrată cu mâna și la roată, ilustrează simbioza dintre cele două popoare și latinizarea autohtonilor.

Din epoca prefeudală (sec. V-VIII) datează la Felnac o serie de materiale arheologice, respectiv fibule cu picior îndoit, coliere, brățări din bronz, scărițe de fier. În secolul VII, cea mai activă prezență, din perspectiva descoperirilor arheologice, o constituie cea avară. S-au descoperit aici două morminte avare de înhumare, din al căror inventar făceau parte două vase și o cataramă,

precum și o groapă menajeră în care s-a găsit un ol de circa 50 de centimetri înălțime, realizat la roată, întrunind elemente tipice ceramicii romane, cu un decor unicat în spațiul central-estic european. Aceste descoperiri arheologice ilustrează coabitarea pașnică a populației romanice băștinașe cu avarii, coabitare încheiată practic cu asimilarea avarilor. Tot din secolul VII d.Hr. datează piesele descoperite în 1899 pe malul Mureșului de către un felnăcan, aflat la arat, tezaurul arheologic cuprinzând 43 de tipare pozitive de bronz ce au servit la confecționarea unor garnituri de centură și piese de harnașament.

Cercetările arheologice au scos la iveală locuințe din secolele IX-X importante pentru istoria locului, a județului și chiar a regiunii. Din intervalul temporal menționat datează o așezare românească întinsă și prosperă economic. Săpăturile arheologice s-au soldat cu descoperirea unor locuințe de tip bordei, locuitorii de la Felnac utilizând în gospodării gropi de provizii pentru iernat. De asemenea, a mai fost descoperit și un cuptor gospodăresc cu un strat gros de arsură pe vatră, semn al stabilității și sedentarismului.

În secolele XI-XIII este atestată o nouă fază sigură de locuire la Felnac. Obștea sătească românească felnăcană nu va fi desprinsă de realitățile sociale de tip feudal care caracterizau regatul maghiar. Oamenii locului depindeau fie de rege, fie de nobil, fie de biserică. Dependența s-a materializat, practic, prin transformarea țăranilor români în iobagi și acordarea de către autoritatea tutelară de pământ, adică sesii, în folosință. Descoperirile arheologice dovedesc faptul că locuitorii meleagurilor felnăcane au crescut în epocă bovine, caprine și ovine.

La începutul secolului al XIV-lea este atestată scriptic localitatea Felnac, documentele menționându-l la 1308, pe *Ladislav waiwoda de Fellak*.

Etimologia denumirii localității actuale vine cel mai probabil de la *fennlak*, în maghiară *loc înalt*, semn că fortificația medievală și așezarea rurală erau situate într-un asemenea loc, punctul de reper constituindu-l valea Mureșului sau văile din jurul colinelor din vecinătatea satului actual, eventual chiar de la baza colinei pe care este actualmente așezat satul, în condițiile în care locația străveche coincide cu cea actuală. De-a lungul timpului, Felnacul a avut diverse denumiri. Astfel, Coriolan Suciu, în „Dicționar istoric al localităților din Transilvania”, menționează faptul că localitatea a avut în documentele epocii diferite denumiri, respectiv *Fullak* la 1330, *Fellak* la 1333, *Fallak* la 1335, *Feellak* la 1455, *Felak* la 1501, *Fenlax* la 1561, *Felnak* la 1600, *Feollak* la 1647, *Follak* la 1700, *Follach* la 1701, *Fenlak* la 1717, *Funlok* la 1723, *Fonlak* la 1828, Felnac la 1921, practic versiunea actuală a cognomenului, *Falnic* în 1926, revenindu-se ulterior la denumirea de Felnac.

O altă referire la localitate se face și într-un document din 1330, când este reconfirmată intrarea Felnacului în sfera relațiilor de tip feudalo-vasale, locuitorii fiind, cu siguranță, țărani iobagi. Astfel,

În acel an, cu prilejul partajului între domeniile nobililor Stevan Gajajy și Iovan Botoș, Felnacul este menționat ca aparținând lui Mihail Sentmihalj. Între 1332 și 1337 este atestat preotul Marton, *sacerdos de Fullak*, care, în anii 1333-1335, răspundea de plățile cuvenite Curiei papale. În 1428, Felnacul se afla în proprietatea nobililor Bothos și Herczegh. Ulterior, Felnacul a aparținut lui Blasius Kiss, după moartea căruia va trece în proprietatea coroanei maghiare, nu înainte, însă, de anul 1455, când localitatea, numită în documente Fellak, se împarte între diverși moștenitori, într-o perioadă în care regatul maghiar era dominat de Iancu de Hunedoara, voievod al Transilvaniei între 1441 și 1456, guvernator al Ungariei între 1446 și 1453, căpitan suprem al armatei maghiaro-transilvane între 1453 și 1456, și, mai ales luptător antiotoman și apărător al creștinătății. În ceea ce privește Felnacul, la 1455, a aparținut temporar surorilor Margareta Bezini și Ana Segcej. În 1464, pe valea Mureșului inferior, s-a stabilit familia de boieri sârbi Iakșici, care, pentru merite deosebite, va primi la 16 ianuarie 1478, de la același Matei Corvin, localitatea Felnac. Noii stăpâni, respectiv Ștefan și Dimitrie Iakșici, cărora regalitatea maghiară le va mai dona, în virtutea relațiilor feudale circa 80 de sate, pentru care vor plăti coroanei maghiare taxe și vor presta jurământul de credință, repopulează Felnacul atât cu vechii cetățeni readuși la vatră, cât și colonizând alții noi.

Diploma regală din 20 decembrie 1491, emisă de regele maghiar Vladislav al II-lea, care, ales de nobili unguri, a urmat la tron după moartea lui Matei Corvin, legalizează repopularea localității și acordă pentru o perioadă scutiri de dări localnicilor, tocmai pentru a-i motiva să rămână în vatra satului.

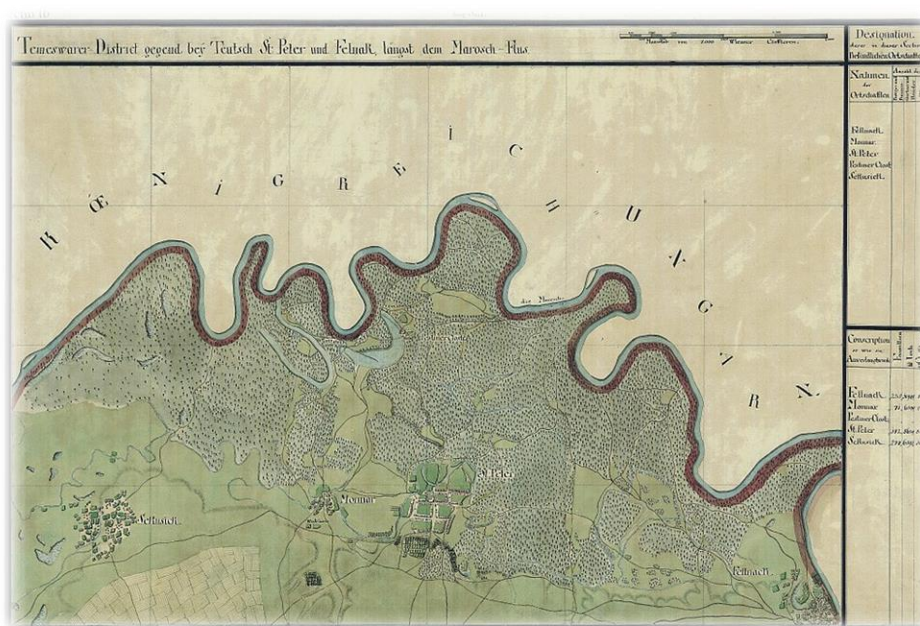

Figura nr. 4 – Felnacul reprezentat pe Harta Iosefină a Banatului

Din rațiuni de securitate militară, dar și pentru o administrare cât mai eficientă a imensului domeniu feudal, la sfârșitul secolului XV și începutul secolului XVI, familia Iakșici va înălța pe malul stâng al Mureșului pe un mic dâmb, cetatea Felnacului, numele localității extinzându-se și asupra fortificației.

La început de secol XVI, Banatul va fi teatrul unor operațiuni militare printre care și cele în care a fost implicat Gheorghe Doja, un mic nobil din Transilvania care a condus răscoala țărănească care îi poartă numele. În 1514, răsculații lui Gheorghe Doja cuceresc temporar cetatea Felnacului, în scurt timp fiind înfrânți sub zidurile Timișoarei.

O valoare deosebită pentru dezvoltarea ulterioară a localității l-a avut actul emis la 15 decembrie 1534, prin care Felnacului i s-a acordat dreptul de a organiza un târg săptămânal, fără a mai plăti taxe. Faptul în sine sugerează importanța pe plan regional a așezării, afirmație întărită și menționarea în 1543 a portului, desigur, pe Mureș, precum și a vămii ce se încasa aici.

Instituirea dominației otomane a coincis cu o nouă etapă de evoluție a Felnacului. În vara anului 1551, vizirul Mehmed cucerește o serie de cetăți mureșene printre care și Felnacul, dar retragerea otomanilor îi oferă comitetului de Timiș, Ștefan Losonczi, posibilitatea atacării și cuceririi cetății Felnac. O nouă acțiune militară otomană din vara lui 1552 se va solda cu recucerirea cetății Felnacului, turcii înființând aici o *nahie*, adică o unitate administrativă ce include mai multe sate, în cadrul sangeacului de Arad, Felnacul tutelând 22 de sate și 579 de case.

Localitatea Felnac a aparținut, după 1552, boierului sârb Dimitrie Ovcarevici, care va plăti taxe către otomani. Între 1560 și 1564 localitatea și-a schimbat din nou stăpânii și a aparținut familiei Zalemery. La 1564 satul cuprindea doar 6 case, pentru ca un alt defter din 15 martie 1582 să menționeze 15 familii cu 1.105 oi, ceea ce dovedește o consistentă putere economică a felnăcanilor epocii.

Perioada de stabilitate ia sfârșit în condițiile în care pe scena istoriei se afirmă Mihai Viteazul (1593-1601), domnitor al Țării Românești, cel care a unit din toamna lui 1599 până la sfârșitul verii anului 1600, Transilvania, Moldova și Țara Românească. Astfel, în 1600, anul în care Mihai Viteazul desăvârșea unitatea provinciilor românești, este menționată în documentele vremii cetatea și localitatea Felnac. Totuși, derularea nefavorabilă a evenimentelor pentru forțele creștine și pentru Mihai Viteazul, asasinat în 9 august 1601 pe Câmpia Turzii din ordinul generalului austriac Basta, după ce repurtase o victorie mare contra turcilor, a avut drept consecință la Felnac prelungirea stăpânirii otomane până la sfârșitul secolului al XVII-lea.

Localitatea este menționată ca fiind locuită între 1647 și 1655, pentru ca în perioada 1660-1664, conform călătorului otoman Evlya Celebi care a vizitat zona, Felnacul să aibă circa 100 de case, 10 prăvălii și foarte multe grădini. Același Celebi a lăsat posterității o descriere sumară a cetății, care

este „așezată pe malul Mureșului pe o colină înaltă; e o cetățuie destul de frumoasă construită din cărămidă. Are doar patru sute de pași în circumferință. De asemenea, are o singură poartă care dă spre miazăzi și o giamie mică de pe vremea lui Suleiman Han. În cetate sunt numai cinci case și cinci tunuri împărătești. În fața porții se află un pod mobil cu lanțuri, iar în fața acestuia se află un chioșc. Are un dizdar (comandant) și cinzeci de oșteni. Dar orașul din afară (este vorba de satul Felnac din acea perioadă n.a.) nu are palancă. În el se află vreo sută de case acoperite cu scânduri și despărțite prin curți. În afară de zece dughene nu se află alte clădiri, dar se găsesc multe vii”.

Un alt moment de răscruce în istoria locului, îl reprezintă războaiele dintre austrieci și turci de la finele secolului al XVII-lea. Timp de 20 de ani, Mureșul va forma hotarul între cele două imperii, până după războiul austriaco-turc din 1716-1718. Conflictul s-a terminat cu victoria habsburgilor, finalizându-se cu pacea de la Passarowitz, în urma căreia Banatul și implicit arealul felnăcan va fi încorporat în structurile administrative imperiale habsburgice. La sfârșitul conflictului dintre cele două imperii, potrivit tratatelor de pace, fortificația Felnacului a fost distrusă. În acea perioadă de apus a evoluției sale, cetatea Felnacului era apărată de o garnizoană alcătuită din 50 de haiduci și 25 de husari.

În perioada de după 1718, Felnacul își pierde statutul de localitate de frontieră, chiar dacă aici unitatea de grăniceri nu a fost desființată, fără ca retragerea acestui privilegiu să determine depopularea așezării, însă, desigur, scade importanța regională a acesteia.

După episodul Passarowitz, evoluția localității intră într-o nouă fază, în speță cea habsburgică. Influența germano-austriacă se va sesiza tot mai pregnant în toate aspectele vieții sociale, amplificându-se în secolele XVIII-XIX.

Banatul a devenit provincie imperială austriacă, în vremea împăratului Carol al VI-lea (1711-1740), fiind condus de un comandant militar care era concomitent guvernator al provinciei. Din punct de vedere administrativ, Banatul a fost împărțit în districte, iar acestea în comune. Structura celor 11 districte bănățene și a celor două districte de la sudul Dunării, subordonate, de asemenea, Administrației Banatului de la Timișoara, o găsim pe hărțile vremii, în primul rând pe harta Mercy, sau în raportul Hamilton din 1734.

Felnacul era subordonat districtului Lipova, ce îngloba 42 de localități. Acesta era divizat în patru cercuri: Cercul Lipova (10 localități), Cercul Sânnicolau Mic, actualul cartier al Aradului, în epocă o localitate de sine stătătoare cu 10 localități, inclusiv Felnacul, Cercul Bara (11 localități) Cercul Căpâlnaș (11 localități). După ce în 1778 ungurii vor împărți administrativ Banatul în comitate, Felnacul parvine comitatului Timiș, comitat cu structura compusă din plasele: Timiș (reședința la Timișoara, cu 46 de localități și un prediu, adică teritoriu care a aparținut unui sat părăsit), Sânnandrei (cu 40 de localități), Lipova (cu 45 de localități) și Vârșet (cu 38 de localități și 3

predii). Din perspectivă administrativă, pentru sat nu se schimbă nimic. Sânnicolau Mic, localitate populată de nemți, a dominat administrativ Felnacul în imperiu cel puțin până la începutul secolului XIX.

Ulterior în cadrul comitatului Timiș apare plasa Aradul Nou, unitate administrativă care cuprindea localitățile Felnac, Firiteaz, Fântânele, Sânicolaul Mic, Munar, Șagu, Sânpetru German, Zădăreni, Tisa Nouă, Secusigiu, Frumușeni, Fibiș Fiscut, Cruceni, Satu Mare, Aradul Nou, Bodrogul Nou, centrul administrativ fiind desigur Aradul Nou. Aceasta a fost formula în care a evoluat Felnacul, până când va fi încorporat României Mari, după 1918.

Pe parcursul secolului XIX și în perioada de început a secolului XX se intensifică progresiv legăturile cu Aradul, perceput ca centru regional încă din perioada administrației otomane, când era centru regional cu statut de sangeac. Contactul felnăcanilor cu Aradul a primit un puternic imbold în anul 1905 când autoritățile au inițiat o serie de proiecte ce presupuneau construirea de căi ferate în Banat, proiecte duse de altfel la îndeplinire de potențaii vremii. Printre aceste sectoare feroviare noi s-a aflat și calea ferată Variaș-Arad, care trece și în prezent prin Felnac.

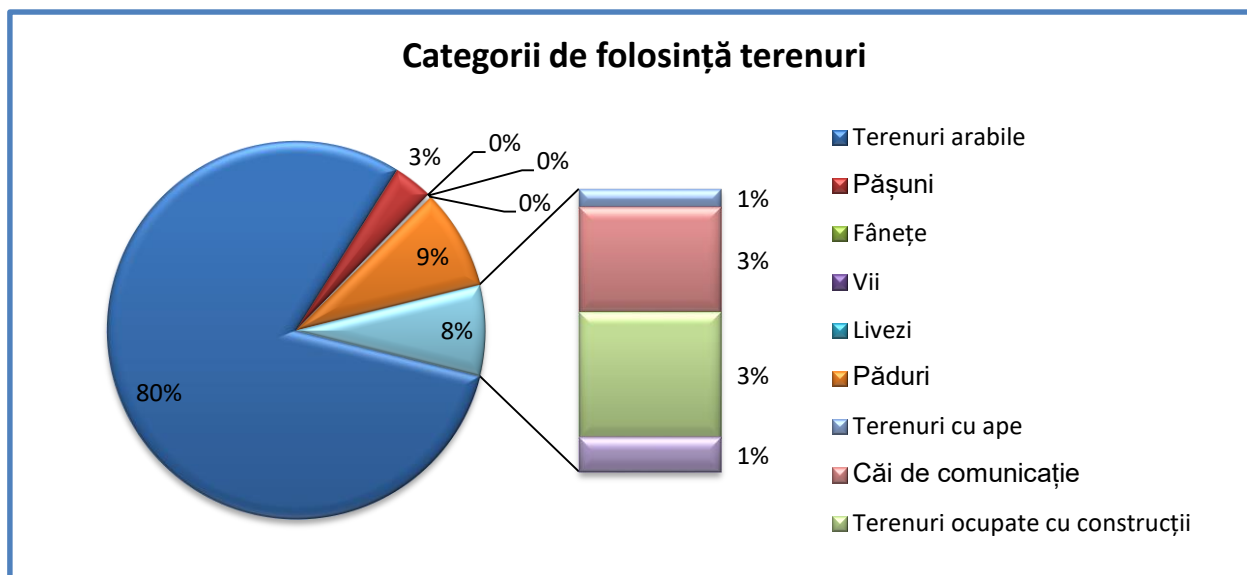
1.3. Suprafața comunei Felnac

Suprafața teritoriului administrativ al comunei este de **5.001 ha**, din care **4.186 ha teren agricol**, reprezentând **84%** din totalul suprafeței.

Tabelul nr. 1 – Categoriile de folosință ale terenului

Categoriile de folosință teren	Suprafață ha
▪ Terenuri arabile	4.004
▪ Pășuni	166
▪ Fânețe	4
▪ Vii	1
▪ Livezi	11
Total terenuri agricole	4.186
▪ Păduri și alte terenuri forestiere	429
▪ Terenuri cu ape și ape cu stuf	25
▪ Căi de comunicație și căi ferate	143
▪ Terenuri ocupate cu construcții și curți	172

▪ Terenuri degradate și neproductive	46
Total terenuri neagricole	815
Total general	5.001

Graficul nr. 1 – Categoriile de folosință ale terenului

1.4. Cadrul natural

1.4.1. Relieful

Teritoriul administrativ al comunei Felnac se află în Câmpia Aradului, parte a Câmpiei de Vest, situată din punct de vedere geologic în estul marii depresiuni Panonice.

Depresiunea Panonică a luat naștere prin scufundarea într-un timp îndelungat a unui masiv muntos hercinic-caledonice. Odată cu scufundarea a avut loc invadarea progresivă de apele marine, urmând apoi colmatarea prin depunerea sedimentelor aduse de ape ce debușau în mare.

Concomitent cu colmatarea depresiunii, fundul rigid al acesteia a fost supus mișcărilor epirogenetice ce l-au fragmentat în blocuri, blocuri din ce în ce mai coborâte spre vest și nord, paralel cu faliile Păuliș – Mișca și Lipova – Felnac.

Ca subunități geomorfologice nu putem aminti decât câmpia aluvială, fără terase sau înclinații, cu un relief relativ plat.

Altitudinea Câmpiei Aradului este în jur de 100 m, având un aspect tipic de divagare și nu prezintă diversitate a formelor de microrelief, persistând zonele plane.

1.4.2. Solurile

Fundamentul Câmpiei Aradului este constituit din șisturi cristaline paleozoice, foarte dure, pe care s-au depus sedimente neogene.

Apele fluviale au depus depozite importante de sedimente formate dintr-o alternanță pe pietrișuri, nisipuri și argile sub forma unor conuri de dejecție, cu structură lenticulară caracteristică, peste care s-au depus materiale aflate în luncile râurilor și remaniate prin vânt (loessurile și nisipurile).

Învelișul de sol al comunei Felnac reflectă în mod fidel interferența factorilor pedogenetici:

- *cernoziomurile tipice*, caracterizate prin prezența orizontului diagnostic Am de culoare închisă, negricioasă, dar sărac în humus, pe care se practică cultura grâului, porumbului, orzului, florii soarelui;
- *cernoziomurile cambice* (ușor tasate, cu densitate aparentă mare), formate din argile gonflante sau luturi, fiind considerate cele mai fertile soluri din zonă, unde se cultivă grâu, porumb, ovăz, floarea soarelui;
- *lăcoviștile*, dezvoltate pe văi părăsite, cu textura variată, bogate în humus, dar cu regim aerohidric defectuos, sunt utilizate mai mult pentru pășuni și fânețe;
- *solurile gleice*, formate în zonele depresionare, ca urmare a excesului de umiditate, cu caracter acid adesea, regim aerohidric defectuos, aprovizionare slabă cu substanțe nutritive, utilizate ca pășuni, fânețe;
- *solurile aluviale* se întâlnesc în lunci, au conținut bogat în humus, reacție neutră, fertilitate și regim hidric favorabil culturilor de porumb, grâu, floarea-soarelui, sfeclă de zahăr, orz, cartofi, legume.

1.4.3. Clima

Comuna Felnac se situează într-o zonă caracterizată printr-un climat temperat continental moderat, cu ușoare influențe ale climatului mediteranean și oceanic, cu ierni relativ blânde și cu veri călduroase și nu prea secetoase. Lanțul Carpaților o adăpostește împotriva invaziilor aerului rece continental, iar deschiderea dinspre vest permite pătrunderea aerului temperat maritim.

În ceea ce privește temperatura medie anuală, teritoriul comunei are un regim termic normal, ca al întregii țări; temperaturile medii lunare cresc din ianuarie până în iulie și scad apoi până în ianuarie.

Altitudinea Câmpiei Aradului influențează în general în mică măsură temperatura aerului, cu excepția lunilor reci, când se produc frecvent fenomene de inversiune de temperatură, zonele joase având temperaturi mai scăzute decât zonele înalte ale câmpiei.

Analizând temperatura medie pe anotimpuri, se constată că iarna este mai blândă (consecință a influenței maselor de aer mediteranean), cu valoare medie de 0,2°C, verile având media de 20,5°C, iar anotimpurile de tranziție prezintă valori termice apropiate 11,0°C-11,5°C.

Regimul eolian este determinat de dezvoltarea diferitelor sisteme barice care traversează Câmpia Aradului, vântul dominant fiind cel din sectorul sud-estic (13,7%) și sudic (13%), dar nu este fără importanță de menționat frecvența vânturilor din sector nordic (12,4%) și din sector nord-vestic (10,7%), care aduc mase de aer rece.

Umiditatea relativă medie anuală atinge valori mari (77%), cu un maxim ce apare în luna decembrie (80%) și corespunde intensificării activității ciclonice din nordul bazinului Mediteranei.

Nebulozitatea aerului are o medie anuală de 5,8 și variază între 5-8,1, cu grad de acoperire maximă iarna (8,1-7) și minimă vara (4,0-5,2).

Precipitațiile medii anuale au valori de 564,2 mm, cu repartitia următoare: vara 33%, iarna 20%, primăvara 25%, toamna 22%.

Cantitățile de precipitații suferă fluctuații din cauza fluctuațiilor circulației atmosferice. Precipitațiile medii lunare prezintă un maxim puternic în lunile mai (62,3 mm) și iunie (71,5 mm) sub influența maselor de aer umed oceanic.

Numărul mediu al zilelor cu ninsoare este 18,3, cele mai numeroase fiind în luna ianuarie (6), grosimea medie a stratului de zăpadă prezintă cea mai mare valoare în lunile ianuarie și februarie (2,6-5,2 cm).

1.4.4. Rețeaua hidrografică

Teritoriul administrativ al comunei Felnac este delimitat în partea nordică de râul Mureș pe o distanță de 11 km.

Două pârauri de mici dimensiuni, cu debit mic, străbat teritoriul de la sud spre nord și se varsă în Mureș, cu un curs meandrat, prezentând multe zone mlăștinoase. Unul desparte Felnac de Călugăreni, iar celălalt Călugăreni de Felnac.

Există două luciuri de apă în suprafață de 0,3 ha la Călugăreni amenajate în pescării.

1.4.5. Vegetația

Arealul comunei se încadrează în zona de silvostepă, la contactul cu stepa semi-umedă, evidențiindu-se din punct de vedere floristic o vegetație specifică zonei de câmpie înaltă și alta specifică zonei de luncă.

În luncă, vegetația lemnoasă este reprezentată de păduri și pâlcuri de *Populus spp.* (plop), *Acer spp.* (arțar), *Ulmus scabra* (ulm), *Fraxinus excelsior* (frasin), *Quercus spp.* (gorun) în asociație cu subarborescențe precum *Crataegus monogyna* (păducel), *Prunus spinosa* (porumbar), *Sambucus nigra* (soc).

În zona de câmpie înaltă, vegetația este reprezentată de pâlcuri izolate de subarborescențe, precum *Prunus spinosa* (porumbar), *Rosa canina* (măceș), *Crataegus monogyna* și altele.

Vegetația din pajiști și fânețe este prezentă prin asociații de plante în care domină *Lolium perenne* (zizanie), *Festuca pratensis* (păiuș), *Poa pratensis* (firuță), *Bromus spp.* (obsigă), *Lotus corniculatus* (ghizdei), *Trifolium repens* (trifoi alb) etc.

În zonele cu exces de umiditate, se găsesc asociații de *Alopecurus pratensis* (coada vulpii), *Polygonum hydropiper* (piperul bălții), *Sectoria glauca* (mohor), *Juncus spp.* (pipirig) etc.

Vegetația lemnoasă cultivată este reprezentată de pâlcuri sau exemplare răzlețe de prun, vișin, nuc, piersic, măr, cais, cireș, gutui.

Plantele cultivate în mod uzual sunt grâul, porumbul, floarea soarelui, ovăzul, secara, cartoful, pepenele, mai puțin rapița, orzul, lucerna, trifoiul ș.a.

1.4.6. Fauna

Fauna se încadrează și ea în specificul zonei de silvostepă și se caracterizează prin prezența căprioarei (*Capreolus capreolus*), a popândăului (*Citellus citellus*), a șoarecelui de câmp (*Microtus arvalis*), a hârciogului (*Cricetus*), a iepurelui de câmp (*Lepus europaeus*), a șopârlei cenușii. Se mai întâlnesc: nevăstuica, dihorul, vidra, bizamul, ariciul, cârțița, șobolanul, liliacul. Dintre carnivore, emblematică și constantă ca prezență, este vulpea (*Vulpes vulpes*). În pădure și nu numai, trăiesc mistrețul (*Sus scrofa*) și cerbul (*Cervus elaphus*).

Peisajul faunistic este completat de păsări cum sunt: vrabia, cioara de câmp, prepelița (*Conturnix conturnix*), fazanul de câmpie, sturzul, turturica, graurul, mierla, cucul, ciocârlia, ciocănitoarea, pitpalacul, cucuveaua, coțofana, rândunica, rața sălbatică, barza, potârnichea etc.

Animalele rare, ocrotite, întâlnite pe raza comunei Felnac sunt: bufnița mare, cucuveaua, striga, barza albă, ariciul.

Lumea insectelor este bine reprezentată și ca urmare ierburile sunt pline de coșai (*Locusta viridis*), greieri (*Liogryllus campestris*), păianjeni și furnici. Numeroase sunt, de asemenea, și

coleopterele: lăutari, scarabei și diverse specii de fluturi, ce înveselesc atmosfera, prin coloritul lor viu și zborul neregulat.

Fauna subacvatică este cel mai bine dezvoltată în râul Mureș și mai săracă în celelalte pârauri, canale. În biotopul apelor întâlnim specii de pești cum sunt: crapul, mreana, somnul, știuca, plătica, carasul, bibanul, linul, țiparul etc.

2. Populația și forța de muncă

2.1. Populația comunei Felnac

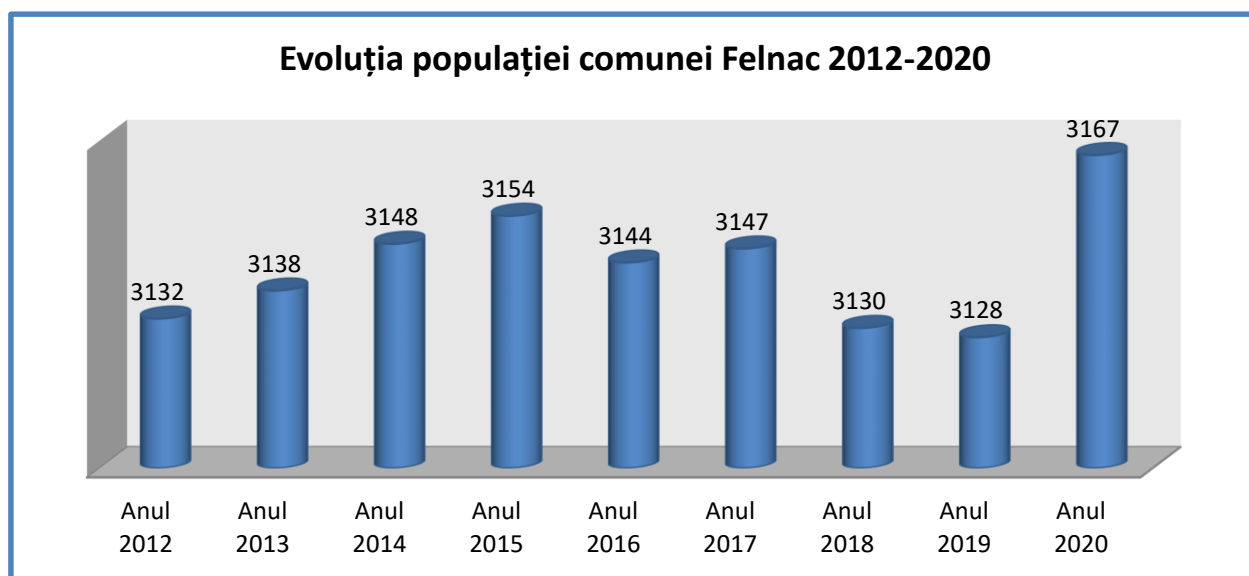
Conform datelor furnizate de AAPL, la 1 ianuarie 2020, populația comunei Felnac era de **3.167 locuitori**, din care 1.616 de sex masculin și 1.551 de sex feminin.

Dacă ne raportăm la recensământul populației României din anul 2011², potrivit căruia comuna Felnac înregistra un număr de **2.931 locuitori**, putem sesiza cu ușurință că, sub aspect demografic, unitatea administrativ-teritorială analizată cunoaște o evoluție ascendentă.

Tabelul nr. 2 – Populația comunei Felnac în perioada 2012-2020

An	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Populație	3.132	3.138	3.148	3.154	3.144	3.147	3.130	3.128	3.167

Graficul nr. 2 – Populația comunei Felnac în perioada 2012-2020

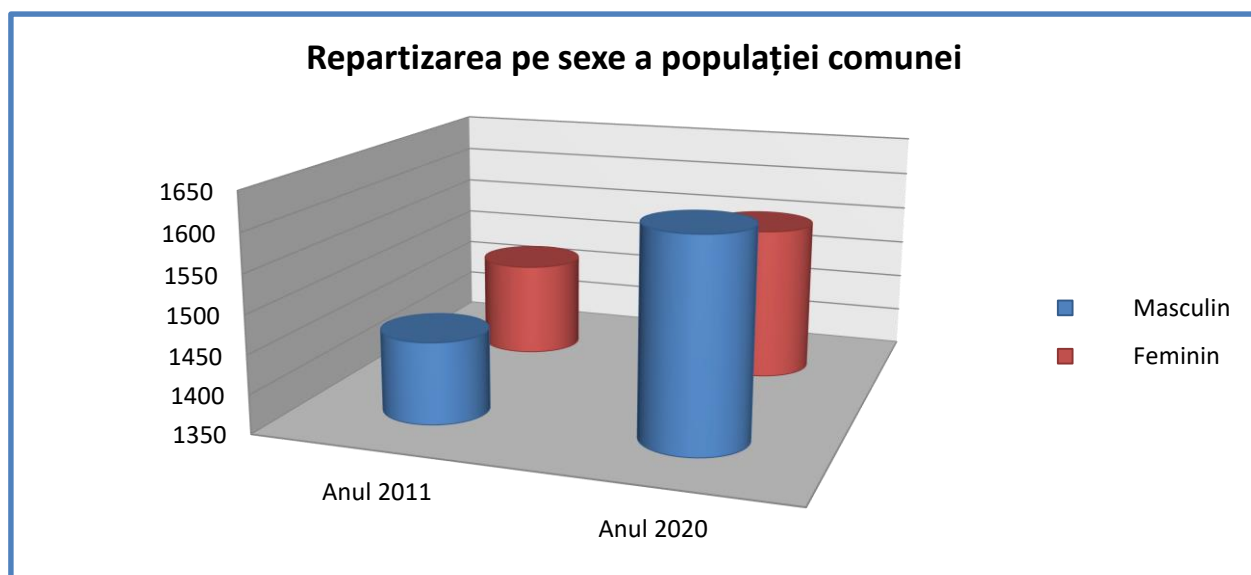
² Datele privind populația comunei Felnac la recensământul din 2011, prezentate în cuprinsul Strategiei de dezvoltare locală 2021-2027, sunt preluate de pe website statistici.insse.ro și <http://www.recensamantromania.ro/>.

Dacă la recensământul populației din anul 2011, repartitia pe sexe la nivelul comunei era relativ egală, datele înregistrate la 1 ianuarie 2020 indică un procent mai mare pentru populația de sex masculin.

Tabelul nr. 3 – Repartizarea pe sexe a populației comunei în anul 2020, comparativ cu 2011

Gen	Masculin		Feminin	
An	2011	2020	2011	2020
Populație	1456	1616	1475	1551

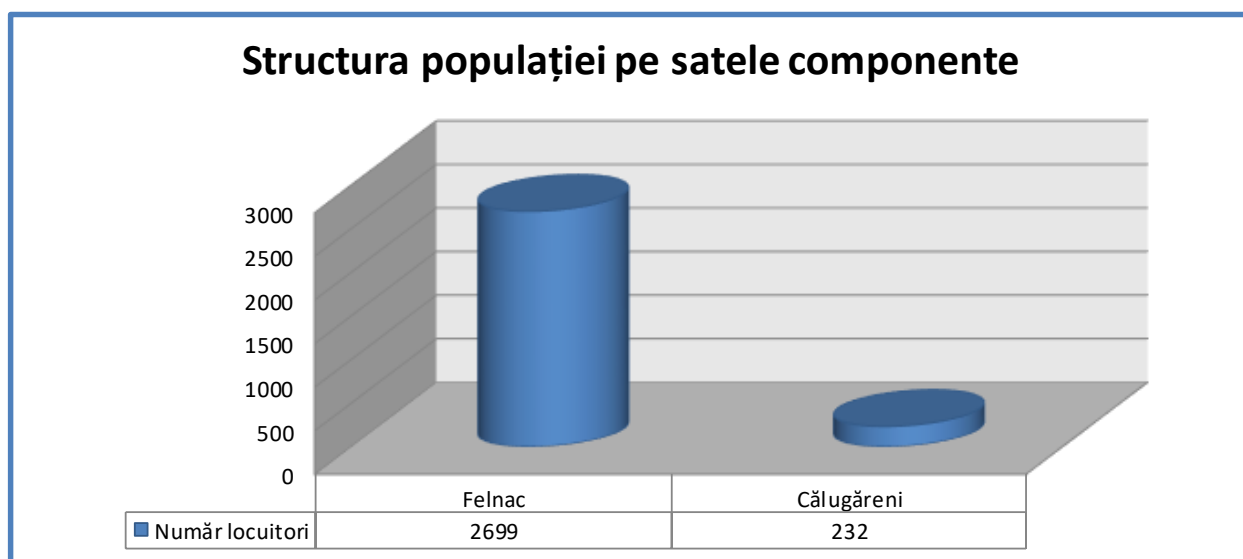
Graficul nr. 3 - Reprezentarea grafică a populației, pe sexe – 2020, comparativ cu 2011

Conform recensământului efectuat în 2011, repartitia populației pe satele componente ale comunei Felnac era următoarea:

Tabelul nr. 4 – Repartitia populației pe satele componente

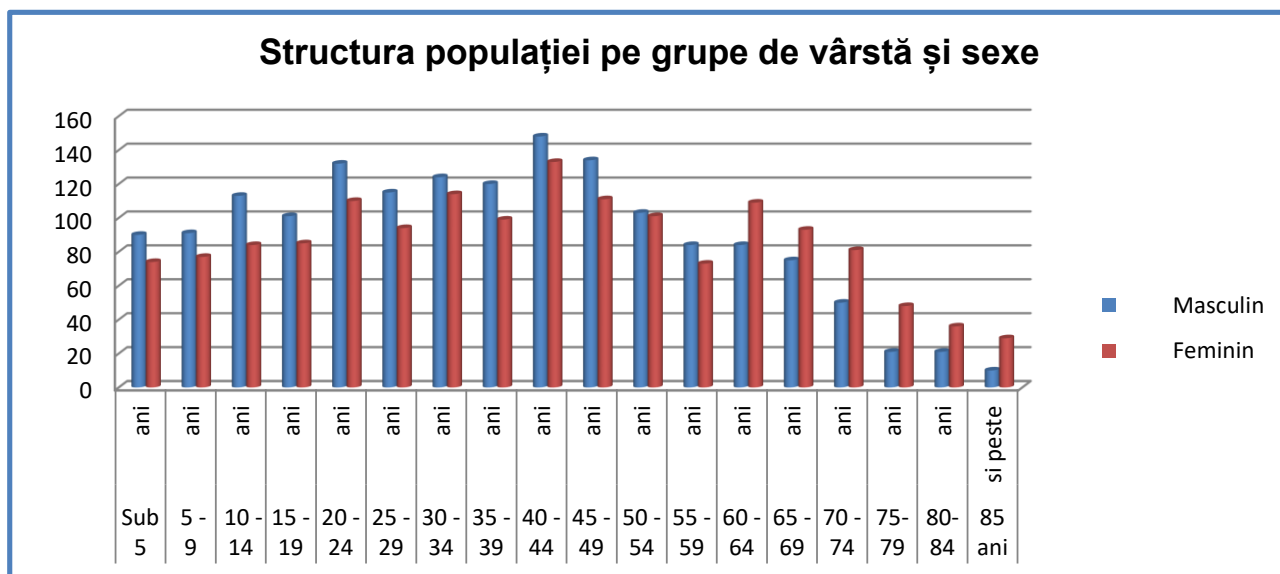
Nr. crt.	Sate componente	Număr locuitori
1.	Felnac	2.699
2.	Călugăreni	232
	Total	2.931

Graficul nr. 4 – Repartiția populației pe satele componente

Populația stabilă pe vârste și sexe în anul 2020 se prezintă astfel:

Tabelul nr. 5 – Structura populației pe vârste și sexe

Grupa de vârstă	Număr locuitori		Grupa de vârstă	Număr locuitori	
	M	F		M	F
Sub 5 ani	90	74	45-49 ani	134	111
5-9 ani	91	77	50-54 ani	103	101
10-14 ani	113	84	55-59 ani	84	73
15-19 ani	101	85	60-64 ani	84	109
20-24 ani	132	110	65-69 ani	75	93
25-29 ani	115	94	70-74 ani	50	81
30-34 ani	124	114	75-79 ani	21	48
35-39 ani	120	99	80-84 ani	21	36
40-44 ani	148	133	Peste 85 ani	10	29

Graficul nr. 5 – Structura populației pe vârste și sexe

Institutul Național de Sănătate Publică³ prezintă mișcarea naturală a populației în anul 2019 comparativ cu anul 2018, pentru județul Arad, după cum urmează:

Tabelul nr. 6 – Mișcarea naturală a populației în anul 2019 comparativ cu anul 2018*Cifre absolute*

Județul Arad	Născuți vii		Decedați		Spor natural		Născuți morți		Decese sub 1 an	
	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018
Total	4025	4370	5865	5880	-1840	-1510	14	26	32	19
Rural	1814	1950	2721	2856	-907	-906	6	15	18	11

Tabelul nr. 7 – Mișcarea naturală a populației în anul 2019 comparativ cu anul 2018*Indici*

Județul Arad	Născuți vii		Decedați		Spor natural		Născuți morți		Decese sub 1 an	
	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018
Total	8.6	9.3	12.5	12.5	-3.9	-3.2	3.5	5.9	8.0	4.3
Rural	8.9	-4.4	13.4	14.0	-4.5	-4.4	3.3	7.6	9.9	5.6

³ Sursă informații: Buletinul informativ al Institutului Național de Sănătate Publică nr. 10/2019

În situația prezentată s-a evidențiat **sporul natural**, un indicator demografic dependent de natalitate și mortalitate, care se calculează pe baza diferenței dintre rata de natalitate și rata de mortalitate generală într-o anumită perioadă de timp, sau diferența dintre numărul născuților vii și cel al deceselor în rândul unei populații determinate într-o perioadă de timp.

În continuare prezentăm situația privind mișcarea naturală și mișcarea migratorie a populației comunei Felnac în perioada 2015-2019.

Tabelul nr. 8 – Mișcarea naturală a populației comunei Felnac

Nr. crt.	Categorie	2015	2016	2017	2018	2019
1.	Născuți vii	28	34	24	47	33
2.	Decedați	32	38	48	41	34
3.	Spor natural	-4	-4	-24	6	-1

Tabelul nr. 9 – Mișcarea migratorie a populației comunei Felnac

Nr. crt.	Categorie	2015	2016	2017	2018	2019
1.	Stabiliri de reședință	6	15	6	9	19
2.	Plecări cu reședință	11	9	8	13	13
3.	Stabiliri cu domiciliul	51	77	67	56	77
4.	Plecări cu domiciliul	58	70	60	63	38
5.	Emigranți definitivi	3	6	4	2	1
6.	Imigranți definitivi		3	1		

La recensământul din anul 2011, Felnac a fost una dintre localitățile din județul Arad cu cea mai ridicată rată a emigrației (8,5%), alături de Covăsânt (15%), Ghioroc (11,6%), Șagu (9,2%), Vladimirescu (8%), Păuliș (7,6%), Zădăreni (7,1%), etc.

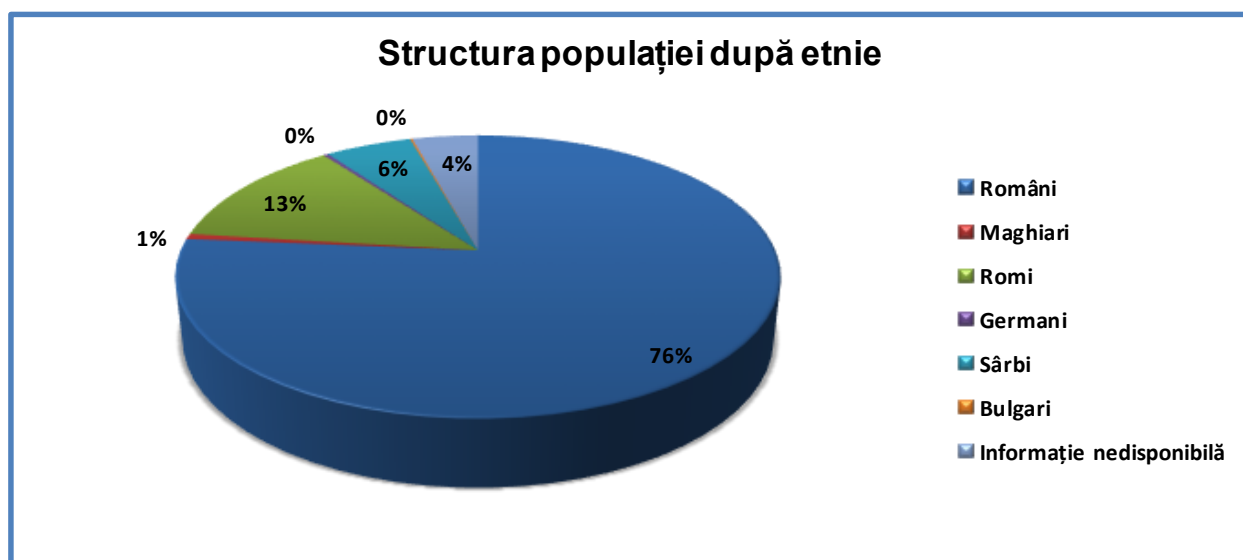
Rata navetismului este de asemenea foarte ridicată, jumătate din forța de muncă locală făcând naveta către Arad.

Din punct de vedere **etnic**, majoritatea locuitorilor este reprezentată de români, existând minorități de sârbi, maghiari, germani, bulgari, romi. Pentru circa 4 % din populație, apartenența etnică nu este cunoscută.

Tabelul nr. 10 – Structura populației în funcție de etnie

Etnie	Număr locuitori
Români	2.231
Maghiari	18
Romi	375
Germani	9

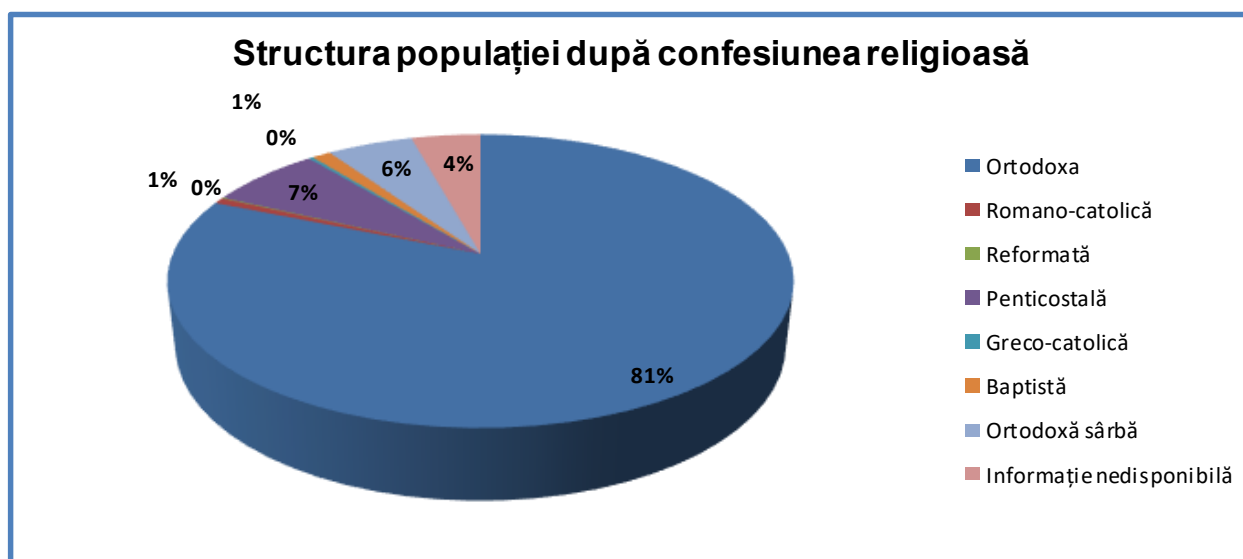
Sârbi	162
Bulgari	4
Informație nedisponibilă	123

Graficul nr. 6 – Structura populației în funcție de etnie

Din datele înregistrate la recensământul din 2011, s-a putut evidenția următoarea situație privind confesiunile religioase din comuna Felnac:

Tabelul nr. 11 – Structura populației în funcție de confesiunea religioasă

Nr. crt.	Confesiune religioasă	Număr locuitori
1.	Ortodoxă	2.377
2.	Romano-catolică	19
3.	Reformată	3
4.	Penticostală	203
5.	Greco-catolică	8
6.	Baptistă	34
7.	Ortodoxă sârbă	155
8.	Informație nedisponibilă	125

Graficul nr. 7 – Structura populației în funcție de confesiunea religioasă

La recensământul din anul 2011, în comuna Felnac s-a înregistrat un număr de **944 gospodării** ale populației, numărul mediu de persoane pe o gospodărie a populației fiind de **3,01**. Totodată, s-au înregistrat **1.068 clădiri cu locuințe**.

Din tabelul de mai jos rezultă situația locuințelor existente și suprafața locuibilă pentru comuna Felnac în perioada 2015-2019.

Tabelul nr. 12 – Situația locuințelor existente și suprafața locuibilă

	2015	2016	2017	2018	2019
Locuințe existente	1100	1098	1101	1105	1106
Suprafața locuibilă – m ²	56427	56428	56877	57053	57082

În perspectivă, evoluția populației trebuie proiectată ținând seama de mai mulți factori decisivi în stabilirea nivelului de evoluție.

O serie de factori de „atractivitate” sporită pentru creșterea economică - agricultura, mica industrie, serviciile, turismul etc. - vor juca un rol însemnat în echilibrarea structurilor demoeconomice.

Potențialul de dezvoltare economică a comunei va atrage în perspectivă un număr de locuitori cu o ușoară tendință de creștere, datorită migrației de la oraș spre mediul rural, datorită apropierii comunei de autostrada A1, prin intermediul DJ 682 și legătura facilă cu municipiul Arad, reședința județului Arad, datorită posibilității extinderii intravilanelor localităților comunei, facilități pentru construire (realizarea infrastructurii tehnico-edilitare), creșterea numărului de gospodării, oportunități privind dezvoltarea mediului de afaceri cu activități locale.

Tendința populației, în următorii ani, va fi cu o ușoară tendință de creștere, atât ca număr de persoane cât și ca număr de gospodării.

2.2. Forța de muncă

Populația activă din punct de vedere economic cuprinde toate persoanele care furnizează forța de muncă disponibilă pentru producția de bunuri și servicii în timpul perioadei de referință, incluzând populația ocupată și șomerii. Încadrarea populației pe categorii, după participarea la activitatea economică, se face conform principiului priorității ocupării față de șomaj și a șomajului față de inactivitate.

Prezentăm mai jos numărul mediu de salariați din comuna Felnac în perioada 2011-2018.

Tabelul nr. 13 – Numărul mediu de salariați din comuna Felnac în perioada 2011-2018

An	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Număr mediu salariați	469	477	491	488	497	600	615	597

Conform datelor furnizate de Agenția Județeană pentru Ocuparea Forței de Muncă Arad, la 31.12.2019, la nivelul comunei Felnac **ponderea șomerilor în total populație după domiciliu** era de **1,01%**. Populația după domiciliu 18-62 ani, la 1.07.2019, comunicată de Institutul Național de Statistică, era de 1.982 persoane.

Pentru comuna Felnac, în luna iulie 2020 erau înregistrați 17 șomeri, din care 6 de sex masculin și 11 de sex feminin.

Rata șomajului reprezintă ponderea șomerilor în populația activă. La nivelul județului Arad, la data de referință 31.12.2019, rata șomajului era de 1,22%.

3. Infrastructura serviciilor de educație și sociale

3.1. Educație

În comuna Felnac funcționează următoarele unități școlare:

- Școala gimnazială „Aurel Sebeșan” - școală cu clasele I-VIII, forma de proprietate publică, funcționează într-un singur schimb, cu 16 cadre didactice și un număr de 229 copii înscriși la cursuri în anul școlar 2019-2020;
- Grădinița din comuna Felnac, cu 3 educatoare și un număr de 59 copii înscriși în anul școlar 2019-2020.

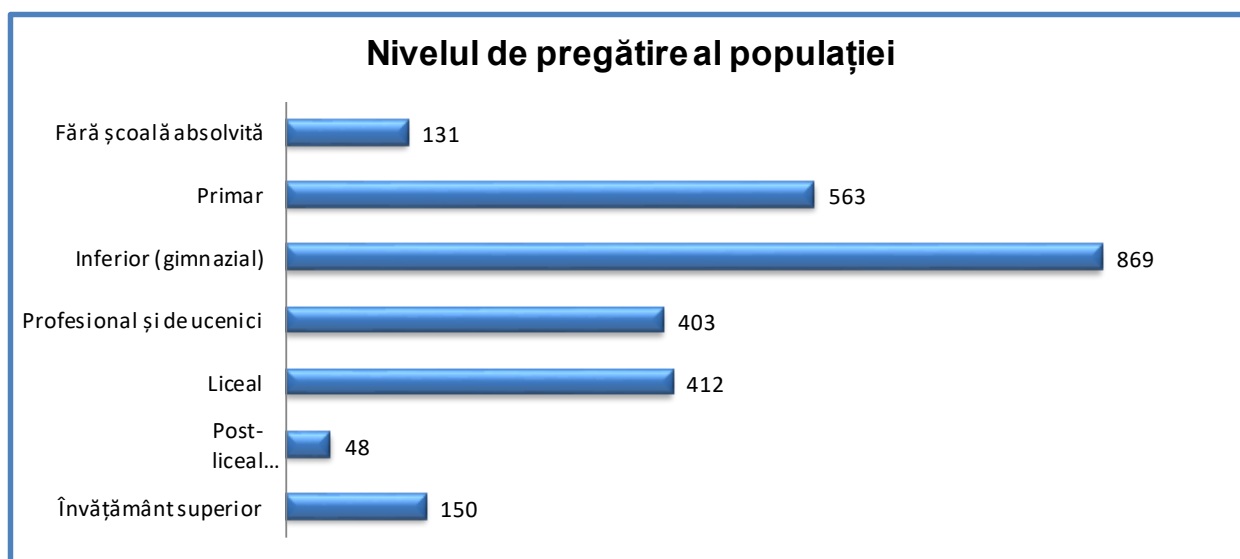

Școala gimnazială „Aurel Sebeșan” din comuna Felnac

Recensământul populației din anul 2011 furnizează următoarele date privind nivelul de pregătire al locuitorilor comunei Felnac:

Tabelul nr. 14 – Nivelul de pregătire al populației

Nivel	Învățământ superior	Postliceal și de maiștri	Liceal	Profesional și de ucenici	Inferior (gimnazial)	Primar	Fără școală absolvită
Populație	150	48	412	403	869	563	131

Graficul nr. 8 – Nivelul de pregătire al populației

Din datele prezentate rezultă că 56% din totalul populației stabile în vârstă de 10 ani și peste sunt absolvenți de învățământ primar și gimnazial, 15% - absolvenți învățământ profesional și de ucenici, 16% - absolvenți învățământ liceal, 2% - învățământ postliceal, 6% - absolvenți învățământ superior, înregistrându-se și un procent de 5% fără școală absolvită.

La recensământul din anul 2011, în comuna Felnac s-au înregistrat 76 persoane analfabete, 29 de sex masculin și 47 de sex feminin.

3.2. Sănătate și servicii sociale

În comuna Felnac există un dispensar uman cu 1 cabinet pentru medicină de familie și un cabinet stomatologic, precum și două farmacii.

Serviciul de asistență socială din cadrul Primăriei Comunei Felnac nu este licențiat ca furnizor de servicii sociale, la nivelul comunei neexistând alți furnizori publici sau privați de servicii sociale.

4. Infrastructura

4.1. Infrastructura de transport

Legatura comunei cu orașele și comunele vecine se realizează prin căi de comunicație rutieră și feroviară.

Căile de comunicație rutiere

- **drumul județean DJ 682** – penetrează localitatea Călugăreni, prin estul acesteia, o tranzitează spre vest, penetrează apoi localitatea Felnac, tranzitând-o spre vest pe o lungime de 2,3 km, pe un traseu ce cuprinde două curbe de 90°, la o distanță foarte mică una de cealaltă;
- **drumurile comunale DC 98 și DC 100**, cu o lungime totală de 23,37 km;
- **drumurile stradale** din fiecare sat, cu denumiri proprii, așa cum au fost înregistrate în patrimoniul public al comunei.

Schema stradală a localității Felnac s-a dezvoltat pe axul principal dat de drumul județean, din care au pornit cele două axe perpendiculare pe acesta și pe care se sprijină celelalte străzi.

Localitatea Călugăreni are aceeași schemă stradală, un ax principal est-vest și alte două axe nord-sud perpendiculare pe primul și din care pornesc străzile secundare.

În teritoriul extravilan al comunei există o rețea de **drumuri de exploatare**, îndeosebi pentru exploatarea agricolă.

Legătura între satele comunei și localitățile importante din zonă se face cu mijloace de transport în comun sau individual, cu autoturisme proprii.

Starea tehnică a stațiilor de călători este în general satisfăcătoare.

Căile de comunicație feroviare

Comuna Felnac este legată de municipiul Arad și de restul județului prin calea ferată Arad – Sânnicolau Mare – Vălceni, în comună existând o stație de oprire a trenurilor care circulă pe această rută.

Pe teritoriul administrativ al comunei calea ferată are o lungime de 10,5 km.

4.2.Dotări tehnico-edilitare***4.2.1. Gospodărirea apelor***

Teritoriul administrativ al comunei Felnac, situat în apropierea Mureșului, beneficiază de 125 ha luciu de apă, suprafață care în cea mai mare parte este compusă din apa Mureșului, la care se mai adaugă două pârauri și canalele ce traversează teritoriul, precum și brațul vechi al Mureșului.

Debitul obișnuit al Mureșului este de 154 mc/s, dar poate ajunge până la 2000-2150 mc/s în perioadele de inundații.

În calitate de subunitate a Administrației Naționale „Apele Române” – Administrația Bazinală de Apă Mureș – Sistemul de Gospodărire a Apelor Arad reprezintă autoritatea investită cu aplicarea unitară a strategiei naționale în domeniul gospodăririi resurselor de apă, pe teritoriul bazinului hidrografic Mureș în județele Arad și Timiș, având următoarele atribuții principale:

1. monitorizarea hidrologică și de calitate a resurselor de apă;

2. administrarea și exploatarea infrastructurii Sistemului național de gospodărire a apelor;
3. aplicarea programului național de implementare a prevederilor legislației proprii armonizate cu directivele Uniunii Europene în domeniul gospodăririi durabile a apelor;
4. asigurarea dezvoltării unitare a sistemului de gospodărire a apelor;
5. gestionarea și valorificarea resurselor de apă de suprafață și subterane cu potențialele lor naturale și fondul de date din domeniu;
6. reglementarea și controlul folosințelor de apă, al lucrărilor construite pe ape sau care au legătură cu apele și asigurarea activității de inspecție;
7. avertizarea și realizarea măsurilor de prevenire, combatere și înlăturare a efectelor inundațiilor și a poluărilor accidentale.

4.2.2. Alimentarea cu apă a localităților comunei

Comuna Felnac dispune în prezent de o rețea de alimentare cu apă potabilă și două uzine de apă, câte una în fiecare din satele componente ale comunei.

Lungimea totală a rețelei simple de distribuție a apei potabile în comuna Felnac în perioada 2011-2019 este prezentată în tabelul următor:

Tabelul nr. 15 – Lungimea totală a rețelei simple de distribuție a apei potabile – 2011-2019

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Lungimea rețelei	37,6	37,6	37,6	37,6	37,6	44,9	44,9	44,9	44,9

Conform datelor furnizate de Institutul Național de Statistică, capacitatea instalațiilor de producere a apei potabile pentru comuna Felnac este **de 2.480 metri cubi pe zi**.

Administratorul rețelei este Compania de Apă Arad S.A., operator regional care are ca principale activități: captarea, tratarea și distribuția de apă potabilă, colectarea și epurarea apelor uzate menajere și industriale înainte de deversare, întreținerea rețelei de alimentare și a sistemului de canalizare, monitorizarea calității apei potabile și a apei uzate.

4.2.3. Canalizarea menajeră

La acest moment este aprobat studiul de fezabilitate și s-au obținut avizele necesare pentru proiectul „Înființare rețea canalizare și stație de epurare în comuna Felnac, județul Arad”. S-a solicitat finanțare în baza Programului Național de Dezvoltare Locală.

4.2.4. Alimentarea cu energie electrică

Alimentarea cu energie electrică se realizează din linia de medie tensiune LEA 20kV, care pornește din Arad și tranzitează teritoriul administrativ al comunei prin partea sa centrală, respectiv prin sudul intravilanului celor două localități, mergând în continuare spre Felnac.

În ceea ce privește rețeaua de iluminat stradal, aceasta a fost modernizată, corpurile de iluminat existente fiind înlocuite cu becuri LED economice. Pe străzi s-au montat becuri LED de 35 watt, iar pe drumul județean becuri LED de 45 watt. S-au instalat 525 de corpuri de iluminat, valoarea finală a lucrărilor fiind de 526.063 lei + TVA, recepția lucrării fiind făcută în 4.10.2018.

4.2.5. Telefonie, televiziune, internet

Din punct de vedere al telecomunicațiilor, comuna Felnac este deservită de marii operatori: ORANGE (cu rețea de fibră optică ce leagă Vinga de Felnac), RCS&RDS (cablu în extravilan și pe stâlpii din localitate) și TELEKOM (rețea prin cablu).

Serviciile furnizate de aceștia sunt: telefonie fixă, telefonie mobilă, televiziune și internet.

4.2.6. Alimentarea cu căldură

În exclusivitate, căldura se asigură individual, cu combustibil solid – lemn, cărbune, pește.

În același mod se asigură și apa caldă menajeră în gospodăriile populației.

Compartimentul de asistență socială din cadrul aparatului de specialitate al Comunei Felnac a înregistrat în anul 2019 un număr de 31 de dosare pentru acordare ajutor de încălzire a locuinței.

4.2.7. Alimentarea cu gaze naturale

În perspectivă, se urmărește înființarea rețelei de distribuție de gaze naturale în comună. În acest scop, s-a aprobat studiul de fezabilitate pentru proiectul „Alimentare cu gaze naturale în comuna Felnac, județul Arad”, urmând ca execuția lucrării să fie concesionată prin licitație publică.

4.2.8. Gospodărie comunală și salubritate

Comuna Felnac este parte în Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Sistem Integrat de Gestionare a Deșeurilor Arad, colectarea și transportul deșeurilor menajere fiind făcute de SC RETIM Ecologic Service SA.

5. Activitatea economică

Profilul economic al comunei este marcat în mod deosebit de activitatea în agricultură, având în vedere că și în trecut populația se îndeletnicea preponderent cu agricultura și creșterea animalelor.

Dintre activitățile economice desfășurate în comuna Felnac menționăm: comerțul, transporturile, construcțiile.

Pe teritoriul administrativ al comunei se află sediul social al unor companii recunoscute pe plan național și internațional, cum ar fi: SC SIDE GRUP SRL, SC WEXA INTERNAȚIONAL SRL, SC LICCO PROMPT 2000 SRL, SC WEXA PROD SRL, SC SISTEME HIDRAULICE SRL, SC AGROWORLD INVESTMENTS SRL, etc.

5.1.Agricultura

Agricultura reprezintă un element important de dezvoltare a activității economice a comunei.

Suprafața terenului agricol de 4.186 ha (84% din teritoriul administrativ al comunei) este formată în cea mai mare parte din suprafețe arabile – 4.004 ha (80%), care favorizează creșterea culturilor de cereale: grâu, porumb, floarea soarelui, orz și ovăz. Localitatea este renumită prin producția de pepeni verzi și galbeni.

Producția medie la hectar obținută la principalele culturi agricole în anul 2018 la nivelul județului Arad este prezentată în tabelul următor:

**Tabelul nr. 16 – Producția medie la hectar
obținută la principalele culturi agricole în anul 2018**

Cultura	Producția kg/ha
Cereale pentru boabe	6.104
Grâu și secară	5.377
Secară	2.520
Grâu – total	5.378
Grâu comun	5.379
Grâu dur	2.991
Orz și orzoaică	4.334
Orz	4.688
Ovăz	2.873
Porumb boabe	7.487
Sorg	4.282
Mazăre boabe	677
Fasole boabe	1.257
Floarea soarelui	3.078

Rapița	3.343
Soia boabe	2.534
În pentru ulei	1.369
Sfecla de zahăr	31.089
Cartofi – total	23.557
Cartofi timpurii, semitimpurii și de vară	19.903
Cartofi de toamnă	25.072
Tomate	22.988
Ceapă uscată	13.288
Usturoi uscat	5.616
Varză albă	25.380
Ardei	12.119
Pepeni verzi și galbeni	24.408
Furaje perene	15.248
Lucernă	18.967
Trifoi	12.562
Furaje verzi anuale	20.215
Porumb verde furajer	32.506

Creșterea animalelor este o altă activitate desfășurată de locuitorii comunei Felnac. Din tabelul de mai jos cunoaștem situația animalelor domestice și/sau sălbatice crescute în captivitate, în condițiile legii, la nivelul primului semestru al anului 2020.

Tabelul nr. 17 - Situația animalelor domestice și/sau sălbatice crescute în captivitate - 2020

Specie/categorie de animale	Total localitate Sem. I 2020	Gospodării/exploatații fără personalitate juridică cu domiciliul în localitate	Persoane cu domiciliul în alte localități	Unități cu personalitate juridică care au activitate pe raza localității
Bovine	50	24	26	0
Vaci	25	20	5	0
Ovine	3.985	3.906	19	60
Caprine	90	90	0	0
Porcine	360	346	2	12

Cabaline	17	17	0	0
Iepuri	65	65	0	0
Animale de blană	30	30	0	0
Păsări	6.950	6.606	344	0
Alte animale domestice sau sălbatice crescute în captivitate	29	29	0	0
Familii de albine	364	234	130	0

Pe baza favorabilității naturale și a potențialului fondului funciar se apreciază că producția vegetală va constitui și în perspectivă o subramură cu posibilități de dezvoltare, iar zootehnia se va reface calitativ și cantitativ, pe baza ofertei naturale a suprafeței agricole.

5.2.Operatorii economici de pe raza comunei

Într-un top al firmelor cu sediul social în comuna Felnac, realizat de TopFirme⁴ pe baza ultimelor bilanțuri depuse, în funcție de cifra de afaceri, pe primele 10 locuri se regăsesc următorii operatori economici:

1. SC SIDE GRUP SRL – cifră de afaceri 114,8 milioane lei, respectiv 26,1 milioane euro

Înființată în 2003, compania are ca obiect principal de activitate „*Intermedieri în comerțul cu produse diverse*” – CAEN 4619

SIDE GRUP este o companie dinamică și flexibilă, care, prin istoricul avut, reușește să ocupe un loc fruntaș pe piața națională de curățenie și igienă. Oferta companiei include o gamă largă de produse destinate aplicațiilor profesionale de igienă, curățenie, menaj, decor HORECA și gastro. Produsele din portofoliul SIDE GRUP au un standard înalt de calitate, compania având ca țintă dezvoltarea continuă a calității serviciilor oferite.

2. SC ZINON IMPEX SRL – cifră de afaceri 92,1 milioane lei, respectiv 20,9 milioane euro

Înființată în anul 2002, compania are ca obiect principal de activitate „*Comerț cu ridicata al cerealelor, semințelor, furajelor și tutunului neprelucrat*” – CAEN 4621

⁴ Sursă informații: <https://www.topfirme.com/judet/arad/localitate/felnac/cifra-de-afaceri/>

3. SC WEXA INTERNAȚIONAL SRL – cifra de afaceri 39 milioane lei, respectiv 8,9 milioane euro

Înființată în anul 2002, societatea are ca obiect principal de activitate „Comerț cu ridicata nespecializat de produse alimentare, băuturi și tutun” – CAEN 4639

4. SC LICCO PROMPT 2000 SRL – cifra de afaceri 36,7 milioane lei, respectiv 8,3 milioane euro

Înființată în anul 2000, societatea are ca obiect principal de activitate „Fabricarea altor articole din metal n.c.a.” – CAEN 2599

Cu o experiență de 20 de ani pe piață, LICCO PROMPT oferă o gamă largă de produse de calitate, de la umbrele și steaguri, până la corturi și marchize, înregistrând peste 50.000 de produse vândute anual.

5. SC AGROWORLDS INVESTMENTS SRL – cifra de afaceri 20,9 milioane lei, respectiv 4,8 milioane euro

Înființată în anul 2006, compania are ca obiect principal de activitate „Comerț cu ridicata al cerealelor, semințelor, furajelor și tutunului neprelucrat” – CAEN 4621

6. SC WEXA PROD SRL – cifra de afaceri 19,4 milioane lei, respectiv 4,4 milioane euro

Înființată în anul 2002, societatea are ca obiect principal de activitate „Comerț cu ridicata nespecializat de produse alimentare, băuturi și tutun” – CAEN 4639

Prezentă pe piața românească din 2002, WEXA, furnizor consacrat pe segmentele HORECA și RETAIL în Europa de Est, oferă clienților săi un portofoliu complet de produse și sisteme. WEXA este prezentă în țări precum Franța, Tunisia, Cipru, Serbia, Bosnia, Muntenegru, Macedonia, Moldova, Ungaria, respectiv Bulgaria, și furnizează clienților următoarele produse: mobilier de terasă, material publicitar (tăvi de plastic și de metal, meniuri pentru bar și restaurant, desfăcătoare, drinking stand-uri, cutii pentru gheață, suporturi pentru lumânări, table de scris cu creta) și sisteme de răcire.

7. SC WEST PROMOTION SRL – cifra de afaceri 18,6 milioane lei, respectiv 4,2 milioane euro

Înființată în anul 2003, societatea are ca obiect principal de activitate „Comerț cu ridicata nespecializat de produse alimentare, băuturi și tutun” – CAEN 4639

8. SC SISTEME HIDRAULICE SRL – cifra de afaceri 8,3 milioane lei, respectiv 1,9 milioane euro

Înființată în anul 2004, societatea are ca obiect principal de activitate „Comerț cu ridicata de piese și accesorii pentru autovehicule” – CAEN 4531

SC SISTEME HIDRAULICE SRL distribuie sisteme hidraulice, cilindri hidraulici și silocompresoare de ultimă generație, astfel încât, clienții care apelează la serviciile firmei beneficiază de ultimele inovații în domeniu.

SC SISTEME HIDRAULICE SRL are relații comerciale cu majoritatea dealerilor de autocamioane și a constructorilor de suprastructuri din România și este într-o continuă expansiune.

9. SC DEIANDA PANE SRL – cifra de afaceri 7 milioane lei, respectiv 1,6 milioane euro

Înființată în anul 2003, societatea are ca obiect principal de activitate „Cultivarea cerealelor (exclusiv orez), plantelor leguminoase și a plantelor producătoare de semințe oleaginoase” – CAEN 111

10. SC ALEX SOLO COMERȚ SRL – cifra de afaceri 6,3 milioane lei, respectiv 1,4 milioane euro

Înființată în anul 2003, societatea are ca obiect principal de activitate „Comert cu amanuntul al articolelor de fierarie, al articolelor din sticla si a celor pentru vopsit, in magazine specializate” – CAEN 4752

6. Protecția mediului înconjurător

6.1. Factorii de mediu

Mediul în care trăiește omul este definit în primul rând de calitatea aerului, a apei, a solului, locuințelor, alimentele pe care le consumă, precum și mediul în care muncește. Factorii de mediu influențează în mod direct și indirect starea de sănătate a populației. În acest sens, pentru păstrarea sau îmbunătățirea stării de sănătate, definită ca integritatea sau buna stare fizică, psihică și socială a individului și colectivităților, sunt absolut necesare cunoașterea și determinarea unor factori de risc.

Nivelul de poluare înregistrat pe raza comunei Felnac are valori minime, neexistând obiective industriale mari, complexuri zootehnice sau un trafic auto intens, care să aibă un impact negativ asupra factorilor de mediu.

6.1.1. Calitatea aerului

Calitatea aerului se încadrează în limitele legale, emisiile de noxe la nivelul teritoriului comunei Felnac nu depășesc limitele admise la niciun indicator.

Depășirile nivelelor admisibile de noxe pot apărea punctiform (ca localizare și durată), în urma arderii vegetației ierboase, a tufișurilor, foioaselor, păioaselor, deșeurilor menajere.

6.1.2. Calitatea apei

Evaluarea stării ecologice pentru corpurile de apă de suprafață se realizează pe 5 stări de calitate, respectiv: foarte bună, bună, moderată, slabă și proastă.

Clasa de calitate	Starea ecologică	Cod de culori
I	Foarte bună	
II	Bună	
III	Moderată	
IV	Slabă	
V	Proastă	

Mureșul constituie de departe râul cel mai important, intrând în județ cu 187 m³/s debit mediu multianual, ceea ce nu pune probleme cantitative.

Utilizarea lui este însă restricționată de calitatea apelor de capăt de bazin hidrografic, râul conținând poluanți care îl fac utilizabil numai pentru industrie și agricultură.

În ultimii ani, Mureșul și-a îmbunătățit parametrii de calitate: regimul de O₂ dizolvat, CBO₅, CCOMn, CCO-Cr, gradul de mineralizare (GM), indicatorii toxici și speciali (zinc, amoniu, fosfor) și caracterizarea generală se încadrează în categoria I de calitate.

6.1.3. Calitatea solului

Calitatea solurilor reprezintă un indicator relevant în operația de apreciere a resurselor. Pentru a evalua potențialul natural al terenurilor agricole în vederea folosirii lor raționale, solurile au fost împărțite în clase, tipuri și subtipuri, în funcție de diferite criterii cum sunt: troficitatea, cantitatea de microorganisme, oferta ecologică, capacitatea bioproductivă și capacitatea de protecție, de fertilitate sau productivitate ș.a.

Calitatea terenurilor agricole cuprinde atât fertilitatea solului, cât și modul de manifestare a celorlalți factori de mediu față de plante. Din acest punct de vedere, terenurile agricole se grupează în **5 clase de calitate**, diferențiate după Notă de bonitare medie, pe țară (clasa I – 81-100 puncte –

clasa a V-a – 1-20 puncte). Clasele de calitate ale terenurilor dau pretabilitatea acestora pentru folosințele agricole. Numărul de puncte de bonitare se obține printr-o operațiune complexă de cunoaștere aprofundată a unui teren, exprimând favorabilitatea acestuia pentru cerințele de existență ale unor plante de cultură date, în condiții climatice normale și în cadrul folosirii naționale.

Pe teritoriul comunei Felnac solul este caracteristic cernoziomurilor levigate, care ocupă suprafețe întinse bogate în humus cu o grosime de 42-60 cm.

Din punct de vedere al claselor de calitate, terenul arabil al comunei se încadrează astfel:

Tabelul nr. 18 – Încadrarea terenului arabil al comunei Felnac pe clase de calitate

Clasa de calitate	Suprafața (ha)
I	
II	2.919
III	1.085
IV	
V	

Potențialul de producție al solurilor, utilizând o tehnologie medie în regim neirigat pentru principalele culturi agricole, se prezintă astfel:

Tabelul nr. 19 – Potențialul de producție al solurilor

Cultura	Nota de bonitare*	Producția maximă kg/ha**
Grâu	57	4.576
Orz	56	5.478
Porumb	54	5.936
Floarea-soarelui	45	2.220
Soia	53	3.206
Mazăre	57	2.915
Fasole	57	2.117
Sfeclă de zahăr	52	43.141
Cartof	34	24.083
Rapiță de toamnă	57	1.866

In ulei	52	1.057
In fuior	48	4.947
Lucernă	51	35.649
Trifoi	54	24.521
Pășuni	56	16.215
Fânețe	43	12.363

*Conform studiilor pedologice din baza de date a OSPA

**kg/ha = nota bonitare x kg produs pe punct de bonitare

Nivelul producțiilor realizate este în deplină concordanță cu tehnologia aplicată.

Îngrășămintele de orice tip, aplicate în mod rațional constituie premisa menținerii și sporirii fertilității solurilor, în scopul creșterii producției agricole. Cercetările efectuate au demonstrat că îngrășămintele pot provoca dereglarea echilibrului ecologic, în cazul în care sunt folosite fără a lua în considerare natura solurilor, condițiile meteorologice concrete și necesitățile plantelor. Utilizarea nerațională a îngrășămintelor determină apariția unui exces de azotați și fosfați care au un efect toxic asupra microflorei din sol și conduce la acumularea în vegetație a acestor elemente. Limita dintre deficitul și excesul unui element este greu de sesizat, totul depinzând de natura plantelor și de condițiile de mediu.

Prin Hotărârea Consiliului local al Comunei Felnac nr. 86/20.09.2018 s-a aprobat **Planul local de acțiune pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați din surse agricole**. Planul local de acțiune asigură punerea în aplicare a măsurilor prevăzute în Programul de acțiune pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați din surse agricole, aprobat prin Decizia nr. 221983/GC/12.06.2013 a Comisiei pentru reglementarea nitraților în România, în temeiul art. 6 alin. (1) din anexa la Hotărârea Guvernului nr. 964/2000, la nivel de unitate administrativ-teritorială/exploatație agricolă.

6.1.4. Nivelul de zgomot și vibrații

Carta verde a UE privind expunerea la zgomote menționează că aproape 20% din populația UE suferă de pe urma nivelurilor crescute de zgomot, care produc efecte adverse asupra sănătății. Alături de poluarea atmosferică și managementul deșeurilor, poluarea sonoră este una dintre marile probleme cu care se confruntă omenirea la ora actuală. Din acest motiv, monitorizarea și evaluarea zgomotului constituie un obiectiv prioritar, urmate de adoptarea măsurilor care se impun în scopul prevenirii și reducerii efectelor dăunătoare ale zgomotului asupra populației, acolo unde valorile nivelului de zgomot depășesc maximele admise.

Principalele surse de zgomot sunt:

- traficul auto;
- obiectivele comerciale și industriale;
- comportamentul inadecvat;
- zonele de agrement pentru tineret.

6.1.5. *Gestionarea deșeurilor*

Comuna Felnac face parte din Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Sistem Integrat de Gestionare a Deșeurilor Arad.

Sistemul integrat de gestionare a deșeurilor implementat la nivelul comunei Felnac are ca obiective:

- să fie în conformitate cu directivele Uniunii Europene în ceea ce privește deșeurile biodegradabile;
- să protejeze sănătatea publică și de protecție a mediului prin îmbunătățirea sistemului de colectare a deșeurilor și a depozitării acestora;
- să optimizeze managementul integrat al deșeurilor și să îmbunătățească standardele serviciilor;
- să introducă și să extindă sistemele de colectare selectivă a deșeurilor pentru a promova reciclarea ambalajelor și a deșeurilor biodegradabile, în conformitate cu cerințele naționale și cele ale Uniunii Europene, și pentru a reduce cantitatea de deșeuri depozitate.

Serviciile de salubritate sunt asigurate la nivelul comunei Felnac de SC RETIM Ecologic Service SA.

6.2. **Arii protejate**

Parcul Natural Lunca Mureșului este situat în vestul României, în județele Arad și Timiș, limitrof zonei fiind chiar orașul Arad (centrul său se găsește la 4 km de limita estică a zonei), cu o populație de 173.000 locuitori. Parcul Natural Lunca Mureșului se întinde de la Arad până la granița maghiară, de-a lungul râului Mureș.

Coordonatele geografice ale parcului sunt:

- Nord (46°19'01" Lat./ 20°50'05" Long.)
- Est (46°18'89" Lat./ 20°49'94" Long.)
- Sud (46°07'15" Lat./ 20°91'89" Long.)
- Vest (46°16'82" Lat./ 21°27'72" Long.)

Altitudinea medie: 100 m

Altitudinea minimă: 82,5 m

Altitudinea maximă: 135 m

Suprafața: 17.455 ha

Lunca Mureșului Inferior este un ecosistem tipic de zonă umedă cu ape curgătoare și stătătoare, cu păduri aluviale, galerii de sălcii și plop, precum și zăvoaie și șleauri de câmpie, important loc de cuibărire și pasaj pentru cca. 200 de specii de păsări, multe dintre ele fiind sub un regim strict de protecție pe plan internațional.

Din anul 2006 aria protejată **Lunca Mureșului** este a patra zonă din România ce a fost desemnată pentru includerea în Lista Ramsar a Zonelor Umede de Importanță Internațională.

Din anul 2008 aceeași suprafață face parte și din Rețeaua Natura 2000, fiind atât sit de importanță comunitară (RO SCI 0108) pentru protejarea anumitor specii (30) și habitate (12), cât și arie de protecție specială avifaunistică (RO SPA 0069) pentru protejarea a 41 de specii de păsări.

Obiectivul Parcului Natural Lunca Mureșului este protejarea peisajului, habitatelor și speciilor⁵ specifice de luncă printr-un management durabil al activităților umane, astfel încât să reprezinte și un spațiu ideal pentru activități de educație ecologică ecoturism.

Specii ale faunei din Parcul Natural Lunca Mureșului

⁵ Fotografiile prezentate în cadrul secțiunii de descriere a Parcului Natural Lunca Mureșului sunt preluate de pe pagina de Facebook <https://www.facebook.com/ParcLuncaMuresului/photos>

Specii ale faunei din Parcul Natural Lunca Mureșului

În cadrul Parcului Natural Lunca Mureșului există patru zone de protecție integrală: Prundul Mare (717,9 ha), Pădurea Cenad (310,5 ha), Insula Mare Cenad (2,1 ha) și Insulele Igriș (7,0 ha). Aceste zone sunt strict protejate, fiind interzise activitățile de exploatare a resurselor naturale.

6.3. Factorii de risc

Teritoriul administrativ al comunei Felnac este supus riscurilor de inundații în toată zona ce aparține Parcului Natural Lunca Mureșului.

Inundațiile reprezintă unul dintre hazardele principale din țara noastră, care prin intensitate și amploare amenință populația, activitatea economică, mediul, valorile culturale și de patrimoniu.

În România inundațiile sunt posibile pe tot parcursul anului, acestea având ca sursă revărsări naturale ale cursurilor de apă, precipitațiile abundente, topirea zăpezilor, blocajele datorate podurilor de gheață sau plutitorilor, etc.

În Europa, inundațiile și furtunile reprezintă cele mai importante dezastre naturale care produc pierderi economice semnificative (deteriorarea infrastructurii, locuințelor, terenurilor agricole). De asemenea, inundațiile pot cauza pierderi de vieți omenești și strămutarea populației, în special în cazul viiturilor, putând avea efecte adverse asupra sănătății umane, mediului și patrimoniului natural.

Având în vedere consecințele inundațiilor și multitudinea de factori care le influențează, Strategia națională de gestionare pe termen mediu și lung a riscului la inundații are ca scop definirea cadrului pentru orientarea coordonată, intersectorială a tuturor acțiunilor, în vederea prevenirii și reducerii consecințelor inundațiilor asupra activităților socio-economice, vieții și sănătății oamenilor și asupra mediului. Aceasta vizează o gestionare integrată a apei și a resurselor adiacente:

amenajarea teritoriului și dezvoltarea urbană, protecția naturii, dezvoltarea agricolă și silvică, protecția infrastructurii de transport, a construcțiilor și a zonelor turistice, protecția individuală ș.a.

Pentru gestionarea riscului la inundații strategia stabilește aplicarea unor politici, proceduri și practici având ca obiective identificarea, analiza și evaluarea, tratarea, monitorizarea și reevaluarea riscurilor în vederea reducerii acestora astfel încât comunitățile umane, toți cetățenii, să poată trăi, munci și să-și satisfacă nevoile și aspirațiile într-un mediu fizic și social durabil.

Se estimează că încălzirea globală va intensifica ciclul hidrologic și va crește frecvența acestor evenimente în multe zone ale Europei.

Măsuri care trebuie întreprinse pentru managementul riscului la inundații:

- alegerea unor lucrări de protecție împotriva inundațiilor la nivel local destinate unor localități și structuri socio-economice în locul lucrărilor de protecție împotriva inundațiilor ample, de mari dimensiuni;
- alegerea unor soluții tehnice care să conducă la încetinirea și diminuarea inundațiilor pe măsură ce se produc, în locul supraînălțării digurilor existente sau construirii de noi diguri;
- folosirea celor mai noi metode și tehnologii pentru reabilitarea/construirea digurilor și efectuarea lucrărilor de protecție în corelare cu planurile teritoriale de amenajare urbanistică;
- elementele planurilor de management al riscului la inundații trebuie revizuite periodic și, dacă este cazul, trebuie actualizate, luând în considerare efectele posibile ale schimbărilor climatice asupra apariției inundațiilor;
- creșterea gradului de conștientizare privind riscul de inundații în rândul populației expuse, măsuri adecvate înainte și după producerea acestora, încheierea de contracte de asigurare și altele asemenea;
- îmbunătățirea capacității de răspuns a autorităților administrației publice locale cu atribuții în managementul situațiilor de urgență generate de inundații, accidente la construcții hidrotehnice și poluări accidentale.

Măsurile care trebuie întreprinse pentru a combate seceta / deficitul de apă se vor lua în funcție de fazele de apariție a acesteia / acestuia:

- servicii de monitorizare și avertizare privind scăderea debitelor/secetă la nivel național;
- diminuarea scurgerilor în rețelele de distribuție a apei;
- măsuri de economisire și folosire eficientă a apei: irigații, industrie;
- cooperarea cu alte țări vizând schimbul de experiență în combaterea secetei;
- planuri de aprovizionare prioritară cu apă a populației și animalelor/ierarhizarea restricțiilor de folosire a apei în perioade deficitare;
- stabilirea de metodologii pentru pragurile de secetă și cartografierea secetei;

- mărirea capacității de depozitare a apei;
- asigurarea calității apei pe timp de secetă.

Utilizarea și gestionarea eficientă a resurselor de apă implică implementarea unor schimbări de comportament atât al producătorilor de bunuri și servicii de gospodărire a apelor, cât și al utilizatorilor, al populației față de resursele de apă și față de mediu.

6.4. Spațiile verzi și zonele de agrement

Întreaga Luncă a Mureșului poate fi considerată un punct de atracție pentru turiști, un loc de recreere și de agrement.

Elementele de biodiversitate din Lunca Mureșului reprezintă o atracție turistică remarcabilă:

- cele cca 200 de specii de păsări reprezentate de populații impresionante în zona ariei protejate și care pot fi urmărite din observatoare special construite;
- mamifere, reptile, amfibieni, pești, insecte ș.a.

Administrația Parcului Natural Lunca Mureșului promovează o serie de activități turistice cu caracter ecologic, astfel încât impactul asupra mediului să fie cât mai redus. Cele mai importante activități turistice în cadrul parcului nostru sunt:

- urmărirea mamiferelor mari în libertate din observatorul Prundul Mare și a păsărilor din Observatorul Bezdin, construite în acest scop în zona Rezervației Naturale Prundul Mare; accesul la observatorul pentru mamifere mari se face contra cost, putând fi folosit și în condiții de temperaturi foarte scăzute, datorită posibilității de a fi încălzit;
- vizite ghidate pe teritoriul întregului parc, pe trasee tematice care includ Balta cu nuferi, arborete naturale de luncă, Mănăstirile Hodoș - Bodrog și Bezdin, sau situri arheologice.

Parcul Natural Lunca Mureșului⁶

⁶ Fotografie preluată de pe pagina de Facebook <https://www.facebook.com/ParcLuncaMuresului/photos>

Având în vedere faptul că în Lunca Mureșului există 12 ha de pădure ce aparțin Comunei Felnac, administrația publică locală urmărește, în perspectivă, accesarea de fonduri europene în scopul implementării unui proiect pentru petrecerea de timp în aer liber, aceasta având ca efect inclusiv dezvoltarea turismului în zonă.

În comuna Felnac se intenționează, de asemenea, realizarea unei baze de agrement după modelul celor din Ungaria, de la Mako, Szeged, Gyula. Un prim pas îl constituie construirea unui bazin de înot la ieșirea din Felnac spre Arad, pe partea dreaptă. Există studiile geotehnice și ridicările topografice realizate, urmărindu-se obținerea unei finanțări de la Compania Națională de Investiții. În zona complexului se află și un puț de apă termală, intenția fiind de a încerca obținerea de fonduri pentru încă două bazine.

7. Cultura

7.1. *Infrastructura culturală*

Monumente istorice, valori ale patrimoniului cultural și istoric

În Lista monumentelor istorice, aprobată de Ministerul Culturii și Cultelor, comuna Felnac este inclusă cu un sit arheologic și 3 așezări datând: una din epoca bronzului, una din sec. III-V p.Chr. și una din sec. X-XII.

Pe teritoriul comunei Felnac se găsesc următoarele biserici:

- Biserica ortodoxă română „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril”, construită între anii 1804-1807. Biserica se încadrează în tiparul de construcții din piatră care caracterizează Banatul epocii. Trainică, de dimensiuni apreciabile cu un singur turn, reprezintă rezultatul unei combinații stilistice din punct de vedere arhitectonic. Iconostasul, făcut între anii 1840-1856, are 38 de icoane, ansamblul tâmplei are o lățime de 10 m și o înălțime de 7 m. Biserica a fost folosită în comun de români și sârbi până la sfârșitul sec. XIX, când pe fondul accentuării apartenenței etnice, cele două instituții s-au divizat pe criterii naționale;
- Biserica ortodoxă sârbească, construită în perioada 1900-1901, după proiectul arhitectului Momcilo Tapavici (Momčilo Tapavič) din Bacica. Biserica are trei turnuri, dintre care cel central cu o înălțime de 20 m. Printre cele treizeci de cărți religioase ale bisericii, câteva din perioada sec. XVII-XVIII sunt adevărate comori ale patrimoniului creștin ortodox bănățean;
- Biserica creștină baptistă Felnac;
- Biserica penticostală Felnac.

Biserica ortodoxă română „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril”

Biserica ortodoxă sârbească

În comuna Felnac există un **cămin cultural** unde se organizează diverse evenimente cultural-artistice. În cadrul căminului cultural funcționează o **bibliotecă**, cu sală de lectură, cu un fond impresionant de carte – 13.365 volume (2011), putându-se găsi aici cărți în limba română, sârbă și germană, cărți de literatură, cărți tehnice, de agricultură etc.

Tot aici s-a inaugurat în anul 2016 **Ludoteca**, un loc de joacă și poveste pentru copii, inițiatoarea proiectului fiind doamna Marinela Mihailovici.

Căminul cultural Felnac

Din anul 2008 s-a deschis în Felnac **Muzeul Satului**, care cuprinde elemente de arhitectură tradițională rurală, mobilier specific, unelte agricole.

În satul Călugăreni există **Salonul de evenimente Royal**, cu două săli, având capacitatea de 450-500 de locuri, respectiv 100-150 de locuri, în cadrul căruia, pe lângă evenimente private, se pot organiza conferințe de presă sau științifice, evenimente corporative, traininguri.

7.2. Agenda culturală a comunei Felnac

Zilele Comunei reprezintă un important eveniment din viața comunității locale, desfășurat timp de două zile, în luna august, în preajma sărbătorii Sfintei Maria. Cu această ocazie, pe lângă slujba religioasă, au loc programe cultural-artistice cu formațiile Căminului Cultural Felnac, dar și cu formații și invitați din alte localități, întreceri sportive, concursuri de gătit etc.

Zilele Comunei Felnac

În comuna Felnac activează două ansambluri de dansuri populare, primul fiind ansamblul «Zorile Felnac», după câțiva ani înființându-se și ansamblul sârbesc «Kud Sloga» format numai din copiii școlii gimnaziale din Felnac, ansambluri care reprezintă cu mândrie portul și tradițiile Felnacului, atât cele românești, cât și cele sârbești. Cele două ansambluri au participat la diferite festivaluri folclorice atât în țară, cât și în străinătate, cu precădere în Serbia, unde sunt mereu invitați.

În cadrul Căminului Cultural din Felnac se organizează de asemenea seri de poezie, expoziții de carte, spectacole cu cântec, joc și voie bună, cu prilejul sărbătorilor de 8 Martie, 1 Iunie, 1 Decembrie. Cu ocazia Dragobetelui sau a Zilei de 8 Martie au loc baluri, cu muzică, dansuri, concursuri și surprize. În anul 2018 s-a inaugurat Clubul pensionarilor Felnac, organizându-se Ziua persoanelor vârstnice.

8. Sport

În comuna Felnac activează Clubul Sportiv Victoria Felnac – VI-FE, cu două echipe de fotbal, una de juniori și cea de seniori, care joacă în Campionatul Ligii a IV-a, dar și secție de judo afiliată la Federația Română de Judo.

În prezent, în comuna Felnac există bază sportivă amenajată, o sală de sport cu o suprafață de 415 mp și un teren nocturnă, în suprafață de 892

mp, cu reflectoare pentru nocturnă și iarbă sintetică.

Pentru următoarea perioadă se află depus la CNI proiect pentru amenajare complex sportiv în comuna Felnac, pentru care se așteaptă finanțare.

9. Administrația publică locală

Administrația publică a comunei Felnac este organizată și funcționează pe baza prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul administrativ, cu modificările și completările ulterioare, și în conformitate cu hotărârile Consiliului local.

9.1. Structura administrației publice locale

Administrația publică locală se organizează și funcționează în temeiul principiilor generale ale administrației publice prevăzute la partea I titlul III și al principiilor generale prevăzute în Legea nr. 199/1997 pentru ratificarea Cartei europene a autonomiei locale, adoptată la Strasbourg la 15 octombrie 1985, precum și a următoarelor principii specifice:

- ✓ principiul descentralizării
- ✓ principiul autonomiei locale
- ✓ principiul consultării cetățenilor în soluționarea problemelor de interes local deosebit
- ✓ principiul eligibilității autorităților administrației publice locale
- ✓ principiul cooperării
- ✓ principiul responsabilității
- ✓ principiul constrângerii bugetare.

Autonomia locală se exercită de către autoritățile administrației publice locale de la nivelul comunei. Acestea sunt consiliile locale, ca autorități deliberative, și primarii, ca autorități executive.

Primăria este structură funcțională fără personalitate juridică și fără capacitate procesuală, cu activitate permanentă, care duce la îndeplinire hotărârile autorității deliberative și dispozițiile autorității executive, soluționând problemele curente ale colectivității locale, constituită din: primar, viceprimar, administratorul public, consilierii primarului sau persoanele încadrate la cabinetul primarului și aparatul de specialitate al primarului.

Organigrama aparatului de specialitate al Primarului comunei Felnac cuprinde un număr total de posturi de 26, din care:

- demnitari: 2 (primar, viceprimar);
- aparatul de specialitate al primarului: 24, din care:
 - de conducere: 1 (secretar general);
 - de execuție: 23.

În subordinea primarului funcționează:

- Viceprimar;
- Secretar general;
- Consilier personal;
- Administrator;
- Compartimentul contabilitate;
- Compartimentul taxe și impozite;
- Compartimentul urbanism;
- Compartimentul implementare proiecte;
- Poliția locală.

În subordinea viceprimarului funcționează:

- Compartimentul SVSU;
- Compartimentul gospodărire comunală;
- Biblioteca;
- Compartimentul administrativ;
- Compartimentul asistență socială.

În subordinea secretarului general al comunei se regăsesc:

- Compartimentul juridic;
- Compartimentul stare civilă;
- Compartimentul agricol.

9.2. Cooperare intercomunitară

UAT Felnac face parte din:

- **G.A.L. Lunca Mureșului de Jos** – cu o suprafață de 1.308 kmp și peste 69.000 de locuitori, constituită cu scopul implementării strategiei din Programul Național de Dezvoltare Rurală în teritoriul alocat Asociației, în ansamblu și la nivelul fiecăreia dintre cele 20 (douăzeci) de localități reprezentate în asociație, prin punerea în aplicare a unei strategii integrate în dezvoltarea rurală locală, prin conceperea și implementarea proiectelor și accesarea fondurilor europene, prin promovarea parteneriatelor de tip public-privat și interconectarea parteneriatelor locale, a cooperării între Grupurile de Acțiune Locală la nivel regional, național și european, în vederea dezvoltării durabile și a îmbunătățirii guvernanței locale prin implicarea și participarea membrilor comunității rurale la procesul de dezvoltare locală;

- **Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Apă-Canalizare Arad**, constituită în scopul reglementării, înființării, organizării, finanțării, exploatării, monitorizării și gestionării în comun a serviciului de alimentare cu apă și de canalizare pe raza de competență a unităților administrativ-teritoriale membre, precum și realizarea în comun a unor proiecte de investiții publice de interes zonal sau regional, destinate înființării, modernizării și/sau dezvoltării, după caz, a sistemelor de utilități publice aferente serviciului de alimentare cu apă și de canalizare, pe baza strategiei de dezvoltare a acestuia;
- **Asociația de Dezvoltare Intercomunitară ADI SIGD Arad**, care derulează proiectul „Sistem integrat de gestionare a deșeurilor”;
- **Asociația de Dezvoltare Intercomunitară de Transport Public**, prin intermediul căreia a fost asigurat transportul public pe ruta Arad-Felnac și retur, prin introducerea de curse regulate de dimineață și după-amiaza. Administrația publică locală a soluționat în acest fel transportul liceenilor din comuna Felnac în Arad;
- **Asociația Comunelor din România – ACOR**, o asociație de autorități locale, având ca membri comunele din România. Numărul membrilor ACOR este de 1.750 comune, din toate județele României. Dintre obiectivele ACOR sunt de menționat:
 - armonizarea intereselor comunelor membre în vederea dezvoltării economico-sociale echilibrate a acestora;
 - promovarea unor forme de colaborare și întrajutorare reciprocă a comunelor membre în oricare dintre domeniile administrativ, economic, financiar, social, cultural și instituțional;
 - crearea și întreținerea unui sistem informațional integrat, precum și organizarea unor corpuri de specialiști capabili să analizeze și să ofere soluții pentru rezolvarea problemelor comunelor;
 - organizarea unor activități proprii pentru formarea și perfecționarea profesională a aleșilor locali, a funcționarilor publici, precum și a personalului contractual din administrația publică locală a comunelor membre;
 - organizarea, la nivelul filialei județene, în baza unui acord de cooperare, de activități stabilite prin lege ca atribuții ale autorităților administrației publice locale în diverse domenii, cum ar fi: auditul public intern, urbanismul, amenajarea teritoriului și autorizarea executării lucrărilor de construcții, serviciile publice comunitare locale de evidență a persoanei, controlul privind comercializarea produselor și a serviciilor de piață, poliția locală, fără a se limita la acestea.

9.3. Investiții locale

În comuna Felnac s-au accesat fonduri guvernamentale și externe prin programele PNDL și cele europene, obținându-se finanțare pentru trei proiecte, unul pe infrastructură în comună și două pentru reabilitare, extindere și modernizarea școlilor din Felnac.

Școlile din comuna Felnac

Prin PNDL-2 s-a obținut finanțare pentru modernizarea iluminatului public. Felnacul a fost prima comună din județul Arad care a trecut pe iluminat public cu leduri.

Asfaltare drumuri în comuna Felnac

Proiectul pentru extinderea și modernizarea sediului Primăriei Felnac este în execuție la acest moment.

Un alt proiect pe fonduri europene a fost achiziția unui buldoexcavator cu echipamentele necesare, un utilaj extrem de folositor lucrărilor edilitare.

Cu fonduri de la bugetul local s-a construit în Felnac o capelă care să deservească toți cetățenii comunității.

Un alt proiect a vizat amenajarea unui parc în Felnac, unde tinerii din comună pot să-și petreacă după amiezile și serile într-un ambient plăcut, iar cei mici să aibă un spațiu special de joacă, frumos amenajat.

Parcul din Felnac

Din bugetul local s-a finanțat modernizarea trotuarelor din comună. Mai departe se are în vedere pavarea parcărilor din zonele aglomerate ale comunei (magazine), astfel încât cetățenii să beneficieze de cele mai bune condiții de transport.

Realizarea trotuarelor și pavajelor în comuna Felnac

În următoarea perioadă, în comuna Felnac urmează să se implementeze trei proiecte mari:

- introducerea canalizării în comună. În acest moment se așteaptă finanțarea guvernamentală, urmând apoi începerea lucrărilor;
- introducerea gazului metan în toată comuna Felnac, proiectul fiind în faza de licitație;
- asfaltarea zonei industriale.

În tabelul de mai jos prezentăm o sinteză a proiectelor în derulare din comuna Felnac, aflate în diferite faze:

Tabelul nr. 20 – Proiectele de investiții în derulare la nivelul comunei Felnac

Nr. crt.	Proiect de investiții	Faza în care se află	Valoarea	Observații
1.	Extindere, reabilitare, modernizare Școală cu clasele V-VIII	Autorizația nr. 13/12.10.2018	1.844.565 lei + TVA	În execuție
2.	Asfaltare zonă industrială – lungime totală 6.763,4 m	Autorizația nr. 05/24.07.2019	10.798.860 lei + TVA	
3.	Extindere, reabilitare, modernizare sediu Primărie	Autorizația nr. 06/30.07.2019	1.263.027 lei + TVA	În execuție
4.	Reabilitare, modernizare, extindere Cămin Cultural	Studiu fezabilitate Cerere de finanțare depusă		
5.	Înființare rețea de canalizare și stație de epurare comuna Felnac	Proiect tehnic Cerere de finanțare depusă		
6.	Alimentarea cu gaze naturale a comunei Felnac	Studiu fezabilitate Cerere de finanțare depusă		
7.	Extindere dispensar comuna Felnac	Studiu fezabilitate		
8.	Construire sală de sport Felnac	Elaborare documentație		
9.	Actualizare Plan urbanistic general - PUG	Faza 2 (propuneri la Consiliul județean)		

PARTEA A III-A

ANALIZA SWOT

1. Delimitare conceptuală

Eficiența unui sistem este influențată în mare măsură de capacitatea acestuia de a înțelege și de a se adapta la mediul ambiant, iar eficiența managementului presupune planificare, organizare, control, proceduri de lucru și o legislație adecvată.

Analiza SWOT este cea mai importantă tehnică managerială pentru înțelegerea poziției strategice a unei organizații. Scopul acesteia este de a recomanda strategiile care asigură cea mai bună aliniere între mediul intern și extern: alegerea strategiei corecte, încât să fie adaptate punctele tari la oportunități, să reducă la minimum riscurile și să elimine punctele slabe.

SWOT - prezentare:

S - Strength/ punctele tari ale organizației – definesc valorile pozitive și condiționările interne care pot constitui surse pentru succesul organizației în atingerea obiectivului managerial

W - Weaknesses/ punctele slabe sau zonele de vulnerabilitate – elemente ce pot împiedica atingerea obiectivelor

O - Opportunities/ oportunitățile sau căile prin care pot fi influențate interesele organizației

T – Threats/ amenințări la adresa creșterii organizației respective – aspecte negative ce apar din supra-exploatarea resurselor organizației, ori limitările care sunt impuse organizației din partea unui mediu extern aflat în schimbare

2. Analiza SWOT pe domenii

În continuare este prezentată analiza SWOT pe principalele domenii de interes în cadrul analizei noastre: economie și mediu de afaceri, agricultură și dezvoltare rurală, infrastructură și utilități, educație, sănătate și protecție socială, turism și cultură, mediu, capacitate administrativă.

ECONOMIE ȘI MEDIU DE AFACERI	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
• Poziționarea comunei Felnac la doar 15 km de reședința județului, municipiul Arad; • Accesul facil la A1, aflată la doar 13 km de comună; • Disponibilitatea terenurilor și spațiilor pentru dezvoltarea diferitelor activități antreprenoriale; • Sprijinul pentru înființarea și dezvoltarea întreprinderilor acordat de conducerea comunei; • Infrastructura rutieră favorabilă pentru dezvoltarea activităților economice. Proiectul de asfaltare a zonei industriale se află în derulare la acest moment; • Existența pe teritoriul comunei a unor operatori economici cu cifră mare de afaceri, ceea ce are un impact semnificativ asupra ocupării forței de muncă locale și creșterii veniturilor proprii ale comunei; • Populația comunei cunoaște o evoluție ascendentă din punct de vedere numeric.	• Lipsa resurselor financiare proprii pentru punerea în execuție a proiectelor de investiții; • Întârzieri în acordarea finanțărilor necesare pentru proiectele în derulare; • Reluarea procedurii de licitație publică în anumite situații, ceea ce împiedică sau întârzie finalizarea unor achiziții; • Restanțele la plata obligațiilor la bugetul local înregistrate de către o parte din cetățenii comunei, ceea ce împiedică constituirea sumelor necesare pentru finanțarea investițiilor; • Incidența factorului politic în ceea ce privește alocarea de sume la bugetul local și finanțarea investițiilor.
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
• Existența cadrului legislativ, a strategiilor guvernamentale și a programelor de finanțare pentru înființarea de IMM-uri; • Existența posibilității accesării de fonduri europene nerambursabile, dar și fonduri guvernamentale, prin programe naționale (PNDR, PNDL-II), ceea ce permite dezvoltarea investițiilor în mediul rural; • Politica de coeziune 2021-2027 continuă să sprijine strategiile de dezvoltare conduse la nivel local și să autonomizeze gestionarea fondurilor de către autoritățile locale.	• Legislația națională și comunitară în continuă schimbare, ce poate determina fluctuații asupra strategiilor de dezvoltare ale operatorilor economici sau stoparea investițiilor acestora; • Schimbările climatului politic oferă incertitudini asupra mediului de afaceri pe termen mediu și lung; • Reducerea ponderii populației active și îmbătrânirea acesteia; • Politici economice nefavorabile dezvoltării micilor afaceri și/sau apariția unor situații neprevăzute (pandemii) care pot afecta mediul economic.

INFRASTRUCTURĂ ȘI UTILITĂȚI	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
• Accesarea de către autoritatea publică locală a proiectelor destinate investițiilor în dezvoltarea infrastructurii de transport și a celei tehnico-edilitare; • Existența rețelei de alimentare cu apă; • Înființarea rețelei de canalizare și stație de epurare – proiect în derulare; • Întreaga comună dispune de rețea de energie electrică; • Iluminat stradal modern, cu becuri economice; • Introducerea alimentării cu gaze naturale – proiect în derulare; • Organizarea în bune condiții a transportului în comun; • Colectarea și transportul deșeurilor prin firma de salubritate SC RETIM Ecologic Service SA; • Comuna Felnac este parte în asociațiile de dezvoltare intercomunitară din județul Arad (Apă-Canalizare, ADI SIGD, Transport Public).	• Lipsa fondurilor necesare inițierii și/sau finalizării proiectelor de investiții destinate dezvoltării infrastructurii de transport și a celei tehnico-edilitare; • Restanțele la plata obligațiilor la bugetul local înregistrate de către o parte din cetățenii comunei, ceea ce împiedică constituirea sumelor necesare pentru finanțarea investițiilor; • Incidența factorului politic în ceea ce privește alocarea de sume la bugetul local și finanțarea investițiilor; • Întârzieri în acordarea finanțărilor necesare pentru proiectele în derulare.
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
• Posibilitatea de acces la Programele operaționale de dezvoltare a infrastructurii și la noi surse de finanțare; • Existența unor planuri naționale de modernizare a rețelei rutiere; • Modernizarea infrastructurii rutiere și edilitare conform strategiei de dezvoltare a județului; • Atragerea de noi societăți de transport public în comun care să ofere servicii de calitate cetățenilor și care să favorizeze competitivitatea în acest domeniu; • Utilizarea resurselor energetice regenerabile.	• Instabilitatea mediului politic, economic și social la nivel național; • Schimbările succesive intervenite în legislație; • Nefinalizarea lucrărilor inițiate din fonduri europene sau întârzierea acestor lucrări poate duce la pierderea finanțării pentru proiectele respective; • Migrarea forței de muncă din mediul rural poate duce la imposibilitatea realizării unor investiții și proiecte de infrastructură.

EDUCAȚIE	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
• Investiții în reabilitarea, modernizarea, extinderea și dotarea unităților de învățământ; • Distanța mică între comuna Felnac și reședința județului Arad, ceea ce permite deplasarea facilă la unitățile de învățământ din municipiu; • Asigurarea transportului în comun pentru elevi pe ruta Felnac-Arad și retur; • Existența CS Victoria Felnac cu echipe de fotbal și judo (copii) și a unei infrastructuri moderne pentru desfășurarea activităților sportive; • Proiect în derulare pentru construire sală de sport; • Existența unui cămin cultural, cu bibliotecă și ludotecă în comună; • Organizarea de evenimente culturale cu tradiție în comună; • Personal didactic calificat în cadrul unităților de învățământ din comună.	• Absenteismul sau abandonul școlar, în special în rândul categoriilor defavorizate ale populației; • Apariția pandemiei Covid 19 la începutul anului 2020 a determinat desfășurarea în condiții improprii a actului educațional; • Lipsa cursurilor de instruire a cadrelor didactice pentru desfășurarea actului educațional online; • Neparticiparea la cursuri la clasă se răsfrânge negativ asupra rezultatelor școlare ale elevilor; • Subfinanțarea sistemului educațional.
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
• Posibilitatea accesării de fonduri europene structurale pentru dotarea școlilor, pentru modernizarea căminului cultural, a bibliotecii comunale și structurilor sportive; • Posibilitatea stabilirii de parteneriate care să favorizeze dezvoltarea unor servicii social-educative noi și de calitate; • Existența de programe de formare a personalului în colaborare cu specialiști din țară și din străinătate; • Promovarea voluntariatului.	• Nivelul de trai redus limitează și oportunitățile de dezvoltare socială și educațională; • Schimbări dese ale sistemului de învățământ și ale programei școlare; • Creșterea ratei de părăsire a sistemului de învățământ în mediul rural, în rândul categoriilor vulnerabile ale populației.

SĂNĂTATE ȘI PROTECȚIE SOCIALĂ	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
• Existența unei infrastructuri de sănătate pentru locuitorii comunei; • Derularea de proiecte de investiții pentru extinderea și modernizarea infrastructurii de sănătate în comună; • Asistenți personali pentru persoanele încadrate în grad de handicap bine instruiți; • Buna organizare a serviciilor de consiliere și informare în cadrul aparatului de specialitate al Primarului; • Colaborare cu instituții publice și organizații nonguvernamentale pentru oferirea de servicii și beneficii de asistență socială; • Localizarea geografică a comunei în vecinătatea municipiului Arad, reședința județului Arad.	• Numărul insuficient de specialiști în vederea înființării/furnizării de servicii sociale; • Fonduri bugetare reduse pentru dezvoltarea sistemului de servicii sociale din comună; • Lipsa resurselor financiare necesare pentru formarea profesională continuă a personalului instituției; • Neefectuarea de studii profesionale pentru monitorizarea și analiza nevoilor reale ale comunității; • Lipsa parteneriatelor public-privat viabile și durabile în domeniul serviciilor sociale; • Pasivitatea membrilor comunității în problemele de interes comunitar, lipsa simțului civic.
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
• Accesarea programelor cu finanțare europeană și/sau națională destinate reabilitării și extinderii clădirilor, respectiv dotării cu echipamente a unităților medicale; • Existența programelor și fondurilor naționale și europene accesibile pentru grupuri dezavantajate: programe sociale, programe de incluziune, programe educative, programe de mică infrastructură; • Implementarea Programului operațional pentru ajutorarea persoanelor defavorizate; • Existența la nivelul județului de modele de bună practică în furnizarea de servicii sociale; • Promovarea voluntariatului.	• Concentrarea specialiștilor, ca număr și timp de lucru, în unitățile medicale din mediul urban și dezechilibrarea sistemului public de sănătate; • Epuizarea din ce în ce mai rapidă a bugetelor unităților sanitare și CJAS, în urma multiplicării numărului bolnavilor ce necesită investigații și tratamente costisitoare; • Nivelul de trai redus poate duce la creșterea morbidității în mediul rural; • Deciziile cu privire la dezvoltarea serviciilor sociale aparțin factorilor politici; • Politici neadecvate nevoilor reale; • Instabilitatea contextului politic național.

TURISM ȘI CULTURĂ	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
- Existența unei părți a Parcului Natural Lunca Mureșului pe teritoriul administrativ al comunei Felnac; - Cele 12 ha de pădure din cadrul Parcului Natural Lunca Mureșului, ce aparțin UAT Felnac, permit dezvoltarea sub aspect turistic, prin crearea unui spațiu de agrement, aceasta fiind deja în atenția autorității publice locale; - Existența unui proiect în derulare pentru construirea unui complex de agrement cu bazin de înot; - Existența unui puț cu apă termală pe teritoriul comunei; - Evenimentele culturale desfășurate în localitate; existența a două ansambluri folclorice (Zorile Felnac și Kud Sloga Felnac); - Obiectivele culturale și religioase din comună și din localitățile învecinate.	- Ofertă scăzută a posibilităților de agrement la acest moment; - Promovarea slabă a obiectivelor turistice și a evenimentelor culturale ale comunei; - Lipsa personalului calificat din domeniul turismului; - Inexistența unităților de cazare; - Lipsa unor itinerarii turistice tematice care să valorifice potențialul natural și cultural; - Dispariția meșteșugurilor tradiționale, care ar fi constituit o atracție pentru turiști.
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
- Posibilitatea derulării de parteneriate cu ONG-uri sau operatori economici care activează în turism pentru dezvoltarea de proiecte de investiții în turism; - Asocierea cu comunele învecinate pentru dezvoltarea turistică a zonei; - Posibilitatea atragerii resurselor financiare pentru dezvoltarea turismului de către operatorii publici și/sau privați prin programele de finanțare, crescând gradul de accesibilizare și atractivitatea teritoriului; - Politica națională încurajează dezvoltarea de noi forme de turism (religios, rural, ecologic, agroturism, silvoturism etc.).	- Scăderea cererii pentru servicii turistice cauzată de criza economică globală; - Schimbările climatice au efecte negative asupra activităților turistice, reducând numărul de turiști; - Calamități naturale sau situații excepționale (epidemii, pandemii, etc) care blochează activitatea turistică.

MEDIU	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
• Parcul Natural Lunca Mureșului este arie naturală protejată; • Poluare redusă, lipsa unor factori poluanți majori – comuna se află într-o zonă neafectată de dezvoltarea industrială excesivă; • Calitatea bună a apei și solului; • Comuna Felnac este parte în Asociația de dezvoltare intercomunitară ADI SIGD Arad; • Existența contractului pentru colectarea și transportul deșeurilor menajere cu SC RETIM Ecologic Service SA; • Proiect în derulare pentru introducerea rețelei de canalizare și a stației de epurare în comună.	• Lipsa la acest moment a rețelei de canalizare și a stației de epurare, ceea ce poate determina poluarea apelor de suprafață, a apelor freatice și a solului; • Unul din factorii de risc în zonă este posibilitatea producerii de inundații, prin creșterea și revărsarea apelor râului Mureș; • Lipsa monitorizării mediului înconjurător; • Deranjarea habitatului faunei și florei protejate prin activități agricole și zootehnice; • Lipsa de educație și de responsabilitate a populației în raport cu mediul.
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
• Existența fondurilor de investiții direcționate către proiecte în domeniul salubrității, canalizării, apelor uzate și protecției mediului în general; • Introducerea surselor regenerabile de energie (panouri solare, panouri fotovoltaice, utilizarea energiei geotermale, etc.); • Existența unor finanțări guvernamentale pentru proiecte de mediu (lucrări de regularizare a scurgerilor pe versanți, îndiguiri, apărări și consolidări de maluri și albie, decolmatări, etc.); • Existența programelor de finanțare susținute din Fondul pentru Mediu, precum: programul Rabla, programul de îmbunătățire a calității mediului prin împădurirea terenurilor agricole degradate, programul național de îmbunătățire a calității mediului prin realizarea de spații verzi în localități etc.	• Schimbările climatice reprezintă o amenințare pentru cadrul natural: temperaturile cresc, tiparele precipitațiilor se schimbă; • Condițiile meteorologice extreme care conduc la riscuri de genul inundațiilor și a secetei tind să devină mai frecvente și intensitatea lor să sporească; • Diminuarea spațiilor verzi prin dezvoltarea sectorului imobiliar; • Degradarea cadrului natural în cazul dezvoltării urbanistice necontrolate; • Poluarea aerului, apei și solului de către operatorii economici din zonă.

CAPACITATE ADMINISTRATIVĂ	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
• Management performant al Primăriei; • Personal angajat cu studii superioare și cu experiență în administrația publică locală; • Sistem de control intern managerial implementat; • Asigurarea liberului acces la informațiile de interes public și transparență decizională; • Proiect în derulare pentru extindere și modernizare sediu Primărie; • Dotare cu tehnică modernă; • Lucru în sistem informatizat, inclusiv online; • Răspuns prompt către cetățean; • Implementarea de proiecte de investiții care au dus la dezvoltarea comunității sub aspect economic, social, cultural etc.	• Lipsa resurselor financiare proprii pentru realizarea de investiții în vederea dezvoltării capacității administrative; • Absența la nivel național a unui sistem de monitorizare și evaluare a modului de furnizare a serviciilor publice; • Lipsa unui sistem informatic integrat în administrația publică; • Complexitatea formalităților/procedurilor administrative care trebuie îndeplinite în relația administrație – cetățean; • Implicarea redusă a societății civile în stabilirea strategiilor locale pe termen mediu și lung.
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
• Existența cadrului legal privind autonomia financiară și administrativă la nivelul autorității administrației publice locale; • Existența unui program operațional dedicat dezvoltării capacității administrative; • Dezvoltarea socio-economică ascendentă la nivelul unității administrativ-teritoriale; • Existența unei surse alternative generatoare de venituri proprii, prin proiectele finanțate din fonduri nerambursabile; • Existența mecanismelor de cooperare/colaborare/ parteneriat, cum ar fi: asociații de dezvoltare intercomunitară, grupuri de acțiune locală, parteneriate public-public, public-privat, etc.; • Extinderea serviciilor publice furnizate online.	• Legislație neclară, generată de întârzierea adoptării normelor de aplicare a unor acte normative, contradicții între prevederile legale și suprapuneri de acte normative; • Regulile de finanțare, atât regulile specifice ale finanțatorului, cât și legislația națională aplicabilă, nu sunt corelate și armonizate astfel încât să permită o aplicare facilă, unitară, previzibilă și sustenabilă, de natură să contribuie la dezvoltarea capacității beneficiarilor și la eficientizarea activităților acestora; • Influența și presiunile factorului politic.

PARTEA A IV-A

STRATEGIA DE DEZVOLTARE LOCALĂ

1. Misiunea

Misiunea administrației publice locale a comunei Felnac este de a fi permanent în slujba comunității locale, pentru a rezolva nevoile acestora într-o manieră legală, transparentă, echitabilă, competentă și eficientă, asigurând astfel creșterea calității vieții locuitorilor comunei.

2. Viziunea

Felnac 2027 – o comună dezvoltată economic, accesibilă investitorilor și competitivă, cu o administrație publică modernă, care să asigure îmbunătățirea condițiilor de trai ale locuitorilor săi și accesul liber și egal la servicii publice de calitate

Viziunea de dezvoltare a comunei Felnac ne oferă o imagine asupra a ceea ce se dorește a fi Felnac în anul 2027, bazându-se pe următoarele direcții generale:

- dezvoltarea economică a comunei prin valorificarea superioară a resurselor locale, acordarea de facilități investitorilor și crearea unui climat propice dezvoltării mediului de adaceri;
- modernizarea infrastructurii de transport și a celei tehnico-edilitare;
- îmbunătățirea condițiilor de trai ale locuitorilor ca urmare a dezvoltării economice și a modernizării serviciilor publice;
- creșterea calității vieții prin îmbunătățirea calității factorilor de mediu;
- consolidarea capacității administrative.

3. Principii

Principiul dezvoltării sustenabile

La baza strategiei se află ideea unei dezvoltări sustenabile, în cadrul căreia mediul natural, dezvoltarea economică și viața socială se găsesc într-o strânsă interdependență, interacțiunea lor contribuind la creșterea calității vieții oamenilor și a mediului lor natural.

Principiul accesibilității

O autentică integrare în societate se poate obține numai prin accesul liber și neîngrădit al oamenilor la mediul ambiant. Accesibilitatea reprezintă o condiție esențială pentru o calitate ridicată a vieții, fiind deosebit de importantă pentru ca persoanele cu dizabilități să poată participa la activitățile din cadrul societății. Datoria administrației publice locale este aceea de a furniza servicii integrate accesibile, astfel încât toți cetățenii să le poată folosi în mod independent, sigur și demn.

Principiul comunicării

Este necesară înțelegerea nevoilor, ideilor și valorilor cetățenilor comunei, astfel încât acestea să poată fi utilizate în fundamentarea unor decizii mai bune. Administrația publică locală trebuie să ofere cetățenilor posibilitatea de a deveni parte integrantă în procesul de luare a deciziilor cu privire la comună.

Principiul profesionalismului

Profesionalismul este exprimat atât prin managementul schimbării, cât și prin utilizarea unor tehnici esențiale pentru un management public eficient.

Pentru ca cetățenii să aibă încredere în administrația publică locală, ar trebui dezvoltate în toate compartimentele instituției, la toate nivelurile, competențe de bază cum ar fi: managementul financiar, managementul resurselor umane, managementul informației și al comunicațiilor, dezvoltarea abilităților de conducere, dezvoltarea profesională și furnizarea de servicii.

Principiul transparenței

Transparența constituie o condiție esențială pentru dezvoltarea durabilă și întreținerea unor relații strânse cu comunitatea. Proiectele publice trebuie să fie transparente, respectându-se dreptul cetățenilor de a participa la întâlniri și de a avea acces la înregistrări publice.

4. Valori***Respect pentru lege***

În tot ceea ce întreprinde pentru atingerea obiectivelor sale, administrația publică locală se întemeiază pe lege. Respectul față de lege trebuie să stea la baza oricărei societăți, reprezentând garanția unei dezvoltări durabile a acesteia.

Respect pentru diversitatea culturală

Diversitatea culturală reprezintă fundamentul păcii, armoniei și al sustenabilității culturii societății. Promovarea diversității culturale constituie responsabilitatea tuturor societăților.

Respect pentru șanse egale

Administrația publică locală trebuie să ofere posibilitatea tuturor indivizilor de a trăi și de a munci într-un mediu lipsit de discriminări.

Respect pentru diversitatea etnică

Autoritățile publice locale caută să înlăture discriminarea rasială, socio-economică și barierele instituționale, asigurându-se astfel că toți cetățenii, indiferent de etnie, au oportunități și șanse egale de a participa la viața comunității.

Respect pentru justiția socială

Autoritățile publice locale cred în ideea de justiție socială care să ofere perspective mai bune pentru toate categoriile vulnerabile ale comunității. Este imperios necesar să se promoveze perspective egale de educație, sănătate și autonomie pentru toți cetățenii.

Respect pentru demnitatea umană

Autoritățile publice locale garantează dezvoltarea independentă și la potențial maxim a fiecărui individ și respectarea deplină a personalității fiecăruia. Cetățenii comunei vor fi tratați cu demnitate în ceea ce privește stilul lor de viață, cultura, credințele și valorile personale.

Respect pentru confidențialitate

Autoritățile publice locale trebuie să se asigure că dreptul la intimitate și la viața de familie este respectat, că este cunoscut modul în care datele cu caracter personal ar trebui folosite și stocate, și că cetățenii pot fi siguri de confidențialitatea informațiilor lor, dezvăluirea acestora putând fi realizată doar cu aprobarea lor.

Respect pentru mediul înconjurător

Autoritățile publice locale trebuie să asigure protecția și conservarea mediului înconjurător, resursă valoroasă pentru generațiile viitoare.

5. Obiectiv general

Dezvoltarea economică și socială durabilă a comunei Felnac, care să determine creșterea calității vieții locuitorilor săi.

6. Obiective specifice, priorități și măsuri

Obiectiv specific 1

Consolidarea și modernizarea infrastructurii locale de transport și tehnico-edilitare

Justificare

Infrastructura de transport a comunei prezintă anumite vulnerabilități cum ar fi:

- accesibilitate limitată în anumite zone;
- drumuri ce deservește obiective economice, drumuri de exploatare agricolă și forestieră sau de interes turistic, care necesită reabilitare și modernizare;
- lipsa pistelor pentru bicicliști;
- podețe ce necesită reabilitare.

Din punct de vedere tehnico-edilitar:

- 98-99% din cetățenii comunei sunt racordați la sistemul de alimentare cu apă;
- nu există încă sistem de canalizare menajeră;
- nu există implementat sistem de distribuție gaze naturale în comună;
- este necesară extinderea rețelei de curent electric și a iluminatului public modern;
- sunt oportune amenajarea peisagistică a comunei și extinderea și reabilitarea spațiilor verzi;
- se recomandă utilizarea pe scară largă a surselor regenerabile de energie.

Având în vedere că o infrastructură rutieră extinsă, reabilitată și modernizată, precum și dotările tehnico-edilitare la standarde înalte determină progresul economic și social al unei comunități, se stabilește ca obiectiv strategic „Consolidarea și modernizarea infrastructurii locale de transport și tehnico-edilitare”.

La sfârșitul perioadei 2021-2027, comuna Felnac va beneficia de o rețea de drumuri de acces și străzi modernizate, de noi trasee pentru biciclete, de trotuare amenajate pentru pietoni, de spații verzi extinse. Comuna Felnac va fi un loc în care cetățenii vor beneficia de alimentare cu apă și canalizare, racordare la rețeaua de gaz, iluminat public modern, inclusiv din energii regenerabile, ca bază a apropierei condițiilor de viață de standardele europene.

Prioritatea 1.1.

Îmbunătățirea mobilității locuitorilor și mărfurilor prin dezvoltarea și modernizarea rețelei de infrastructură rutieră.

Măsuri:

1.1.1. Reabilitarea și modernizarea rețelei de drumuri în vederea îmbunătățirii conexiunii rutiere în cadrul comunei și între localitățile din județ

1.1.2. Reabilitarea, modernizarea și extinderea drumurilor ce deservește obiective economice

1.1.3. Amenajarea de piste de biciclete

1.1.4. Dezvoltarea transportului public

Prioritatea 1.2.

Îmbunătățirea infrastructurii tehnico-edilitare

Măsuri:

1.2.1. Actualizarea PUG-ului

1.2.2. Introducerea, extinderea, reabilitarea și modernizarea rețelei de apă și canalizare

1.2.3. Introducerea, modernizarea și extinderea rețelei de gaze naturale

1.2.4. Sprijinirea extinderii și modernizării rețelei de curent electric

1.2.5. Sprijinirea extinderii și modernizării rețelei de iluminat public

1.2.6. Sprijinirea introducerii și utilizării surselor alternative de producere a energiei, respectiv de eficientizare a utilizării energiei în clădirile publice

Prioritatea 1.3.

Îmbunătățirea accesului la TIC, a calității și utilizării acestor rețele de către populație, operatori economici și instituții.

Măsuri:

1.3.1. Dezvoltarea infrastructurii și serviciilor de TIC

Obiectiv specific 2. Dezvoltarea economiei locale și creșterea competitivității acesteia

Justificare

Dezvoltarea mediului de afaceri local prin sprijinirea întreprinzătorilor privați existenți și atragerea de noi investitori va avea efecte benefice pentru întreaga comunitate locală:

- venituri mai mari la bugetul local;

- valorificarea potențialului natural, economic-social, cultural etc. al comunității locale;
- crearea de noi locuri de muncă;
- specializarea forței de muncă;
- reducerea/eliminarea șomajului;
- incluziune socială;
- promovarea comunei pe plan național și internațional.

Se impune de asemenea sprijinirea producătorilor locali pentru creșterea competitivității și consolidarea poziției acestora pe piața națională și internațională.

Aceasta implică inclusiv dezvoltarea infrastructurii rutiere de transport de mărfuri și persoane, precum și dotări tehnico-edilitare la standarde moderne.

Prioritatea 2.1

Creșterea competitivității producătorilor locali

Măsuri:

2.1.1. Sprijinirea creării și dezvoltării infrastructurii mediului de afaceri

2.1.2. Valorificarea inteligentă a potențialului agro-zootehnic, pomicol și silvicol al comunității

2.1.3. Valorificarea potențialului balnear al zonei

Prioritatea 2.2.

Dezvoltarea capitalului uman

Măsuri:

2.2.1. Susținerea programelor adecvate de formare a resursei umane potrivit dinamicii pieței de muncă

2.2.2. Calificarea/recalificarea în domeniile cu potențial competitiv, în vederea configurării condițiilor pentru specializare inteligentă

2.2.3. Dezvoltarea antreprenoriatului

Prioritatea 2.3.

Dezvoltarea serviciilor de consultanță și expertiză în afaceri competitive

Măsuri:

2.3.1. Informarea și consilierea continuă a agricultorilor cu privire la: oportunitățile de dezvoltare și de investiții; cerințele și standardele UE (referitoare la mediu, apă, sănătatea și bunăstarea animalelor, sănătatea plantelor și sănătatea publică), precum și susținerea proiectelor care au ca

scop trecerea la sisteme de producție conforme cu cerințele UE și respectării acestor cerințe de către toți producătorii agricoli

2.3.2. Sprijinirea omologării și promovării produselor agroalimentare cu specific local

Obiectiv specific 3. Servicii de educație moderne și performante

Justificare

Nu se poate vorbi de dezvoltarea durabilă a unei comunități fără asigurarea de servicii de educație moderne și performante.

Constituie priorități pentru administrația publică locală în perioada următoare:

- dotarea cu mobilier și echipamente IT performante pentru creșterea calității actului educațional;
- amenajarea de terenuri/săli de sport;
- amenajarea de locuri de joacă pentru copii și adolescenți.

Administrația publică locală, în colaborare cu conducerea unităților de învățământ de pe raza comunei urmăresc în acest fel creșterea performanțelor școlare, dar și reducerea absenteismului și a abandonului școlar, în special pentru copiii ce provin din medii sociale defavorizate.

Prioritatea 3.1.

Asigurarea accesului tuturor cetățenilor la servicii de educație

Măsuri

3.1.1. Încurajarea inițiativelor ce vizează învățarea pe tot parcursul vieții

Prioritatea 3.2.

Suținerea performanței școlare și a specializării inteligente

Măsuri

3.2.1. Suținerea elevilor cu potențial intelectual crescut, precum și a elevilor ce provin din familii defavorizate

4.3.1. Consolidarea managementului sistemului de asistență socială la nivelul administrației publice locale

4.3.2. Susținerea programelor de incluziune socială, combaterea sărăciei și a oricăror forme de discriminare, prin măsuri de integrare pe piața muncii și acces la locuințe, servicii sociale, sănătate, educație și cultură a persoanelor/comunităților vulnerabile

4.3.3. Îmbunătățirea sistemului de servicii sociale pentru persoane vârstnice, copii, persoane cu dizabilități, victime ale violenței domestice

Obiectiv specific 5. Dezvoltarea durabilă a turismului și conservarea patrimoniului cultural

Justificare

Existența pe teritoriul administrativ al comunei a Parcului Natural Lunca Mureșului constituie o atracție din punct de vedere turistic.

Administrația publică locală și-a propus dezvoltarea turistică a comunei prin crearea unui spațiu de petrecere a timpului liber și relaxare, atât pentru locuitorii comunei, cât și pentru vizitatori și turiști, în zona de pădure ce aparține comunei Felnac în cadrul Parcului Natural Lunca Mureșului.

De asemenea, există un proiect de înființare a unui complex de agrement cu bazin de înot pe modelul celor din Ungaria.

La sfârșitul perioadei 2021-2027, comuna Felnac va avea o ofertă turistică diversificată, bazată pe o infrastructură turistică și culturală modernă, care va cuprinde zone de agrement amenajate conform celor mai înalte standarde în domeniu, venind în întâmpinarea cerințelor și preferințelor localnicilor și vizitatorilor comunei. Calendarul de evenimente culturale organizate în localitate va fi unul diversificat, care împreună cu oferta de produse turistice vor fi promovate intensiv. Comuna va putea oferi servicii de calitate turiștilor de toate vârstele - români, dar și străini, interesați de turism cultural, monahal și de agrement, servicii care respectă, conservă și valorifică resursele locale (tradițiile zonei, monumentele, siturile arheologice, rezervațiile și resursele naturale), servicii dezvoltate prin colaborare între toți agenții interesați, autorități publice, dar și operatori economici.

Prioritatea 5.1.

Dezvoltarea și valorificarea patrimoniului cultural identitar

Măsuri:

5.1.1. Elaborarea unei strategii de marketing pentru promovarea patrimoniului cultural și a unei agende de evenimente culturale, în strânsă corelare cu patrimoniul cultural

Prioritatea 5.2.

Promovarea și valorificarea patrimoniului natural

Măsuri:

5.2.1. Facilitarea punerii în valoare a potențialului natural al zonei

5.2.2. Crearea și dezvoltarea zonelor turistice, sportive și de agrement

Prioritatea 5.3.

Dezvoltarea infrastructurii ce deservește obiectivele turistice și unitățile de cazare

Măsuri:

5.3.1. Înființare Centru de informare turistică

5.3.2. Facilitarea modernizării și extinderii gamei de servicii a unităților de primire turistică

Obiectiv specific 6. Protejarea și conservarea mediului natural

Justificare

Un mediu natural sănătos generează:

- o calitate a vieții crescută pentru locuitorii comunei;
- posibilități multiple de recreere și petrecere a timpului liber;
- atractivitate turistică a zonei;
- noi investiții;
- evitarea efectelor negative ale dezastrelor naturale.

Preocuparea administrației publice locale pentru protecția și conservarea mediului natural este cu atât mai justificată cu cât o parte din teritoriul comunei este arie protejată NATURA 2000.

Apartenența la ADI SIGD facilitează furnizarea la nivelul comunei a unui serviciu adecvat de gestiune a deșeurilor, care va îmbunătăți standardul de viață al tuturor cetățenilor, asigurând totodată protejarea mediului înconjurător.

Prioritatea 6.1

Îmbunătățirea calității aerului (reducerea gazelor cu efect de seră), apei și solului

Măsuri:

6.1.1 Sprijinirea utilizării mijloacelor de transport mai puțin poluante/nepoluante

6.1.2. Extinderea zonelor verzi ale localității

6.1.3. Descurajarea poluării solului

6.1.4. Sprijinirea inițiativelor, programelor și acțiunilor ce vizează utilizarea surselor alternative de energie/energie regenerabilă : eoliană, solară, biomasă, termală, etc.

6.1.5. Îmbunătățirea gradului de educare, conștientizare, informare, consultare și participare a cetățenilor în luarea deciziilor privind mediul

Prioritatea 6.2

Implementarea managementului integrat al deșeurilor

Măsuri:

6.2.1. Încurajarea colectării selective a deșeurilor

Prioritatea 6.3

Protecția și conservarea habitatelor naturale și a ariilor naturale protejate

Măsuri:

6.3.1. Sprijinirea măsurilor de prevenire a dezastrelor naturale

6.3.2. Sprijinirea conservării biodiversității și a ariilor naturale protejate

Obiectiv specific 7. Dezvoltarea capacității administrative

Justificare:

O administrație publică modernă trebuie să câștige încrederea cetățenilor și a altor tipuri de beneficiari, oferindu-le servicii prompte și asigurând constanță în calitatea prestării serviciilor.

În acest scop, administrația publică locală:

- își va recruta personalul pe criterii profesionale și transparente;
- va pune accent pe dezvoltarea carierei, resursa umană urmând să fie motivată, formată și profesionalizată în mod constant în funcție de nevoile și tendințele societății;

- se va preocupa de crearea de condiții optime de muncă, prin reabilitarea, modernizarea și extinderea sediului administrativ al primăriei, precum și prin dotarea cu tehnologie de ultimă generație și achiziția de softuri performante;
- se va focusa pe implementarea de e-servicii, care să faciliteze contactul cu cetățenii și reducerea timpilor de soluționare a cererilor acestora.

În conceperea și furnizarea serviciilor, ca și în luarea altor tipuri de decizii, administrația publică se va sprijini pe participarea cetățenilor, implicarea experților și a actorilor cheie din societate, prin mecanisme stabile de consultare.

Prioritatea 5.1.

Dezvoltarea capacității administrației publice locale

Măsuri:

5.1.1. Dezvoltarea capacității administrative la nivelul localității prin introducerea de instrumente și proceduri moderne de management

5.1.2. Dotarea cu tehnologie IT modernă și performantă, care să permită implementarea unor soluții software integrate de gestionare ușoară, rapidă și modernă a activității curente a administrației publice

5.1.3. Simplificarea procedurilor birocratice și administrative pentru cetățeni și mediul de afaceri, prin încurajarea furnizării și utilizării e-guvernării.

5.1.4. Dezvoltarea competențelor și cunoștințelor personalului din administrația publică locală (inclusiv decidenții politici).

7. Planul local de acțiune

Planul local de acțiune constituie o planificare reală pe termen mediu și lung pentru realizarea obiectivelor stabilite în strategia de dezvoltare locală. Toate măsurile se concretizează în planul local de acțiune prin programe și proiecte.

Termenul de realizare a Planului local de acțiune trebuie să corespundă termenului de 7 ani, fixat pentru realizarea Strategiei de dezvoltare locală a comunei.

Periodic, Planul local de acțiune trebuie revizuit astfel încât obiectivele fixate să țină cont de evoluția macroeconomică la nivel național, starea economiei la nivel regional și local, precum și de opiniile comunității locale cu privire la implementarea lui.

PLANUL LOCAL DE ACȚIUNE 2021-2027

Obiectiv general

Dezvoltarea economică și socială durabilă a comunei Felnac, care să determine creșterea calității vieții locuitorilor săi

Obiective specifice:

OS 1 – Consolidarea și modernizarea infrastructurii locale de transport și tehnico-edilitare

OS 2 – Dezvoltarea economiei locale și creșterea competitivității acesteia

OS 3 – Servicii de educație moderne și performante

OS 4 – Servicii de sănătate și sociale de calitate

OS 5 – Dezvoltarea durabilă a turismului și conservarea patrimoniului cultural

OS 6 – Protejarea și conservarea mediului natural

OS 7 – Dezvoltarea capacității administrative

Domenii:

1. Infrastructură și utilități
2. Economie și mediu de afaceri
3. Educație
4. Sănătate și protecție socială
5. Turism și cultură
6. Mediu
7. Capacitate administrativă

INFRASTRUCTURĂ ȘI UTILITĂȚI

Obiectiv strategic 1: Consolidarea și modernizarea infrastructurii locale de transport și tehnico-edilitare							
Prioritate	Măsuri	Proiecte de investiții propuse	Indicatori de evaluare	Surse de finanțare posibile	Perioadă implementare	Responsabili	Observații și recomandări
1.1. Îmbunătățirea mobilității locuitorilor și mărfurilor prin dezvoltarea și modernizarea rețelei de infrastructură rutieră	1. Reabilitarea și modernizarea rețelei de drumuri în vederea îmbunătățirii conexiunii rutiere între localitățile din județ.	1. Construire centură de ocolire a localității pe zona de sud, pe ruta Arad – județul Timiș	Lungimea centurii de ocolire	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	2021-2027	Consiliu local Primar	
		2. Întreținere și reabilitare străzi comunale	Lungimea străzilor comunale reabilite	Buget local Fonduri guvernamentale	2021-2027	Consiliu local Primar	
		3. Pietruire drumuri agricole, pe o lungime de 12 km	Lungimea drumurilor pietruite	Buget local Fonduri guvernamentale	2021-2027	Consiliu local Primar	
		3. Reabilitare trotuare în comuna Felnac	Lungimea trotuarelor reabilite	Buget local Fonduri guvernamentale	2021-2027	Consiliu local Primar	
		4. Reabilitare șanțuri și podețe betonate în comuna Felnac	Număr și lungime șanțuri și podețe reabilite Număr	Buget local Fonduri guvernamentale	2021-2027	Consiliu local Primar	

			gospodării deservite				
		5. Construire și amenajare parcare auto	Suprafață parcare Capacitate – număr locuri	Buget local Fonduri guvernamentale	2021-2027	Consiliu local Primar	
		6. Extindere rețea stradală în localitate	Lungime rețea stradală	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	2021-2027	Consiliu local Primar	
		7. Reabilitare șanțuri pentru scurgerea apelor pluviale	Lungime șanțuri de scurgere reabilitate Număr gospodării deservite	Buget local Fonduri guvernamentale	2021-2027	Consiliu local Primar	
	2. Reabilitarea, modernizarea și extinderea drumurilor ce deserves obiective economice	1. Asfaltare drumuri zonă industrială	Lungime drumuri asfaltate	Buget local Fonduri guvernamentale	2021	Consiliu local Primar	
	3. Amenajarea de piste de biciclete	1. Amenajare piste biciclete în comuna Felnac, pe parcursul DJ 682, pe ambele sensuri de mers	Număr și lungime piste amenajate Număr beneficiari	Buget local	2021-2027	Consiliu local Primar	
	4. Dezvoltarea transportului public	1. Dezvoltarea transportului public pentru navetiștii care au loc de muncă în unitățile economice din oraș	Număr curse noi Număr beneficiari	Buget local	2021-2027	Consiliu local Primar Operatori de transport	

1.2. Îmbunătățirea infrastructurii tehnico-edilitare	1.Actualizare PUG	1. Actualizarea PUG-ului	Creștere economică generată, investitori noi	Buget local	2021	Consiliu local Primar	
	2. Introducerea, extinderea, reabilitarea și modernizarea rețelei de apă și canalizare	1. Înființare rețea de canalizare și stație de epurare în comuna Felnac	Lungimea rețelei Capacitate stație epurare Număr gospodării/ obiective economice racordate	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	2021	Consiliu local Primar	
		2.Extindere rețea de apă în comuna Felnac	Kilometri rețea nou realizați Număr gospodării/ obiective economice racordate	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	2021-2027	Consiliu local Primar	
	3. Introducerea, extinderea și modernizarea rețelei de gaze naturale	1. Aducțiune rețea gaz	Lungime rețea aducțiune Număr racorduri	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	2021-2027	Consiliu local Primar	
	4. Sprijinirea extinderii și modernizării rețelei de curent electric	1.Extindere rețea electrică în comuna Felnac	Lungimea rețelei noi Număr beneficiari	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	2021-2027	Consiliu local Primar	
	5. Sprijinirea extinderii și modernizării rețelei	1. Extindere și modernizare iluminat public	Lungimea rețelei de iluminat public	Buget local Fonduri guvernamentale	2021-2027	Consiliu local Primar	

	de iluminat public		modernizată Număr puncte de aprindere	Fonduri europene			
	6. Sprijinirea introducerii și utilizării surselor alternative de producere a energiei, respectiv de eficientizare a utilizării energiei în clădirile publice	1. Construire de parc fotovoltaic cu panouri solare	Suprafață parc Număr panouri solare Număr beneficiari deserviți	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	2021-2027	Consiliu local Primar	
1.3. Îmbunătățirea accesului la TIC, a calității și utilizării acestor rețele de către populație, operatori economici și instituții	1. Dezvoltarea infrastructurii și serviciilor de TIC	1. Dotarea unităților de învățământ cu echipamente IT performante	Număr unități dotate Număr echipamente Număr elevi beneficiari	Buget local Fonduri guvernamentale	2021-2027	Consiliu local Primar	
		2. Înființarea de puncte de conectare stradale la Wi-Fi în zonele de interes ale localității (primărie, școală, biserică etc.) – Programul Wi-Fi For You	Număr puncte de conectare Număr beneficiari	Buget local	2021	Consiliu local Primar	

ECONOMIE ȘI MEDIU DE AFACERI

Obiectiv strategic 2: Dezvoltarea economiei locale și creșterea competitivității acesteia

Prioritate	Măsur	Proiecte de investiții propuse	Indicatori de evaluare	Surse de finanțare posibile	Perioadă implementare	Responsabili	Observații și recomandări
2.1. Creșterea competitivității producătorilor locali	1. Sprijinirea creării și dezvoltării infrastructurii mediului de afaceri	1.Extindere parc industrial	Suprafață parc Investitori noi Număr locuri de muncă create Număr persoane încadrate în muncă	Buget local Fonduri guvernamentale	2021-2027	Consiliu local Primar Investitori privați	
		2.Racordare parc industrial la rețelele de utilități ale localității (apă, canalizare, curent electric, gaze naturale, iluminat)	Lungimea rețelelor Număr racorduri	Buget local Fonduri guvernamentale	2021-2027	Consiliu local Primar	
		3. Modernizare căi de acces la parcul industrial	Lungime căi de acces modernizate	Buget local Fonduri guvernamentale	2021-2027	Consiliu local Primar	
	2. Valorificarea inteligentă a potențialului agro-zootehnic, viticol,	1. Depozit de produse agricole în comuna Felnac	Suprafață depozit Capacitate depozitare	Buget local Fonduri guvernamentale	2021-2027	Consiliu local Primar	

	pomicol și silvicol al comunității	2. Depozit de legume și fructe în comuna Felnac	Suprafață depozit Capacitate depozitare	Buget local Fonduri guvernamentale	2021-2027	Consiliu local Primar	
		3. Proiect integrat: Atragerea de investitori pentru valorificarea fructelor și legumelor în cadrul unei minifabrici pentru conserve și desfacerea produselor la poartă prin marketare pe internet și contacte directe (evitarea politicilor supermarketurilor)	Număr investitori atrași Capacitate de producție Număr de locuri de muncă create	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	2021-2027	Consiliu local Primar	
		4. Modernizare piață agroalimentară în comuna Felnac	Număr investitori/ producători locali atrași Volum și valoare tranzacții	Buget local	2021-2027	Consiliu local Primar	
	3. Valorificarea potențialului balnear al zonei	1. Proiect integrat: Identificarea potențialului termal din zonă și valorificarea balneo a apelor sărate – susținerea prin diverse facilități a inițiativelor antreprenoriale în acest sens	Număr investitori atrași Indicatori specifici de creștere economică	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	2021-2027	Consiliu local Primar	
2.2. Dezvoltarea capitalului	1. Susținerea programelor adecvate de formare a	1. Susținerea programelor de instruire privind	Număr și diversitate	Buget local Fonduri	2021-2027	Consiliu local Primar	

uman	resursei umane potrivit dinamicii pieței de muncă	dezvoltarea resurselor umane în comuna Felnac	programe de instruire Număr beneficiari	guvernamentale Fonduri europene			
	2. Calificarea/ recalificarea în domeniile cu potențial competitiv, în vederea configurării condițiilor pentru specializare inteligentă	1. Calificarea populației în domenii de interes local	Număr programe de calificare Număr beneficiari	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	2021-2027	Consiliu local Primar	
	3. Dezvoltarea antreprenoriatului	1. Realizarea de proiecte de formare profesională pentru dezvoltarea competențelor antreprenoriale și promovarea afacerilor în mediul rural în comuna Felnac	Număr proiecte de formare profesională Număr beneficiari	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	2021-2027	Consiliu local Primar	
2.3. Dezvoltarea serviciilor de consultanță și expertiză în afaceri competitive	1. Informarea și consilierea continuă a agricultorilor cu privire la: oportunitățile de dezvoltare și de investiții; cerințele și standardele UE (referitoare la mediu, apă, sănătatea și bunăstarea animalelor, sănătatea plantelor și sănătatea publică), precum și susținerea proiectelor care au ca	1. Înființare centru de consultanță și expertiză în afaceri, proiecte de investiții etc.	Număr specialiști atrași Număr beneficiari	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	2021-2027	Consiliu local Primar	

	scop trecerea la sisteme de producție conforme cu cerințele UE și respectării acestor cerințe de către toți producătorii agricoli.						
	2. Sprijinirea omologării și promovării produselor agroalimentare cu specific local.	1.Omologare și promovare pe piața internă și internațională a produselor agroalimentare cu specific local	Număr produse locale omologate Piețe accesate	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	2021-2027	Consiliu local Primar	

EDUCAȚIE

Obiectiv strategic 3: Servicii de educație moderne și performante

Prioritate	Măsuri	Proiecte de investiții propuse	Indicatori de evaluare	Surse de finanțare posibile	Perioadă implementare	Responsabili	Observații și recomandări
3.1. Asigurarea accesului tuturor cetățenilor la servicii de educație	1. Încurajarea inițiativelor ce vizează învățarea pe tot parcursul vieții	1.Înființare centru de formare profesională	Capacitate centru Număr programe de formare Număr beneficiari	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	2021-2027	Consiliu local Primar	
3.2. Susținerea	1.Susținerea elevilor cu potențial intelectual	1.Susținerea copiilor și a tinerilor cu performanțe	Număr și valoare burse	Buget local Sponsorizări	2021-2027	Consiliu local Primar	

performanței școlare și a specializării inteligente	crescut, precum și a elevilor ce provin din familii defavorizate	școlare deosebite prin acordarea de burse de merit și alte stimulente	de merit acordate într-o perioadă de timp (un an)				
---	--	---	---	--	--	--	--

SĂNĂTATE ȘI PROTECȚIE SOCIALĂ

Obiectiv strategic 4: Servicii de sănătate și sociale de calitate

Prioritate	Măsurile	Proiecte de investiții propuse	Indicatori de evaluare	Surse de finanțare posibile	Perioadă implementare	Responsabili	Observații și recomandări
4.1. Îmbunătățirea infrastructurii unităților medicale și a celor de protecție socială	1. Reabilitarea, modernizarea și extinderea/construirea clădirilor și spațiilor unităților medicale și de protecție socială	1.Reabilitare, modernizare și dotare dispensar medical	Suprafață reabilitată, modernizată Număr și valoare dotări Număr beneficiari	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	2021-2027	Consiliu local Primar Cabinete medicale Farmacii	
		2. Construire locuințe sociale	Număr și suprafețe locuințe sociale Număr beneficiari	Buget local Fonduri guvernamentale	2021-2027	Consiliu local Primar	
	2. Dezvoltarea serviciilor medicale de urgență și acordare a primului	1.Dotare cu echipamente performante pentru acordarea ajutorului medical de urgență	Număr și valoare dotări Număr	Buget local Fonduri guvernamentale	2021-2027	Consiliu local Primar Personal	

	ajutor.	și deplasarea la cel mai apropiat spital la nevoie	beneficiari	Fonduri europene		medical din comună	
		2. Stabilizarea unei echipe de specialiști la nivelul comunei în domeniile relevante de sănătate, prin acordarea de facilități, stimulente etc.	Număr specialiști Număr domenii relevante pentru sănătate	Buget local	2021-2027	Consiliu local Primar Personal medical din comună	
4.2. Îmbunătățirea calității serviciilor medicale și facilitarea accesului la servicii medicale de calitate	1. Încurajarea acțiunilor ce vizează prevenirea îmbolnăvirii	1. Campanii de informare și sănătate publică	Număr campanii Număr beneficiari	Buget local Fonduri guvernamentale	2021-2027	Consiliu local Primar Personal medical din comună	
		2. Educație sanitară în școli	Număr programe de educație Număr beneficiari	Buget local Fonduri guvernamentale	2021-2027	Consiliu local Primar Personal didactic și medical din comună	
		3. Educație sanitară în comunitatea de rromi	Număr programe de educație Număr beneficiari	Buget local Fonduri guvernamentale	2021-2027	Consiliu local Primar Personal didactic și medical din comună	
		4. Distribuie produse de igienă în rândul populației defavorizate	Număr beneficiari Cantitate produse distribuite	Buget local Fonduri guvernamentale	2021-2027	Consiliu local Primar	
	2. Creșterea egalității de șanse privind accesul la	1. Înscrierea tuturor membrilor comunității la	Număr persoane	Buget local	2021-2027	Consiliu local Primar	

	servicii în domeniul sănătății	medicul de familie	înscrise			Personal medical din comună	
		2. Organizare de campanii de analize și investigații medicale gratuite	Număr campanii Număr beneficiari	Buget local Fonduri guvernamentale Sponsorizări	2021-2027	Consiliu local Primar Personal medical din comună	
4.3. Dezvoltarea serviciilor sociale locale	1.Consolidarea managementului sistemului de asistență socială la nivelul administrației publice locale	1.Dotarea cu tehnică și mijloace de lucru performante a structurii de asistență socială din cadrul UAT	Număr și valoare dotări	Buget local	2021-2027	Consiliu local Primar	
		2. Formarea continuă a personalului din cadrul compartimentului de asistență socială	Număr programe de formare Număr beneficiari	Buget local	2021-2027	Consiliu local Primar	
		3. Anchete sociale realizate în teren pentru depistarea nevoilor sociale reale ale comunității	Număr anchete sociale	Buget local	2021-2027	Personal din compartimentul de asistență socială Voluntari	
		4. Elaborare și implementare strategie de dezvoltare a serviciilor sociale pe termen mediu și lung	Proiecte de investiții în domeniul social	Buget local	2021-2027	Consiliu local Primar Personal din compartimentul de asistență socială	
	2. Susținerea programelor de incluziune socială, combaterea sărăciei și a	1. Asigurarea unei comunități sănătoase și echilibrate prin scăderea numărului de asistați social din comunitate,	Număr asistați sociali Procent reducere	Buget local	2021-2027	Consiliu local Primar	

oricăror forme de discriminare, prin măsuri de integrare pe piața muncii și acces la locuințe, servicii sociale, sănătate, educație și cultură a persoanelor/comunităților vulnerabile	prin creșterea angajării și scăderea presiunii asupra bugetului local	cheltuieli buget local				
	2. Construire de locuințe sociale în comunitățile defavorizate	Număr și suprafețe locuințe sociale Număr beneficiari	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	2021-2027	Consiliu local Primar	
	3. Alfabetizarea membrilor comunităților devaforizate	Număr programe alfabetizare Număr beneficiari	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	2021-2027	Consiliu local Primar Personal didactic din comună	
	4. Organizare de programe de calificare și reconversie profesională	Număr programe Număr beneficiari	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	2021-2027	Consiliu local Primar	
	5. Organizare de campanii de conștientizare a populației privind abandonul de copii, abandonul școlar, metodele contraceptive etc.	Număr campanii Număr beneficiari	Buget local Fonduri guvernamentale Sponsorizări	2021-2027	DGASPC Personal din compartimentul de asistență socială Personal didactic și medical	
	3. Îmbunătățirea sistemului de servicii sociale pentru persoane vârstnice, copii, persoane cu dizabilități, victime ale violenței domestice	1. Formare continuă a personalului implicat în acordarea de servicii sociale	Număr programe de formare Număr beneficiari	Buget local	2021-2027	Consiliu local Primar
	2. Proiect de voluntariat	Număr	Buget local	2021-2027	Personal din	

		privind asistarea copiilor cu părinți plecați în străinătate	programe de asistare Număr copii asistați	Sponsorizări		compartimentul de asistență socială Personal didactic și medical Voluntari	
		3. Proiect de voluntariat pentru îngrijirea vârstnicilor	Număr programe de îngrijire vârstnici Număr vârstnici asistați	Buget local Sponsorizări	2021-2027	Personal din compartimentul de asistență socială Personal medical Voluntari	
		4. Proiect pentru integrarea rromilor în societate	Număr programe de integrare Număr persoane integrate	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	2021-2027	Personal din compartimentul de asistență socială Personal didactic și medical Voluntari	

TURISM ȘI CULTURĂ

Obiectiv strategic 5: Dezvoltarea durabilă a turismului și conservarea patrimoniului cultural							
Prioritate	Măsur	Proiecte de investiții propuse	Indicatori de evaluare	Surse de finanțare posibile	Perioadă implementare	Responsabili	Observații și recomandări
5.1.Dezvoltarea și valorificarea patrimoniului cultural identitar	1. Elaborarea unei strategii de marketing pentru promovarea patrimoniului cultural și a unei agende de evenimente culturale, în strânsă corelare cu patrimoniul cultural	1.Program de conștientizare asupra patrimoniului cultural identitar	Număr programe Număr beneficiari	Buget local	2021-2027	Consiliu local Primar ONG-uri	
		2. Organizare de evenimente culturale, religioase, etnografice, gastronomice, care să revitalizeze tradițiile locale (inclusiv în parteneriat cu alte localități)	Număr evenimente Număr participanți Plus valoare adusă	Buget local Sponsorizări	2021-2027	Consiliu local Primar Firme private ONG-uri	
		3. Organizare de trasee tematice în zona Lunca Mureșului	Număr trasee organizate Număr participanți	Buget local	2021-2027	Consiliu local Primar	
		4. Realizare website și aplicație mobilă de promovare turistică a localității	Valoare investită în promovare Număr utilizatori Număr vizitatori/ turiști	Buget local	2021-2027	Consiliu local Primar	

			Plus valoare adusă				
5.2. Promovarea și valorificarea patrimoniului natural	1. Facilitarea punerii în valoare a potențialului natural al zonei	1. Program de adoptare a monumentelor naturii	Număr monumente adoptate	Buget local	2021-2027	Consiliu local Primar ONG-uri	
		2. Protejarea parcurilor naționale și a celorlalte zone naturale de interes turistic (identificarea și eliminarea construcțiilor ilegale, interzicerea tăierilor de păduri, interzicerea pășunatului, etc.)	Număr acțiuni de protejare	Buget local	2021-2027	Consiliu local Primar ONG-uri	
		3. Program de curățare a tuturor zonelor naturale (în special de deșeuri de plastic) și organizarea de programe de educare a populației, precum și înăsprirea penalităților	Număr programe Număr participanți Suprafețe ecologizate	Buget local	2021-2027	Consiliu local Primar ONG-uri	
		4. Sistem de management eficient sit de importanță comunitară	Suprafață sit Resurse implicate	Buget local	2021-2027	Consiliu local Primar	
		5. Campanii de conștientizare a publicului larg despre existența și valoarea obiectivelor naturale vizate	Număr campanii Număr beneficiari	Buget local	2021-2027	Consiliu local Primar ONG-uri	
	2. Crearea și dezvoltarea zonelor turistice, sportive și de agrement	1. Dezvoltare zonă turistică	Suprafață zonă dezvoltată Număr investitori atrași Număr turiști Număr locuri	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	2021-2027	Consiliu local Primar	

			de muncă create				
		2. Amenajare trasee turistice	Număr trasee amenajate	Buget local	2021-2027	Consiliu local Primar	
		3. Amenajare arie protejată	Suprafață amenajată Număr investitori atrași Număr turiști	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	2021-2027	Consiliu local Primar	
		4. Dezvoltare infrastructură de agrement	Suprafață dezvoltată Număr investitori atrași Număr turiști Număr locuri de muncă create	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	2021-2027	Consiliu local Primar	
		5. Amenajare bază turistică pădure	Suprafață amenajată Număr investitori atrași Număr turiști	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	2021-2027	Consiliu local Primar	
		6. Modernizare teren sportiv/bază sportivă	Suprafață teren Capacitate Număr beneficiari	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	2021-2027	Consiliu local Primar	
		7. Amenajare bazin de înot	Suprafață amenajată	Buget local Fonduri	2021-2027	Consiliu local	

			Număr beneficiari	guvernamentale Fonduri europene		Primar	
		8.Modernizare teren sintetic în comuna Felnac	Suprafață de teren modernizată Număr beneficiari	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	2021-2027	Consiliu local Primar	
		9. Realizare complex de agrement	Suprafață amenajată Număr investitori atrași Număr beneficiari	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	2021-2027	Consiliu local Primar	
		10.Amenajare piste pentru cicloturism	Număr și lungime piste Număr beneficiari	Buget local	2021-2027	Consiliu local Primar	
		11. Locuri de joacă pentru copii și adolescenți	Număr locuri de joacă Suprafață amenajată Număr beneficiari	Buget local	2021-2027	Consiliu local Primar	
		12. Amenajare parc aventură – Aventura Park	Suprafață amenajată Număr investitori atrași Număr turiști	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	2021-2027	Consiliu local Primar	
5.3.Dezvoltarea infrastructurii	1. Înființare Centru de informare turistică	1. Construire și amenajare Centru local de informare	Suprafață centru	Buget local Fonduri	2021-2027	Consiliu local	

ce deservește obiectivele turistice și unitățile de cazare		turistică	Număr beneficiari	guvernamentale Fonduri europene		Primar	
	2. Facilitarea modernizării și extinderii gamei de servicii a unităților de primire turistică	1. Realizarea de produse turistice diversificate, încercând să răspundă unor hobby-uri diverse (ex. vânatoare, pescuit, degustări de vinuri, gastronomie, motocros, cicloturism, parapantă, deltaplan, scufundări, sporturi extreme, echitație, observare/filmare/fotografiere etc.)	Numărul și diversitatea produselor turistice Număr investitori atrași Număr turiști/vizitatori	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	2021-2027	Consiliu local Primar Firme private Producători locali	

MEDIU

Obiectiv strategic 6: Protejarea și conservarea mediului natural

Prioritate	Măsur	Proiecte de investiții propuse	Indicatori de evaluare	Surse de finanțare posibile	Perioadă implementare	Responsabili	Observații și recomandări
6.1. Îmbunătățirea calității aerului (reducerea gazelor cu efect de seră), apei și solului	1. Sprijinirea utilizării mijloacelor de transport mai puțin poluante/nepoluante	1. Introducere stații de încărcare electrică autoturisme în comuna Felnac	Număr stații de încărcare Număr beneficiari	Buget local	2021-2027	Consiliu local Primar	
	2. Extinderea	1. Împădurirea terenurilor	Suprafețe	Buget local	2021-2027	Consiliu local	

	zonelor verzi ale localității	degradate, a celor nefolosite, defrișate etc.	împădurite			Primar ONG-uri	
		2.Reabilitare spații verzi din interiorul localității	Suprafețe spații verzi amenajate	Buget local	2021-2027	Consiliu local Primar	
	3. Descurajarea poluării solului	1. Sanționarea poluării cu nitriți și nitrați a solului	Număr și valoare sancțiuni Sume încasate la bugetul local	Buget local	2021-2027	Consiliu local Primar	
	4. Sprijinirea inițiativelor, programelor și acțiunilor ce vizează utilizarea surselor alternative de energie/energie regenerabilă: eoliană, solară, biomasă, termală, etc.	1. Construire de parc fotovoltaic cu panouri solare	Suprafață parc Număr panouri solare Procent reducere cheltuieli	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	2021-2027	Consiliu local Primar	
	5. Îmbunătățirea gradului de educare, conștientizare, informare, consultare și participare a cetățenilor în luarea deciziilor privind mediul	1. Campanii de conștientizare privind beneficiile unui mediu curat și sănătos și combaterea poluării	Număr campanii Număr beneficiari	Buget local Sponsorizări	2021-2027	Consiliu local Primar ONG-uri	
6.2. Implementarea	1.Încurajarea colectării selective a	1. Campanii de educare a cetățenilor privind	Număr campanii	Buget local Sponsorizări	2021-2027	Consiliu local Primar	

managementului integrat al deșeurilor	deșeurilor	responsabilitatea lor în ceea ce privește colectarea selectivă a deșeurilor	Număr beneficiari				
		2. Instalarea de pubele pentru colectarea selectivă a deșeurilor	Număr și valoare pubele achiziționate Număr puncte de instalare Număr beneficiari	Buget local	2021-2027	Consiliu local Primar	
		3. Dotarea gospodăriilor cu pubele pentru colectarea selectivă a deșeurilor	Număr gospodării deservite	Buget local	2021-2027	Consiliu local Primar	
6.3. Protecția și conservarea habitatelor naturale și a ariilor naturale protejate	1. Sprijinirea măsurilor de prevenire a dezastrelor naturale	1. Organizarea de acțiuni de împădurire a zonelor degradate, defrișate etc.	Număr de acțiuni Suprafațe împădurite	Buget local	2021-2027	Consiliu local Primar ONG-uri	
		2. Plantarea de specii noi de copaci pentru combaterea fenomenului de deșertificare.	Lungime/ Suprafețe împădurite	Buget local	2021-2027	Consiliu local Primar	
		3. Decolmatare râuri	Lungime râuri decolmate	Buget local	2021-2027	Consiliu local Primar	
		4. Infrastructură de prevenire și protecție împotriva inundațiilor	Suprafață/ lungime infrastructură de protecție Suprafață de teren protejată Număr	Buget local	2021-2027	Consiliu local Primar	

			gospodării protejate				
	2. Sprijinirea conservării biodiversității și a ariilor naturale protejate	1. Acțiuni de curățare a tuturor zonelor naturale (în special de deșeuri din plastic) și organizarea de programe sistematice de educare a populației pentru combaterea fenomenului poluării.	Număr acțiuni organizate Număr participanți Suprafețe ecologizate	Buget local Sponsorizări	2021-2027	Consiliu local Primar ONG-uri	

CAPACITATE ADMINISTRATIVĂ

Obiectiv strategic 7: Dezvoltarea capacității administrative

Prioritate	Măsuri	Proiecte de investiții propuse	Indicatori de evaluare	Sursă de finanțare	Perioadă implementare	Responsabili	Observații și recomandări
7.1. Dezvoltarea capacității administrației publice locale	1. Dezvoltarea capacității administrative la nivelul localității prin introducerea de instrumente și proceduri moderne de management	1. Implementare și dezvoltare sistem de control intern managerial	Grad de implementare	Buget local	2021-2027	Consiliu local Primar	
		2. Implementare politici și proceduri privind protecția datelor cu caracter personal	Grad de implementare	Buget local	2021-2027	Consiliu local Primar	
		3. Implementare sistem integrat de management calitate-mediul – ISO 9001 și ISO 14001	Grad de implementare	Buget local	2021-2027	Consiliu local Primar	
		4. Implementare strategie națională anticorupție	Grad de implementare	Buget local	2021-2027	Consiliu local Primar	

		5. Sistem modern de audit și evaluare a performanțelor entității publice	Nivel performanțe	Buget local	2021-2027	Consiliu local Primar	
	2. Dotarea cu tehnologie IT modernă și performantă, care să permită implementarea unor soluții software integrate de gestionare ușoară, rapidă și modernă a activității curente a administrației publice	1. Achiziție și punere în funcțiune de echipamente performante de tehnică de calcul (calculatoare, imprimante multifuncționale etc.)	Număr și valoare echipamente Număr beneficiari	Buget local	2021-2027	Consiliu local Primar	
	3. Simplificarea procedurilor birocratice și administrative pentru cetățeni și mediul de afaceri, prin încurajarea furnizării și utilizării e-guvernării	1. Achiziția și utilizarea de softuri performante pentru furnizarea de servicii de calitate către cetățeni și reducerea timpului de soluționare a solicitărilor acestora	Număr și valoare softuri Număr cetățeni deserviți Termen de soluționare cereri	Buget local	2021-2027	Consiliu local Primar	
		2. Utilizarea sistemelor online de lucru implementate la nivel național	Număr utilizatori Termen de soluționare cereri	Buget local	2021-2027	Consiliu local Primar	
	4. Dezvoltarea competențelor și cunoștințelor personalului din administrația publică locală (inclusiv decidenții politici)	1. Programe de instruire și perfecționare profesională anuală	Număr programe Număr beneficiari	Buget local	2021-2027	Consiliu local Primar	
		2. Organizare de schimburi de experiență cu alte autorități și instituții publice la nivel județean, național și european	Număr activități Număr participanți	Buget local	2021-2027	Consiliu local Primar	

8. Portofoliul de proiecte prioritare

Fișele de proiect detaliază proiectele prioritare ce stau la baza măsurilor de dezvoltare a comunei Felnac pentru perioada 2021-2027, oferind astfel un sprijin suplimentar autorității publice locale în planificarea activităților necesare implementării strategiei.

Fișele au un caracter strict orientativ cu privire la obiectivele, activitățile propuse, rezultatele așteptate, bugetele estimative, aspectele concrete și detaliile urmând a fi stabilite de către autoritatea publică în urma unor analize aprofundate, a studiilor de fezabilitate, precum și a consultării părților vizate de inițiativele respective.

PORTOFOLIUL DE PROIECTE PRIORITARE

2021-2027

INFRASTRUCTURĂ ȘI UTILITĂȚI

1.	Titlul proiectului: Construire centură de ocolire a localității pe zona de sud, pe ruta Arad – județul Timiș	
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> O infrastructură rutieră modernă favorizează progresul economic și social al comunei <u>Obiective:</u> Eficientizarea circulației în concordanță cu creșterea valorilor de trafic, cu reorientarea unor relații origine-destinație și cu dezvoltarea în perspectivă a comunei Degrevarea comunei de traficul de tranzit Combaterea poluării în comună <u>Activități:</u> Elaborare documentații tehnice Studiu de fezabilitate Obținere avize/autorizații Lucrări de construire a centurii de ocolire a comunei pe zona de sud <u>Rezultate așteptate:</u> Infrastructură rutieră modernizată Îmbunătățirea traficului rutier și a siguranței acestuia Atragerea potențialilor investitori <u>Indicatori de rezultat:</u> Lungimea centurii de ocolire <u>Beneficiari:</u> cetățenii comunei, vizitatori/turiști, participanți la trafic, instituții publice și operatori economici cu sediul în comună, potențiali investitori	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei	
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	
Buget estimativ	Bugetul se va estima pe capitole de cheltuieli în funcție de activitățile concrete descrise în proiect	

2.	Titlul proiectului: Întreținere și reabilitare străzi comunale	
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> O infrastructură rutieră modernă favorizează progresul economic și social al comunei <u>Obiective:</u> Asigurarea accesului la infrastructura de bază Îmbunătățirea transportului rutier local Micșorarea timpilor de deplasare în comună și între localități Prevenirea blocării drumurilor datorită unor fenomene meteo extreme <u>Activități:</u> Elaborare documentații tehnice Obținere avize/autorizații Lucrări de reabilitare și modernizare a străzilor comunale <u>Rezultate așteptate:</u> Infrastructură rutieră modernizată Îmbunătățirea traficului rutier și a siguranței acestuia <u>Indicatori de rezultat:</u> Lungimea străzilor comunale reabilite <u>Beneficiari:</u> cetățenii comunei, vizitatori/turiști, participanți la trafic, instituții publice și operatori economici cu sediul în comună, potențiali investitori	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei	
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale	
Buget estimativ	Bugetul se va estima pe capitole de cheltuieli în funcție de activitățile concrete descrise în proiect	

3.	Titlul proiectului: Extindere rețea stradală în comuna Felnac	
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> O infrastructură rutieră dezvoltată favorizează progresul economic și social al comunei <u>Obiective:</u> Asigurarea accesului la infrastructura de bază Îmbunătățirea transportului local de persoane și mărfuri <u>Activități:</u> Realizare studii de trafic. Întocmire SF, PT Obținere avize/autorizații Lucrări de amenajare și modernizare străzi noi <u>Rezultate așteptate:</u> Infrastructură rutieră modernă Fluidizarea circulației și creșterea siguranței în trafic Atragerea de noi investitori în comună <u>Indicatori de rezultat:</u> Lungime rețea stradală - kilometri rețea <u>Beneficiari:</u> cetățenii comunei, turiști/vizitatori, participanți la trafic, instituții publice și operatori economici cu sediul în comună, potențiali investitori	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei	
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	
Buget estimativ	Bugetul se va estima pe capitole de cheltuieli în funcție de activitățile concrete descrise în proiect	

4.	Titlul proiectului: Pietruire drumuri agricole pe o lungime de 12 km	
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> O infrastructură rutieră dezvoltată favorizează progresul economic și social al comunei <u>Obiective:</u> Facilitarea accesului la infrastructura rutieră agricolă a comunei Îmbunătățirea transportului rutier agricol <u>Activități:</u> Elaborare documentații tehnice Obținere avize/autorizații Lucrări de modernizare a infrastructurii rutiere agricole existente <u>Rezultate așteptate:</u> Infrastructură rutieră agricolă modernizată Atragerea de potențiali investitori Atragerea de forță de muncă specializată <u>Indicatori de rezultat:</u> Lungimea drumurilor pietruite – kilometri drumuri <u>Beneficiari:</u> cetățenii comunei, operatori economici cu sediul în comună, potențiali investitori	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei	
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale	
Buget estimativ	Bugetul se va estima pe capitole de cheltuieli în funcție de activitățile concrete descrise în proiect	

5.	Titlul proiectului: Reabilitare trotuare în comuna Felnac	
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Accidentele rutiere reprezintă o cauză majoră a deceselor, prin urmare se impune luarea măsurilor necesare pentru reducerea sau chiar eliminarea unor astfel de evenimente negative pe raza comunei. <u>Obiective:</u> Creșterea siguranței în trafic a pietonilor Facilitarea accesului pietonal al cetățenilor comunei la unități de învățământ, medicale, sociale, magazine sătești, primărie, poliție etc. Estetizarea spațiului comunal <u>Activități:</u> Documentație tehnică Obținere avize/autorizații Lucrări de amenajare și construire trotuare <u>Rezultate așteptate:</u> Infrastructură pietonală modernă Reducerea timpilor de deplasare în comună Siguranță în trafic <u>Indicatori de rezultat:</u> Lungimea trotuarelor reabilite – kilometri trotuare <u>Beneficiari:</u> cetățenii comunei, turiști/vizitatori	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei	
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale	
Buget estimativ	Bugetul se va estima pe capitole de cheltuieli în funcție de activitățile concrete descrise în proiect	

6.	Titlul proiectului: Reabilitare șanțuri și podețe betonate în comuna Felnac	
Descrierea proiectului	<u>Justificare</u> Apa în cantități foarte mari poate provoca pagube umane și materiale însemnate, prin urmare se impune luarea măsurilor necesare pentru prevenirea evenimentelor negative cauzate de inundații și viituri. <u>Obiective:</u> Asigurarea stabilității drumurilor și fluidizarea traficului rutier Creșterea siguranței în trafic Facilitarea accesului locuitorilor în curțile proprii pe timpul ploilor Protejarea gospodăriilor de inundații Estetizarea spațiului comunal <u>Activități:</u> Întocmire SF, PT Obținere avize/autorizații Lucrări de realizare șanțuri și podețe betonate în comună <u>Rezultate așteptate:</u> Șanțuri și podețe betonate pe tot teritoriul comunei Eliminare depuneri de apă pe carosabil Gospodării protejate de inundații <u>Indicatori de rezultat:</u> Număr și lungime șanțuri și podețe betonate reabilite <u>Beneficiari:</u> comunitatea locală	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei	
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale	
Buget estimativ	Bugetul se va estima pe capitole de cheltuieli în funcție de activitățile concrete descrise în proiect	

7.	Titlul proiectului: Construire și amenajare parcare auto	
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> O infrastructură rutieră modernă favorizează progresul economic și social al comunei <u>Obiective:</u> Asigurarea necesarului de parări în proximitatea obiectivelor de interes public <u>Activități:</u> Realizare studii de trafic. Întocmire SF, PT Obținere avize/autorizații Lucrări de construire poduri <u>Rezultate așteptate:</u> Număr mai mare de poduri în comună Infrastructură rutieră modernă Fluidizarea circulației rutiere Atragerea de potențiali investitori <u>Indicatori de rezultat:</u> Număr și suprafețe parări amenajate Capacitate parări – număr locuri <u>Beneficiari:</u> cetățenii comunei, participanți la trafic, operatori economici cu sediul în comună, potențiali investitori	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei	
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale	
Buget estimativ	Bugetul se va estima pe capitole de cheltuieli în funcție de activitățile concrete descrise în proiect	

8.	Titlul proiectului: Reabilitare șanțuri pentru scurgerea apelor pluviale	
Descrierea proiectului	<u>Justificare</u> Apa în cantități foarte mari poate provoca pagube umane și materiale însemnate, prin urmare se impune luarea măsurilor necesare pentru prevenirea evenimentelor negative cauzate de inundații și viituri. <u>Obiective:</u> Dezvoltarea rețelei de evacuare a apelor pluviale, în vederea dezvoltării rurale și protejării mediului înconjurător Asigurarea stabilității drumurilor și fluidizarea traficului rutier Facilitarea accesului locuitorilor în curțile proprii pe timpul ploilor Protejarea gospodăriilor de inundații Estetizarea spațiului comunal <u>Activități:</u> Întocmire documentații tehnice Obținere avize/autorizații Lucrări de realizare șanțuri și podețe betonate în comună <u>Rezultate așteptate:</u> Șanțuri și rigole amenajate pe tot teritoriul comunei Eliminare depuneri de apă pe carosabil Gospodării protejate de inundații <u>Indicatori de rezultat:</u> Lungime șanțuri de scurgere reabilite Număr gospodării deservite <u>Beneficiari:</u> comunitatea locală	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei	
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale	
Buget estimativ	Bugetul se va estima pe capitole de cheltuieli în funcție de activitățile concrete descrise în proiect	

9.	Titlul proiectului: Asfaltare drumuri zonă industrială	
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Construirea și dezvoltarea infrastructurii publice de transport determină atragerea de investitori și fonduri suplimentare la bugetul local. <u>Obiective:</u> Dezvoltarea infrastructurii destinate traficului greu și de tranzit Accesibilizarea obiectivelor economice din zona industrială a comunei Dezvoltarea mediului de afaceri în zonă Îmbunătățirea transportului local <u>Activități:</u> Realizare SF, PT Obținere avize/autorizații Lucrări de construire/reabilitare a drumurilor locale în zonele turistice <u>Rezultate așteptate:</u> Infrastructură rutieră modernă Atragerea de potențiali investitori Atragerea de forță de muncă specializată <u>Indicatori de rezultat:</u> Lungime drumuri asfaltate – kilometri de drumuri asfaltate <u>Beneficiari:</u> cetățenii comunei, turiști/vizitatori, operatori economici cu sediul în comună, potențiali investitori	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei	
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale	
Buget estimativ	Bugetul se va estima pe capitole de cheltuieli în funcție de activitățile concrete descrise în proiect	

10.	Titlul proiectului: Amenajare piste de biciclete în comuna Felnac, pe parcursul DJ682, pe ambele sensuri de mers	
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Accidentele rutiere reprezintă o cauză majoră a deceselor, prin urmare se impune luarea măsurilor necesare pentru reducerea sau chiar eliminarea unor astfel de evenimente negative pe raza comunei. Facilitarea transportului la și de la locul de muncă. Dezvoltarea cicloturismului în zonă. <u>Obiective:</u> Creșterea siguranței în trafic în cazul deplasărilor cu bicicleta <u>Activități:</u> Elaborare documentații tehnice Obținere avize/autorizații Realizare piste de bicicletă pe traseele stabilite <u>Rezultate așteptate:</u> Piste de biciclete amenajate Siguranță în trafic Atragerea de forță de muncă specializată Creșterea numărului de turiști <u>Indicatori de rezultat:</u> Număr și lungime piste amenajate Număr beneficiari <u>Beneficiari:</u> cetățenii comunei, turiști/vizitatori	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei	
Posibile surse de finanțare	Buget local	
Buget estimativ	Bugetul se va estima pe capitole de cheltuieli în funcție de activitățile concrete descrise în proiect	

11.	Titlul proiectului: Dezvoltarea transportului public pentru navetiștii care au loc de muncă în unitățile economice din oraș
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Dezvoltarea infrastructurii de transport public determină progresul economic și social al comunei. <u>Obiective:</u> Facilitarea transportului la locul de muncă în unitățile economice din municipiul Arad Îmbunătățirea condițiilor de transport în comun <u>Activități:</u> Extindere trasee de transport public Atragere de operatori de transport persoane pentru prestarea serviciilor de transport între comuna Felnac și localitățile învecinate <u>Rezultate așteptate:</u> Număr mai mare de curse Arad – Felnac Număr mai mare de persoane care apelează la transportul public în comun <u>Indicatori de rezultat:</u> Număr curse noi Număr beneficiari <u>Beneficiari:</u> comunitatea locală
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei
Posibile surse de finanțare	Buget local
Buget estimativ	Bugetul se va estima pe capitole de cheltuieli în funcție de activitățile concrete descrise în proiect

12.	Titlul proiectului: Actualizare PUG	
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Dezvoltarea durabilă a comunității și creșterea calității vieții populației, prin stabilirea direcțiilor, priorităților și reglementărilor de amenajare a teritoriului și dezvoltare urbanistică a localității <u>Obiective:</u> Stabilirea priorităților de dezvoltare teritorială Stabilirea și delimitarea teritoriului intravilan Stabilirea unui model de utilizare rațională și echilibrată a terenurilor <u>Activități:</u> Documentare, studii de fundamentare Elaborare documentație Avize, aprobări <u>Rezultate așteptate:</u> Noi investiții atrase în comună <u>Indicatori de rezultat:</u> Creștere economică generată Număr investitori noi <u>Beneficiari:</u> comunitatea locală	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei	
Posibile surse de finanțare	Buget local	
Buget estimativ	Bugetul se va estima pe capitole de cheltuieli în funcție de activitățile concrete descrise în proiect	

13.	Titlul proiectului: Extindere rețea de apă apă în comuna Felnac	
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Existența rețelei de alimentare cu apă va determina dezvoltarea economică a comunei, prin facilitarea producției, precum și creșterea calității vieții populației. Crearea tuturor condițiilor pentru furnizarea de servicii publice la standarde europene. <u>Obiective:</u> Creșterea gradului de accesibilitate al populației la serviciile de bază Conformarea cu obligațiile privind calitatea apei <u>Activități:</u> Proiectare și inginerie, studii de teren Obținere avize/autorizații Lucrări de extindere și reabilitare a sistemului de alimentare cu apă <u>Rezultate așteptate:</u> Creșterea calității apei furnizate Număr mai mare de cetățeni și operatori economici racordați la rețea Atragerea de potențiali investitori <u>Indicatori de rezultat:</u> Kilometri rețea de apă nou realizați Număr gospodării/obiective economice racordate <u>Beneficiari:</u> cetățenii comunei, instituții publice, operatori economici, potențiali investitori	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei	
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	
Buget estimativ	Bugetul se va estima pe capitole de cheltuieli în funcție de activitățile concrete descrise în proiect	

14.	Titlul proiectului: Înființare rețea de canalizare și stație de epurare în comuna Felnac	
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Existența rețelei de canalizare va determina creșterea nivelului de trai al populației și protecția mediului înconjurător. Crearea tuturor condițiilor pentru furnizarea de servicii publice la standarde europene. <u>Obiective:</u> Creșterea gradului de accesibilitate al populației la serviciile de bază Protejarea mediului înconjurător <u>Activități:</u> Proiectare și inginerie, studii de teren Lucrări de extindere și reabilitare a sistemului de alimentare cu apă <u>Rezultate așteptate:</u> Rețea de canalizare extinsă la nivelul comunei Număr mai mare de cetățeni racordați la rețea Protecția mediului înconjurător <u>Indicatori de rezultat:</u> Lungimea rețelei Capacitate stație de epurare Număr gospodării/obiective economice racordate <u>Beneficiari:</u> cetățenii comunei, instituții publice, operatori economici, potențiali investitori	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei	
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	
Buget estimativ	Bugetul se va estima pe capitole de cheltuieli în funcție de activitățile concrete descrise în proiect	

15.	Titlul proiectului: Aducțiune rețea gaz	
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Existența sistemului de distribuție a gazelor naturale în comună va determina dezvoltarea economică a comunei, prin facilitarea producției, precum și creșterea calității vieții populației. Crearea tuturor condițiilor pentru furnizarea de servicii publice la standarde europene. <u>Obiective:</u> Creșterea gradului de accesibilitate al populației la serviciile de bază Conformarea cu standardele legale privind calitatea serviciilor <u>Activități:</u> Elaborare documentații tehnice Obținere avize/autorizații Lucrări de aducțiune rețea gaz <u>Rezultate așteptate:</u> Aducțiune rețea gaz Gospodării deservite <u>Indicatori de rezultat:</u> Lungime rețea aducțiune Număr gospodării/obiective economice racordate <u>Beneficiari:</u> cetățenii comunei, instituții publice și operatori economici cu sediul în comună, potențiali investitori	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei	
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	
Buget estimativ	Bugetul se va estima pe capitole de cheltuieli în funcție de activitățile concrete descrise în proiect	

16.	Titlul proiectului: Extindere rețea electrică în comuna Felnac	
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Extinderea rețelei de energie electrică în comună va determina dezvoltarea economică a comunei, prin facilitarea producției, precum și creșterea calității vieții populației. Crearea tuturor condițiilor pentru furnizarea de servicii publice la standarde europene. <u>Obiective:</u> Creșterea gradului de accesibilitate al populației la serviciile de bază Dezvoltarea sistemului de alimentare cu energie electrică <u>Activități:</u> Elaborare documentații tehnice Obținere avize/autorizații Lucrări de extindere a rețelei electrice <u>Rezultate așteptate:</u> Extindere rețea electrică Număr mai mare de gospodării/operatori economici racordate/racordați la rețea Atragerea de potențiali investitori <u>Indicatori de rezultat:</u> Lungimea rețelei nou realizate Număr beneficiari racordați <u>Beneficiari:</u> cetățenii comunei, instituții publice și operatori economici cu sediul în comună, potențiali investitori	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei	
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	
Buget estimativ	Bugetul se va estima pe capitole de cheltuieli în funcție de activitățile concrete descrise în proiect	

17.	Titlul proiectului: Extindere și modernizare sistem de iluminat public	
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Crearea tuturor condițiilor pentru furnizarea de servicii publice la standarde europene. <u>Obiective:</u> Creșterea gradului de acces la infrastructura de iluminat public Reducerea consumurilor specifice <u>Activități:</u> Elaborare documentații tehnice Obținere avize/autorizații Lucrări de extindere și modernizare a rețelei de iluminat public <u>Rezultate așteptate:</u> Extinderea rețelei de iluminat public Număr mai mare de puncte de aprindere Consum economic prin utilizarea becurilor LED Reducerea cheltuielilor <u>Indicatori de rezultat:</u> Lungimea rețelei de iluminat public modernizată Număr puncte de aprindere <u>Beneficiari:</u> comunitatea locală	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei	
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	
Buget estimativ	Bugetul se va estima pe capitole de cheltuieli în funcție de activitățile concrete descrise în proiect	

18.	Titlul proiectului: Construire de parc fotovoltaic cu panouri solare	
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Implementarea normelor UE cu privire la protecția mediului, utilizarea tehnologiilor curate și care risipesc mai puține resurse <u>Obiective:</u> Valorificarea surselor regenerabile de energie (fotovoltaică) Reducerea cheltuielilor cu utilitățile <u>Activități:</u> Identificarea terenului pentru construire parc fotovoltaic Elaborare documentații tehnice Obținere avize/autorizații Instalarea panourilor solare <u>Rezultate așteptate:</u> Panouri fotovoltaice instalate Reducerea cheltuielilor Atragerea de potențiali investitori <u>Indicatori de rezultat:</u> Suprafață parc Număr panouri solare Număr beneficiari deserviți <u>Beneficiari:</u> comunitatea locală, potențiali investitori	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei	
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	
Buget estimativ	Bugetul se va estima pe capitole de cheltuieli în funcție de activitățile concrete descrise în proiect	

19.	Titlul proiectului: Înființarea de puncte de conectare stradale la Wi-Fi în zonele de interes ale localității (primărie, școală, biserică etc.) – Programul Wi-Fi For You	
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Existența accesului la servicii de internet determină îmbunătățirea nivelului de trai al populației, precum și consolidarea capacității operatorilor economici de a furniza servicii la standarde europene. <u>Obiective:</u> Facilitarea accesului la servicii de internet Wi-Fi în zonele de interes ale localității (primărie, școală, biserică etc.) <u>Activități:</u> Înființare puncte de conectare stradală la Wi-Fi <u>Rezultate așteptate:</u> Facilitarea accesului la internet în zonele de interes ale comunei Creșterea numărului de utilizatori <u>Indicatori de rezultat:</u> Număr puncte de conectare Număr de utilizatori <u>Beneficiari:</u> comunitatea locală	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei	
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale	
Buget estimativ	Bugetul se va estima pe capitole de cheltuieli în funcție de activitățile concrete descrise în proiect	

20.	Titlul proiectului: Dotarea unităților de învățământ cu echipamente IT performante	
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Educația stă la baza dezvoltării durabile a oricărei comunități Se impune facilitarea accesului la actul educațional pentru toți copiii, inclusiv pentru cei care provin din categoriile defavorizate ale populației <u>Obiective:</u> Asigurarea conformității cu standardele în vigoare privind spațiile de desfășurare a procesului educațional Creșterea calității actului educațional <u>Activități:</u> Modernizare săli de clasă și laboratoare Dotarea cu echipamente IT performante <u>Rezultate așteptate:</u> Acces facil la informație prin tehnologie performantă Servicii educaționale de calitate Performanțe școlare <u>Indicatori de rezultat:</u> Număr de unități de învățământ dotate Număr echipamente Număr elevi beneficiari <u>Beneficiari:</u> școlile și grădinițele din comună; copiii preșcolari și elevii; personalul didactic	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei	
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale	
Buget estimativ	Bugetul se va estima pe capitole de cheltuieli în funcție de activitățile concrete descrise în proiect	

ECONOMIE ȘI MEDIU DE AFACERI

21.	Titlul proiectului: Extindere parc industrial	
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Dezvoltarea mediului de afaceri, prin atragerea de investiții și fonduri suplimentare la bugetul local <u>Obiective:</u> Dezvoltarea infrastructurii de afaceri în comună <u>Activități:</u> Documentații tehnice Obținere avize/autorizații Lucrări de extindere și amenajare parc industrial, cu toate utilitățile asigurate <u>Rezultate așteptate:</u> Atragerea de potențiali investitori Forță de muncă specializată Prevenirea șomajului <u>Indicatori de rezultat:</u> Suprafață nou amenajată a parcului industrial Număr investitori noi Număr locuri de muncă nou-create Număr persoane încadrate în muncă <u>Beneficiari:</u> comunitatea locală, potențiali investitori	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei	
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale	
Buget estimativ	Bugetul se va estima pe capitole de cheltuieli în funcție de activitățile concrete descrise în proiect	

22.	Titlul proiectului: Racordare parc industrial la rețelele de utilități ale localității (apă, canalizare, curent electric, gaze naturale, iluminat)	
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Dezvoltarea mediului de afaceri, prin atragerea de investiții și fonduri suplimentare la bugetul local <u>Obiective:</u> Dezvoltarea infrastructurii de afaceri în comună Asigurarea accesului la utilitățile publice pentru toți operatorii economici din cadrul parcului industrial <u>Activități:</u> Documentații tehnice Obținere avize/autorizații Lucrări de racordare la rețelele de utilități publice de apă, canalizare, curent electric, gaze naturale, iluminat public <u>Rezultate așteptate:</u> Infrastructură de acces modernă Atragerea de potențiali investitori Atragerea de forță de muncă specializată <u>Indicatori de rezultat:</u> Lungimea rețelelor de utilități publice ce deservește parcul industrial Număr de racorduri executate <u>Beneficiari:</u> comunitatea locală, potențiali investitori	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei	
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale	
Buget estimativ	Bugetul se va estima pe capitole de cheltuieli în funcție de activitățile concrete descrise în proiect	

23.	Titlul proiectului: Modernizare căi de acces la parcul industrial	
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Dezvoltarea mediului de afaceri, prin atragerea de investiții și fonduri suplimentare la bugetul local <u>Obiective:</u> Dezvoltarea infrastructurii de afaceri în comună <u>Activități:</u> Documentații tehnice Obținere avize/autorizații Lucrări de modernizare infrastructură de acces la parcul agroindustrial <u>Rezultate așteptate:</u> Infrastructură de acces modernă Atragerea de potențiali investitori Atragerea de forță de muncă specializată <u>Indicatori de rezultat:</u> Lungime căi de acces modernizate <u>Beneficiari:</u> comunitatea locală, potențiali investitori	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei	
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale	
Buget estimativ	Bugetul se va estima pe capitole de cheltuieli în funcție de activitățile concrete descrise în proiect	

24.	Titlul proiectului: Depozit de produse agricole în comuna Felnac	
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Crearea premiselor de dezvoltare economică a comunei, prin valorificarea inteligentă a potențialului agricol <u>Obiective:</u> Dezvoltarea infrastructurii locale de afaceri Creșterea competitivității producătorilor locali Valorificarea inteligentă a producției locale Ocuparea forței de muncă <u>Activități:</u> Documentații tehnice Avize/autorizații Lucrări de construire și amenajare a unui depozit de preluare, păstrare și valorificare a produselor locale <u>Rezultate așteptate:</u> Creșterea cantității de produse locale preluate și depozitate, care urmează a fi valorificate Prevenirea șomajului Atragerea de investitori <u>Indicatori de rezultat:</u> Suprafață depozit Capacitate depozitare <u>Beneficiari:</u> producători locali (persoane fizice și juridice), potențiali investitori, cetățenii comunei	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei	
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale	
Buget estimativ	Bugetul se va estima pe capitole de cheltuieli în funcție de activitățile concrete descrise în proiect	

25.	Titlul proiectului: Depozit de legume și fructe în comuna Felnac	
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Crearea premiselor de dezvoltare economică a comunei, prin valorificarea inteligentă a potențialului agricol <u>Obiective:</u> Dezvoltarea infrastructurii locale de afaceri Creșterea competitivității producătorilor locali Valorificarea inteligentă a producției locale Ocuparea forței de muncă <u>Activități:</u> Documentații tehnice Avize/autorizații Lucrări de construire și amenajare a unui depozit de preluare, păstrare și valorificare a produselor locale <u>Rezultate așteptate:</u> Creșterea cantității de produse locale preluate și depozitate, care urmează a fi valorificate Prevenirea șomajului Atragerea de investitori <u>Indicatori de rezultat:</u> Suprafață depozit Capacitate depozitare <u>Beneficiari:</u> producători locali (persoane fizice și juridice), potențiali investitori, cetățenii comunei	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei	
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale	
Buget estimativ	Bugetul se va estima pe capitole de cheltuieli în funcție de activitățile concrete descrise în proiect	

26.	Titlul proiectului: Proiect integrat: Atragerea de investitori pentru valorificarea fructelor și legumelor în cadrul unei minifabrici pentru conserve și desfacerea produselor la poartă prin marketare pe internet și contacte directe (evitarea politicilor supermarketurilor)
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Exploatarea la intensitate maximă a producției de fructe și legume Dezvoltarea mediului de afaceri în comună <u>Obiective:</u> Sprijinirea economiei locale și a producției autohtone Evitarea politicilor supermarketurilor, prin desfacerea produselor la poartă prin marketare pe internet și contacte directe Ocuparea forței de muncă <u>Activități:</u> Lucrări de construire și dare în folosință a unei minifabrici de conserve Dezvoltarea infrastructurii locale (de transport, centre de colectare și valorificare a fructelor și legumelor) Promovare inteligentă a produselor locale <u>Rezultate așteptate:</u> Atragerea de investitori Creșterea producției locale de conserve Creșterea vânzărilor prin internet și contacte directe <u>Indicatori de rezultat:</u> Număr investitori atrași Capacitate de producție Număr de locuri de muncă nou-create <u>Beneficiari:</u> producători locali (persoane fizice și juridice), potențiali investitori, cetățenii comunei
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene
Buget estimativ	Bugetul se va estima pe capitole de cheltuieli în funcție de activitățile concrete descrise în proiect

27.	Titlul proiectului: Modernizare piață agroalimentară în comuna Felnac	
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Pentru stimularea producției și a comerțului cu produse autohtone este necesară o piață de desfacere dezvoltată. Existența spațiilor destinate activităților economice atrage investitorii din exterior. <u>Obiective:</u> Dezvoltarea economiei locale, prin sprijinirea comerțului cu produse autohtone Crearea de noi locuri de muncă Atragerea de investitori <u>Activități:</u> Obținere avize/autorizații Lucrări de modernizare a pieței Crearea tuturor condițiilor de igienă prin asigurarea tuturor utilităților Promovarea pieței la nivel local, județean și la nivelul județelor limitrofe <u>Rezultate așteptate:</u> Atragerea de investitori Tranzacții comerciale semnificative desfășurate în cadrul pieței Noi locuri de muncă <u>Indicatori de rezultat:</u> Număr investitori/producători locali atrași Volum și valoare tranzacții <u>Beneficiari:</u> comunitatea locală, producătorii autohtoni, potențiali investitori	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei	
Posibile surse de finanțare	Buget local	
Buget estimativ	Bugetul se va estima pe capitole de cheltuieli în funcție de activitățile concrete descrise în proiect	

28.	Titlul proiectului: Proiect integrat: Identificarea potențialului termal din zonă și valorificarea balneo a apelor sărate - susținerea prin diverse facilități a inițiativelor antreprenoriale în acest sens
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Dezvoltarea economiei locale prin valorificarea inteligentă a potențialului balnear <u>Obiective:</u> Dezvoltarea durabilă a turismului balnear în zonă Atragerea de investitori Crearea de noi locuri de muncă Specializarea forței de muncă <u>Activități:</u> Efectuarea de studii de specialitate pentru determinarea potențialului curativ al apelor sărate din comună Obținerea de avize/autorizații pentru valorificare ape sărate din comună Acordarea de sprijin inițiativelor antreprenoriale în scopul valorificării balneo a apelor sărate din zonă Dezvoltarea infrastructurii ce deservește obiectivele turistice și unitățile economice ce activează în domeniul turismului Promovarea la nivel național și internațional <u>Rezultate așteptate:</u> Creșterea numărului de turiști Atragerea de noi investiții Noi locuri de muncă Forță de muncă specializată Reducerea șomajului <u>Indicatori de rezultat:</u> Număr investitori atrași Indicatori specifici de creștere economică <u>Beneficiari:</u> comunitatea locală, potențiali investitori, turiști/vizitatori
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene
Buget estimativ	Bugetul se va estima pe capitole de cheltuieli în funcție de activitățile concrete descrise în proiect

29.	Titlul proiectului: Susținerea programelor de instruire privind dezvoltarea resurselor umane în comuna Felnac	
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Necesitatea specializării forței de muncă în acord cu nevoile actuale ale comunității <u>Obiective:</u> Dezvoltarea și specializarea resurselor umane în comună Promovarea ocupării și incluziunii sociale Prevenirea șomajului <u>Activități:</u> Organizarea de întâlniri cu reprezentanții AJOFM, cu formatorii etc. Susținerea organizării programelor de instruire la nivelul comunei <u>Rezultate așteptate:</u> Forță de muncă specializată Reducerea șomajului <u>Indicatori de rezultat:</u> Număr și diversitate programe de instruire Număr beneficiari <u>Beneficiari:</u> cetățenii comunei, în special tinerii	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei	
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	
Buget estimativ	Bugetul se va estima pe capitole de cheltuieli în funcție de activitățile concrete descrise în proiect	

30.	Titlul proiectului: Calificarea populației în domenii de interes local	
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Necesitatea specializării forței de muncă în acord cu nevoile actuale ale comunității <u>Obiective:</u> Dezvoltarea și specializarea resurselor umane în comună Promovarea ocupării și incluziunii sociale Prevenirea șomajului <u>Activități:</u> Organizarea de întâlniri cu reprezentanții AJOFM, cu formatorii etc. Susținerea organizării programelor de instruire la nivelul comunei <u>Rezultate așteptate:</u> Forță de muncă specializată Reducerea șomajului <u>Indicatori de rezultat:</u> Număr de programe de calificare Număr de beneficiari <u>Beneficiari:</u> cetățenii comunei, în special tinerii	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei	
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	
Buget estimativ	Bugetul se va estima pe capitole de cheltuieli în funcție de activitățile concrete descrise în proiect	

31.	Titlul proiectului: Realizarea de proiecte de formare profesională pentru dezvoltarea competențelor antreprenoriale și promovarea afacerilor în mediul rural în comuna Felnac	
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Promovarea culturii antreprenoriale poate fi o pârgie importantă pentru creșterea inovării și dezvoltării în afaceri <u>Obiective:</u> Creșterea competitivității economice, care va determina creșterea calității produselor, lucrărilor și serviciilor furnizate Formarea profesională continuă a populației Promovarea ocupării și incluziunii sociale Prevenirea șomajului <u>Activități:</u> Organizarea de întâlniri cu reprezentanții AJOFM Susținerea de cursuri de formare profesională pentru dezvoltarea competențelor antreprenoriale și promovarea afacerilor în mediul rural <u>Rezultate așteptate:</u> Noi proiecte antreprenoriale la nivelul comunei Resurse umane specializate Reducerea șomajului, prin crearea de noi locuri de muncă <u>Indicatori de rezultat:</u> Număr de proiecte de formare profesională Număr beneficiari <u>Beneficiari:</u> comunitatea locală, antreprenori locali	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei	
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	
Buget estimativ	Bugetul se va estima pe capitole de cheltuieli în funcție de activitățile concrete descrise în proiect	

32.	Titlul proiectului: Înființare centru de consultanță și expertiză în afaceri, proiecte de investiții	
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Necesitatea existenței unei entități care să asigure informarea și consilierea investitorilor pe plan local <u>Obiective:</u> Crearea la nivel local a unui centru de informare, consultanță și expertiză pentru investitorii privați, care să se ocupe inclusiv de orientarea producției agricole în concordanță cu tendințele previzibile ale pieței interne și externe, promovarea agriculturii ecologice <u>Activități:</u> Identificarea terenului/spațiului unde se va înființa centrul Elaborare documentații tehnice Obținere avize/autorizații Lucrări de amenajare și dotare a centrului Organizarea de întâlniri periodice cu investitorii locali Atragerea de specialiști care să asigure consultanță și expertiză în afaceri <u>Rezultate așteptate:</u> Creșterea nivelului de informare Performanța agriculturii locale Noi investiții profitabile <u>Indicatori de rezultat:</u> Suprafață și capacitate centru Număr de specialiști atrași Număr beneficiari <u>Beneficiari:</u> fermierii locali, potențiali investitori, comunitatea locală	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei	
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	
Buget estimativ	Bugetul se va estima pe capitole de cheltuieli în funcție de activitățile concrete descrise în proiect	

33.	Titlul proiectului: Omologare și promovare pe piața internă și internațională a produselor agroalimentare cu specific local
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Punerea în acord cu politica UE de promovare a produselor agricole, care urmărește sprijinirea profesioniștilor din sectorul agroalimentar să pătrundă pe piețele internaționale sau să își consolideze poziția pe aceste piețe <u>Obiective:</u> Creșterea competitivității producătorilor locali Consolidarea poziției pe piață a producătorilor locali Pătrunderea pe noi piețe de desfacere a produselor agroalimentare cu specific local Atragerea de noi investitori <u>Activități:</u> Sprijinirea producătorilor locali prin acordarea de consiliere în vederea omologării și promovării pe piață a produselor agroalimentare cu specific local <u>Rezultate așteptate:</u> Omologarea produselor cu specific local Atragerea de investitori Pătrunderea pe noi piețe de desfacere <u>Indicatori de rezultat:</u> Număr produse locale omologate Piețe accesate <u>Beneficiari:</u> producătorii locali, comunitatea locală, potențiali investitori
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene
Buget estimativ	Bugetul se va estima pe capitole de cheltuieli în funcție de activitățile concrete descrise în proiect

EDUCAȚIE

34.	Titlul proiectului: Înființare centru de formare profesională	
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Educația stă la baza dezvoltării durabile a oricărei comunități Este necesară specializarea resurselor umane conform nevoilor actuale ale comunității <u>Obiective:</u> Asigurarea conformității cu standardele în vigoare privind spațiile de desfășurare a programelor de instruire specializată Creșterea calității actului educațional <u>Activități:</u> Modernizare ateliere și spații de desfășurare a programelor de instruire specializată Dotarea cu echipamente necesare <u>Rezultate așteptate:</u> Acces facil la informație prin tehnologie performantă Servicii educaționale de calitate Forță de muncă specializată <u>Indicatori de rezultat:</u> Capacitate centru Număr programe de formare Număr beneficiari <u>Beneficiari:</u> comunitatea locală	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei	
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	
Buget estimativ	Bugetul se va estima pe capitole de cheltuieli în funcție de activitățile concrete descrise în proiect	

35.	Titlul proiectului: Susținerea copiilor și a tinerilor cu performanțe școlare deosebite prin acordarea de burse de merit și alte stimulente	
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Asigurarea conformității cu prevederile legale în vigoare privind acordarea bursei elevilor din învățământul preuniversitar de stat Susținerea și încurajarea performanței școlare <u>Obiective:</u> Sprijinirea și recompensarea copiilor cu performanțe școlare deosebite prin burse de merit și alte stimulente <u>Activități:</u> Aprobarea prin HCL a acordării și cuantumului bursei de merit și a altor stimulente pentru elevii cu performanțe școlare deosebite <u>Rezultate așteptate:</u> Creșterea performanței școlare Creșterea calității actului educațional <u>Indicatori de rezultat:</u> Număr elevi cu performanțe școlare deosebite Număr și valoare burse de merit acordate într-o perioadă determinată de timp (un an) <u>Beneficiari:</u> elevii cu performanțe școlare	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei	
Posibile surse de finanțare	Buget local Sponsorizări	
Buget estimativ	Bugetul se va estima pe capitole de cheltuieli în funcție de activitățile concrete descrise în proiect	

SĂNĂTATE ȘI PROTECȚIE SOCIALĂ

36.	Titlul proiectului: Reabilitare, modernizare și dotare dispensar medical	
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Necesitatea unui sistem medical care să corespundă cerințelor UE Garantarea dreptului cetățenilor de a beneficia de servicii medicale la cele mai înalte standarde <u>Obiective:</u> Asigurarea de servicii medicale la standarde europene Creșterea capacității de tratament Evitarea deplasării cetățenilor comunei pentru servicii medicale și farmacii de pe raza altor localități Crearea de noi locuri de muncă <u>Activități:</u> Elaborare documentație Avize/autorizații Lucrări de reabilitare și modernizare cabinet medical uman, cabinet stomatologic și farmacii Dotarea cu aparatură medicală de ultimă generație <u>Rezultate așteptate:</u> Cabinete medicale dotate la standarde înalte Creșterea calității actului medical Intervenția promptă în cazuri medicale de urgență <u>Indicatori de rezultat:</u> Suprafață reabilitată/modernizată Număr și valoare dotări Număr beneficiari <u>Beneficiari:</u> comunitatea locală, cabinetele medicale, farmaciile	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei Cabinete medicale Farmacii	
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	
Buget estimativ	Bugetul se va estima pe capitole de cheltuieli în funcție de activitățile concrete descrise în proiect	

37.	Titlul proiectului: Construire locuințe sociale	
Descrierea proiectului	<u>Justificare</u> Necesitatea unui sistem de protecție socială care să corespundă cerințelor UE <u>Obiective:</u> Construirea de locuințe sociale Asigurarea unor condiții decente de locuit pentru categoriile sociale defavorizate Creșterea calității vieții <u>Activități:</u> Elaborare documente și trimitere spre finanțare la MLPDA Execuție lucrări de construcții-montaj Monitorizare program Acordarea locuințelor cu chirie subvenționată persoanelor din categoriile defavorizate <u>Rezultate așteptate:</u> Un trai decent pentru categoriile de persoane defavorizate <u>Indicatori de rezultat:</u> Număr și suprafață locuințe sociale construite Număr beneficiari <u>Beneficiari:</u> categoriile defavorizate ale populației comunei	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei	
Posibile surse de finanțare	Buget local Buget de stat	
Buget estimativ	Bugetul se va estima pe capitole de cheltuieli în funcție de activitățile concrete descrise în proiect	

38.	Titlul proiectului: Dotarea cu echipamente performante pentru acordarea ajutorului medical de urgență și deplasarea la cel mai apropiat spital la nevoie
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Necesitatea unui sistem medical care să corespundă cerințelor UE Garantarea dreptului cetățenilor de a beneficia de servicii medicale la cele mai înalte standarde <u>Obiective:</u> Creșterea calității actului medical Asigurarea intervenției prompte în cazuri medicale de urgență Evitarea deplasării cetățenilor comunei în alte localități pentru a beneficia de servicii medicale <u>Activități:</u> Elaborare documentație Achiziție echipamente performante pentru acordarea ajutorului medical de urgență și deplasarea la cel mai apropiat spital la nevoie Instruire personal medical <u>Rezultate așteptate:</u> Asigurarea ajutorului medical de urgență Deplasarea în condiții optime la cel mai apropiat spital, în caz de nevoie <u>Indicatori de rezultat:</u> Număr și valoare dotări Număr cadre medicale instruite Număr beneficiari <u>Beneficiari:</u> comunitatea locală, personalul medical
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei Personalul medical din comună
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene
Buget estimativ	Bugetul se va estima pe capitole de cheltuieli în funcție de activitățile concrete descrise în proiect

39.	Titlul proiectului: Stabilizarea unei echipe de specialiști la nivelul comunei în domeniile relevante de sănătate, prin acordarea de facilități, stimulente etc.
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Necesitatea unui sistem medical care să corespundă cerințelor UE Garantarea dreptului cetățenilor de a beneficia de servicii medicale la cele mai înalte standarde <u>Obiective:</u> Creșterea calității actului medical Asigurarea intervenției prompte în cazuri medicale de urgență Evitarea deplasării cetățenilor comunei în alte localități pentru a beneficia de servicii medicale <u>Activități:</u> Aprobarea prin HCL a acordării de facilități și alte stimulente pentru personalul medical care își desfășoară activitatea în comună Acordarea facilităților și stimulentele personalului medical <u>Rezultate așteptate:</u> Creșterea calității actului medical Asigurarea serviciilor medicale necesare în comună Stabilizarea unei echipe de specialiști în domeniile relevante pentru sănătate în comună <u>Indicatori de rezultat:</u> Număr de specialiști atrași în comună pentru prestarea de servicii medicale <u>Beneficiari:</u> persoanele vulnerabile de pe raza comunei
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei Personalul medical din comună
Posibile surse de finanțare	Buget local
Buget estimativ	Bugetul se va estima pe capitole de cheltuieli în funcție de activitățile concrete descrise în proiect

40.	Titlul proiectului: Educație sanitară în școli	
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Promovarea sănătății și a educației pentru sănătate Promovarea prevenției, cea mai importantă atitudine în obținerea unei populații sănătoase pe termen lung <u>Obiective:</u> Învățarea și respectarea regulilor de igienă personală și a mediului Învățarea măsurilor de prevenire a bolilor Reducerea frecvenței bolilor infecțioase transmisibile prin igienă deficitară Punerea bazelor unui stil de viață sănătos Învățarea acordării primului ajutor <u>Activități:</u> Activități școlare de educație sanitară Invitarea de specialiști pentru susținerea programelor de educație sanitară Elaborarea și difuzarea de materiale informative privind educația sanitară Distribuirea de pachete cu materiale de igienă (săpun, pastă de dinți, periuță de dinți) <u>Rezultate așteptate:</u> Respectarea regulilor de igienă de către copii Prevenirea răspândirii bolilor <u>Indicatori de rezultat:</u> Număr programe de educație sanitară Număr beneficiari <u>Beneficiari:</u> copiii de vârstă preșcolară și elevii școlii din localitate	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei Personalul medical Personalul didactic	
Posibile surse de finanțare	Buget local	
Buget estimativ	Bugetul se va estima pe capitole de cheltuieli în funcție de activitățile concrete descrise în proiect	

41.	Titlul proiectului: Educație sanitară în comunitatea de romi	
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Promovarea sănătății și a educației pentru sănătate Promovarea prevenției, cea mai importantă atitudine în obținerea unei populații sănătoase pe termen lung <u>Obiective:</u> Învățarea și respectarea regulilor de igienă personală și a mediului Învățarea măsurilor de prevenire a bolilor Reducerea frecvenței bolilor infecțioase transmisibile prin igienă deficitară Scăderea incidenței sarcinilor și implicit a întreruperilor de sarcină la minore Punerea bazelor unui stil de viață sănătos Învățarea acordării primului ajutor <u>Activități:</u> Activități de educație sanitară în comunitatea de romi Invitarea de specialiști pentru susținerea programelor de educație sanitară Elaborarea și difuzarea de materiale informative privind educația sanitară Distribuirea de pachete cu materiale de igienă (săpun, pastă de dinți, periuță de dinți) <u>Rezultate așteptate:</u> Respectarea regulilor de igienă Prevenirea răspândirii bolilor Prevenirea sarcinilor nedorite <u>Indicatori de rezultat:</u> Număr programe de educație sanitară Număr beneficiari <u>Beneficiari:</u> comunitatea de romi	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei Personalul medical Personalul compartimentului de asistență socială Diverse ONG-uri	
Posibile surse de finanțare	Buget local	
Buget estimativ	Bugetul se va estima pe capitole de cheltuieli în funcție de activitățile concrete descrise în proiect	

42.	Titlul proiectului: Dotarea cu tehnică și mijloace de lucru performante a structurii de asistență socială din cadrul UAT	
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Necesitatea unui sistem de asistență socială care să corespundă cerințelor UE Garantarea dreptului cetățenilor de a beneficia de servicii sociale la cele mai înalte standarde <u>Obiective:</u> Servirea promptă a cetățenilor Reducerea timpului de soluționare a cererilor Accesarea și prelucrarea rapidă a informației de către personalul primăriei <u>Activități:</u> Elaborare documentație Achiziție echipamente performante pentru personalul compartimentului de asistență socială Instruire personal <u>Rezultate așteptate:</u> Acces la tehnologie performantă Personal instruit Cetățean mai bine și mai prompt servit <u>Indicatori de rezultat:</u> Număr și valoare dotări <u>Beneficiari:</u> personalul compartimentului de asistență socială, cetățenii comunei	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei	
Posibile surse de finanțare	Buget local	
Buget estimativ	Bugetul se va estima pe capitole de cheltuieli în funcție de activitățile concrete descrise în proiect	

43.	Titlul proiectului: Alfabetizarea membrilor comunităților defavorizate	
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Punerea în acord cu cerințele UE pentru o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii <u>Obiective:</u> Creșterea gradului de incluziune socială Dezvoltarea capacității de adaptare la schimbările de pe piața muncii și din societate a persoanelor din categoriile defavorizate <u>Activități:</u> Identificarea persoanelor cu analfabetism din comunitate Achiziția de programe de instruire în scopul alfabetizării persoanelor identificate în comunitate cu analfabetism Organizarea programelor de alfabetizare Monitorizarea acestora <u>Rezultate așteptate:</u> Reducerea analfabetismului în comunitate Incluziune socială <u>Indicatori de rezultat:</u> Număr programe de alfabetizare Număr beneficiari <u>Beneficiari:</u> persoanele cu analfabetism din comună	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei	
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	
Buget estimativ	Bugetul se va estima pe capitole de cheltuieli în funcție de activitățile concrete descrise în proiect	

44.	Titlul proiectului: Formare continuă a personalului implicat în acordarea de servicii sociale	
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Consolidarea capacității administrative Formarea profesională periodică constituie o obligație legală Specializarea continuă a resursei umane în acord cu nevoile societății actuale <u>Obiective:</u> Îmbunătățirea nivelului de formare profesională pentru funcționarii publici și personalul contractual din cadrul aparatului de specialitate al primarului <u>Activități:</u> Realizarea analizei nevoilor de formare profesională Elaborarea planului anual de formare profesională Achiziția de servicii de instruire și perfecționare profesională Participarea la forme de pregătire profesională conform nevoilor identificate <u>Rezultate așteptate:</u> Dezvoltarea de noi competențe Creșterea calității serviciilor furnizate <u>Indicatori de rezultat:</u> Număr de programe de formare Număr de beneficiari <u>Beneficiari:</u> funcționarii publici și personalul contractual din aparatul de specialitate al primarului comunei	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei	
Posibile surse de finanțare	Buget local	
Buget estimativ	Bugetul se va estima pe capitole de cheltuieli în funcție de activitățile concrete descrise în proiect	

45.	Titlul proiectului: Proiect pentru integrarea romilor în societate	
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Punerea în acord cu cerințele UE pentru o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii Garantarea dreptului la servicii de asistență socială pentru categoriile vulnerabile de pe raza comunei <u>Obiective:</u> Îmbunătățirea accesului romilor la educație, asistență medicală și la locuri de muncă Reducerea decalajelor dintre romi și restul populației Ridicarea nivelului de trai în comunitatea de romi <u>Activități:</u> Identificarea nevoilor sociale ale comunității de romi Achiziția de programe de alfabetizare și de formare profesională (calificări/recalificări) Organizarea programelor de formare profesională Monitorizarea programelor de formare Sprijin în găsirea de locuri de muncă Înscrierea la medicul de familie a persoanelor din comunitatea de romi Investigații medicale și analize gratuite Distribuirea de produse de igienă în rândul persoanelor defavorizate Acordare acces la locuințe sociale <u>Rezultate așteptate:</u> Acces liber și egal la educație și servicii medicale Locuri de muncă ocupate de către persoanele de etnie romă Acces la locuințe sociale <u>Indicatori de rezultat:</u> Număr programe de integrare Număr persoane integrate <u>Beneficiari:</u> persoanele vulnerabile de pe raza comunei	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei	
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	
Buget estimativ	Bugetul se va estima pe capitole de cheltuieli în funcție de activitățile concrete descrise în proiect	

TURISM ȘI CULTURĂ

46.	Titlul proiectului: Program de conștientizare asupra patrimoniului cultural identitar	
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Dezvoltarea durabilă a turismului în zonă Conștientizarea importanței și valorii obiectivelor culturale, religioase și a monumentelor istorice de pe raza comunei <u>Obiective:</u> Dezvoltarea turistică a comunei prin organizarea de circuite turistice Promovarea obiectivelor culturale, religioase și a monumentelor istorice <u>Activități:</u> Identificarea obiectivelor culturale, religioase și a monumentelor istorice din comună Cartarea obiectivelor turistice Modernizarea infrastructurii rutiere ce deservește obiectivele turistice Promovarea obiectivelor culturale, religioase și a monumentelor istorice Sprijinirea organizării de circuite turistice în zonă <u>Rezultate așteptate:</u> Creșterea numărului de turiști/vizitatori <u>Indicatori de rezultat:</u> Număr de programe Număr de beneficiari <u>Beneficiari:</u> comunitatea locală, operatori de turism, turiști/vizitatori	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei ONG-uri	
Posibile surse de finanțare	Buget local	
Buget estimativ	Bugetul se va estima pe capitole de cheltuieli în funcție de activitățile concrete descrise în proiect	

47.	Titlul proiectului: Organizare de evenimente culturale, religioase, etnografice, gastronomice, care să revitalizeze tradițiile locale, inclusiv în parteneriat cu alte localități
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Dezvoltarea durabilă a turismului în zonă <u>Obiective:</u> Dezvoltarea turistică a comunei prin organizarea de evenimente culturale, religioase, etnografice, gastronomice, care să revitalizeze tradițiile locale <u>Activități:</u> Organizarea de evenimente Modernizarea infrastructurii rutiere Promovarea evenimentelor care revitalizează tradițiile locale Sprijinirea organizării de circuite turistice în zonă <u>Rezultate așteptate:</u> Creșterea numărului de turiști/vizitatori Creșterea veniturilor din turism la bugetul local <u>Indicatori de rezultat:</u> Număr de evenimente Număr de participanți Plus valoare adusă <u>Beneficiari:</u> comunitatea locală, organizatori de evenimente, operatori de turism, turiști/vizitatori
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei Firme private ONG-uri
Posibile surse de finanțare	Buget local Sponsorizări
Buget estimativ	Bugetul se va estima pe capitole de cheltuieli în funcție de activitățile concrete descrise în proiect

48.	Titlul proiectului: Organizare de trasee tematice în zona Lunca Mureșului	
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Dezvoltarea durabilă a turismului în zonă <u>Obiective:</u> Diversificarea ofertei turistice Asigurarea condițiilor de recreere pentru locuitori Creșterea atractivității zonei și a numărului de vizitatori <u>Activități:</u> Conceperea unor trasee turistice sau dezvoltarea celor existente, pentru diferite volume de timp și care să conecteze diferite obiective de interes Dezvoltarea unor trasee cicloturistice și amenajarea acestora, incluzând locuri de popas și indicatoare Realizarea și montarea de indicatoare și panouri de informare, puncte de observare etc. <u>Rezultate așteptate:</u> Diversificarea ofertei turistice Creșterea numărului de turiști/vizitatori <u>Indicatori de rezultat:</u> Număr trasee organizate Număr participanți <u>Beneficiari:</u> comunitatea locală, operatorii de turism, turiști/vizitatori	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei	
Posibile surse de finanțare	Buget local	
Buget estimativ	Bugetul se va estima pe capitole de cheltuieli în funcție de activitățile concrete descrise în proiect	

49.	Titlul proiectului: Realizare website și aplicație mobilă de promovare turistică a localității	
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Dezvoltarea durabilă a turismului în zonă <u>Obiective:</u> Promovarea prin mijloace moderne a destinației turistice Atragerea de vizitatori/turiști în zonă Atragerea de noi investitori în turism <u>Activități:</u> Elaborare documentație Achiziții servicii de realizare website și aplicație mobilă de promovare turistică Realizare website și aplicație mobilă de promovare turistică Instruire personal în vederea actualizării informației pentru promovarea turistică a comunei Popularizare website și aplicație mobilă Monitorizare trafic website și aplicație mobilă <u>Rezultate așteptate:</u> Creșterea numărului de utilizatori Creșterea numărului de turiști/vizitatori <u>Indicatori de rezultat:</u> Valoare investită în promovare Număr utilizatori website și aplicație mobilă Număr vizitatori/turiști Plus valoare adusă <u>Beneficiari:</u> comunitatea locală, operatori de turism, turiști/vizitatori	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei	
Posibile surse de finanțare	Buget local	
Buget estimativ	Bugetul se va estima pe capitole de cheltuieli în funcție de activitățile concrete descrise în proiect	

50.	Titlul proiectului: Protejarea parcurilor naționale și a celorlalte zone naturale de interes turistic	
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Necesitatea protejării și conservării naturii, a diversității biologice <u>Obiective:</u> Conservarea și reabilitarea sistemelor ecologice existente <u>Activități:</u> Acțiuni ecologice de curățare a zonelor poluate Organizarea de campanii de conștientizare a necesității protejării mediului înconjurător <u>Rezultate așteptate:</u> Mediu natural curat și sănătos <u>Indicatori de rezultat:</u> Număr de acțiuni de protejare <u>Beneficiari:</u> comunitatea locală, turiști/vizitatori	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei ONG-uri	
Posibile surse de finanțare	Buget local	
Buget estimativ	Bugetul se va estima pe capitole de cheltuieli în funcție de activitățile concrete descrise în proiect	

51.	Titlul proiectului: Program de curățare a tuturor zonelor naturale (în special de deșeuri de plastic) și organizarea de programe de educare a populației, precum și înăsprirea penalităților	
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Necesitatea protejării și conservării naturii, a diversității biologice <u>Obiective:</u> Conservarea și reabilitarea sistemelor ecologice existente <u>Activități:</u> Acțiuni ecologice de curățare a zonelor poluate Organizarea de campanii de conștientizare a necesității protejării mediului înconjurător <u>Rezultate așteptate:</u> Mediu natural curat și sănătos <u>Indicatori de rezultat:</u> Număr de programe de curățare organizate Număr participanți Suprafețe ecologizate <u>Beneficiari:</u> comunitatea locală, turiști/vizitatori	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei ONG-uri	
Posibile surse de finanțare	Buget local	
Buget estimativ	Bugetul se va estima pe capitole de cheltuieli în funcție de activitățile concrete descrise în proiect	

52.	Titlul proiectului: Dezvoltare zonă turistică	
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Dezvoltarea durabilă a turismului în zonă <u>Obiective:</u> Atragerea de investitori în zonă Diversificarea ofertei turistice Asigurarea condițiilor de recreere pentru locuitori și vizitatori/turiști Creșterea atractivității zonei și a numărului de vizitatori Crearea de noi locuri de muncă Dezvoltarea infrastructurii care să deservească zona turistică <u>Activități:</u> Elaborare documentație tehnică Obținere avize/autorizații Achiziție lucrări de amenajare Execuție lucrări de construcție, amenajare Promovare zonă turistică Monitorizare activitate desfășurată în zona turistică <u>Rezultate așteptate:</u> Dezvoltare economică a zonei Creșterea numărului de vizitatori/turiști Crearea de noi locuri de muncă <u>Indicatori de rezultat:</u> Suprafața zonei turistice amenajate Numărul de investitori atrași Numărul de turiști/vizitatori Numărul de locuri de muncă nou-create <u>Beneficiari:</u> locuitorii comunei, turiști, vizitatori, operatori economici care activează în turism	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei Investitori privați	
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	
Buget estimativ	Bugetul se va estima pe capitole de cheltuieli în funcție de activitățile concrete descrise în proiect	

53.	Titlul proiectului: Amenajare arie protejată	
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Dezvoltarea ecoturismului în zonă, având în vedere interesul crescând al potențialilor consumatori de turism pentru vizitarea zonelor protejate, valoroase sub aspect științific, originale și unice prin atracțiile pe care le adăpostesc <u>Obiective:</u> Atragerea de investitori în zonă (unități de cazare, unități de alimentație, dotări de agrement și sport) Diversificarea ofertei turistice Asigurarea condițiilor de recreere pentru locuitori și vizitatori/turiști Popularizarea atractivității zonei, în vederea creșterii numărului de vizitatori Crearea de noi locuri de muncă Dezvoltarea infrastructurii care să deservească zona turistică <u>Activități:</u> Elaborare documentație tehnică Obținere avize/autorizații Amenajarea spațiilor naturale prin dotări turistice Promovare zonă turistică Monitorizare activitate desfășurată în cadrul ariei protejate <u>Rezultate așteptate:</u> Dezvoltare economică a zonei Creșterea numărului de vizitatori/turiști Crearea de noi locuri de muncă <u>Indicatori de rezultat:</u> Suprafața zonei turistice amenajate Numărul de investitori atrași Numărul de turiști/vizitatori Numărul de locuri de muncă nou-create <u>Beneficiari:</u> locuitorii comunei, turiști, vizitatori, operatori economici care activează în turism	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei	
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	
Buget estimativ	Bugetul se va estima pe capitole de cheltuieli în funcție de activitățile concrete descrise în proiect	

54.	Titlul proiectului: Realizare complex de agrement	
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Dezvoltarea din punct de vedere cultural, social și sportiv a comunei <u>Obiective:</u> Dezvoltarea de spații de agrement și antrenamente pentru locuitorii comunei, precum și pentru vizitatori/turiști Asigurarea condițiilor de recreere pentru locuitori și vizitatori/turiști Crearea de noi locuri de muncă Dezvoltarea infrastructurii care să deservească complexul de agrement <u>Activități:</u> Elaborare documentație tehnică Obținere avize/autorizații Achiziție lucrări de construcție, amenajare Execuție lucrări de construcție, amenajare Promovare complex de agrement Monitorizare activitate desfășurată în complexul de agrement <u>Rezultate așteptate:</u> Dezvoltare din punct de vedere cultural, social și sportiv a comunei Creșterea numărului de vizitatori/turiști Crearea de noi locuri de muncă <u>Indicatori de rezultat:</u> Suprafața amenajată Numărul de investitori atrași Numărul de beneficiari Numărul de locuri de muncă nou-create <u>Beneficiari:</u> locuitorii comunei, turiști, vizitatori, operatori economici	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei	
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	
Buget estimativ	Bugetul se va estima pe capitole de cheltuieli în funcție de activitățile concrete descrise în proiect	

55.	Titlul proiectului: Amenajare bază turistică pădure	
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Dezvoltarea durabilă a turismului în zonă <u>Obiective:</u> Atragerea de investitori în zonă Diversificarea ofertei turistice Asigurarea condițiilor de recreere pentru locuitori și vizitatori/turiști Creșterea atractivității zonei și a numărului de vizitatori Dezvoltarea infrastructurii care să deservească baza turistică <u>Activități:</u> Elaborare documentație tehnică Obținere avize/autorizații Execuție lucrări de amenajare Promovare bază turistică Monitorizare activitate desfășurată în baza turistică <u>Rezultate așteptate:</u> Dezvoltare economică a zonei Creșterea numărului de vizitatori/turiști Crearea de noi locuri de muncă <u>Indicatori de rezultat:</u> Suprafața zonei turistice amenajate Numărul de investitori atrași Numărul de turiști/vizitatori Numărul de locuri de muncă nou-create <u>Beneficiari:</u> locuitorii comunei, turiști, vizitatori, operatori economici care activează în turism	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei	
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	
Buget estimativ	Bugetul se va estima pe capitole de cheltuieli în funcție de activitățile concrete descrise în proiect	

56.	Titlul proiectului: Modernizare teren sportiv/bază sportivă	
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Sportul contribuie la dezvoltarea fizică armonioasă, menținerea stării de sănătate la cote optime, precum și la întărirea spiritului de echipă și a celui de competiție. Aceasta face necesară implementarea unor măsuri care să contribuie la atragerea copiilor și tinerilor către activități sportive. Existența în comună a CS Victoria Felnac cu echipe de fotbal și judo, cu rezultate la competițiile sportive. <u>Obiective:</u> Amenajarea unui teren de sport/a unei baze sportive conform standardelor în domeniu Atragerea copiilor și tinerilor către activități sportive Obținerea de performanțe în cadrul competițiilor sportive <u>Activități:</u> Elaborare documentație tehnică Obținere avize/autorizații Lucrări de amenajare teren/bază sportivă <u>Rezultate așteptate:</u> Teren amenajat conform standardelor la dispoziția cetățenilor comunei Practicarea de sporturi Performanțe sportive <u>Indicatori de rezultat:</u> Suprafață teren amenajat Capacitate Număr beneficiari <u>Beneficiari:</u> comunitatea locală, sportivi din cadrul CS Victoria Felnac	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei	
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	
Buget estimativ	Bugetul se va estima pe capitole de cheltuieli în funcție de activitățile concrete descrise în proiect	

57.	Titlul proiectului: Amenajare bazin de înot	
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Sportul contribuie la dezvoltarea fizică armonioasă, menținerea stării de sănătate la cote optime, precum și la întărirea spiritului de echipă și a celui de competiție. Aceasta face necesară implementarea unor măsuri care să contribuie la atragerea copiilor și tinerilor către activități sportive. <u>Obiective:</u> Amenajarea unui bazin de înot conform standardelor în domeniu Atragerea copiilor și tinerilor către activități sportive Obținerea de performanțe în cadrul competițiilor sportive <u>Activități:</u> Elaborare documentație tehnică Obținere avize/autorizații Lucrări de amenajare bazin de înot Darea în folosință a bazinului de înot Administrarea bazinului de înot pentru a asigura funcționarea în condiții optime <u>Rezultate așteptate:</u> Bazin de înot amenajat conform standardelor Practicarea de sporturi Performanțe sportive <u>Indicatori de rezultat:</u> Suprafață bazin de înot Număr beneficiari <u>Beneficiari:</u> comunitatea locală	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei	
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	
Buget estimativ	Bugetul se va estima pe capitole de cheltuieli în funcție de activitățile concrete descrise în proiect	

58.	Titlul proiectului: Modernizare teren sintetic în comuna Felnac	
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Sportul contribuie la dezvoltarea fizică armonioasă, menținerea stării de sănătate la cote optime, precum și la întărirea spiritului de echipă și a celui de competiție. Aceasta face necesară implementarea unor măsuri care să contribuie la atragerea copiilor și tinerilor către activități sportive. <u>Obiective:</u> Modernizarea terenului sintetic pentru activități sportive conform standardelor în domeniu Atragerea copiilor și tinerilor către activități sportive Obținerea de performanțe în cadrul competițiilor sportive <u>Activități:</u> Elaborare documentație tehnică Obținere avize/autorizații Lucrări de modernizare teren sintetic <u>Rezultate așteptate:</u> Teren amenajat conform standardelor în domeniu Practicarea de sporturi Performanțe sportive <u>Indicatori de rezultat:</u> Suprafață teren modernizat Capacitate Număr beneficiari <u>Beneficiari:</u> comunitatea locală, sportivi din cadrul CS Victoria Felnac	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei	
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	
Buget estimativ	Bugetul se va estima pe capitole de cheltuieli în funcție de activitățile concrete descrise în proiect	

59.	Titlul proiectului: Amenajare piste pentru cicloturism	
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Dezvoltarea durabilă a turismului în zonă <u>Obiective:</u> Diversificarea ofertei turistice Asigurarea condițiilor de recreere pentru locuitori Creșterea atractivității zonei și a numărului de vizitatori <u>Activități:</u> Dezvoltarea unor trasee cicloturistice și amenajarea acestora, incluzând locuri de popas și indicatoare Realizarea și montarea de indicatoare și panouri de informare, puncte de observare etc. <u>Rezultate așteptate:</u> Diversificarea ofertei turistice Creșterea numărului de turiști/vizitatori <u>Indicatori de rezultat:</u> Număr și lungime piste cicloturistice Număr beneficiari <u>Beneficiari:</u> comunitatea locală, operatorii de turism, turiști/vizitatori	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei	
Posibile surse de finanțare	Buget local	
Buget estimativ	Bugetul se va estima pe capitole de cheltuieli în funcție de activitățile concrete descrise în proiect	

60.	Titlul proiectului: Locuri de joacă pentru copii și adolescenți	
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Necesitatea amenajării pe raza comunei de noi locuri de relaxare și petrecere a timpului liber pentru copii și adolescenți <u>Obiective:</u> Dezvoltarea de spații de agrement pentru copii și adolescenți <u>Activități:</u> Identificarea terenurilor pentru amenajarea locurilor de joacă Lucrări de construcție și amenajare Darea în folosință <u>Rezultate așteptate:</u> Locuri de joacă amenajate conform standardelor de calitate <u>Indicatori de rezultat:</u> Număr locuri de joacă Suprafață amenajată Număr beneficiari <u>Beneficiari:</u> copii și adolescenți, localnici și vizitatori/turiști	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei	
Posibile surse de finanțare	Buget local	
Buget estimativ	Bugetul se va estima pe capitole de cheltuieli în funcție de activitățile concrete descrise în proiect	

61.	Titlul proiectului: Amenajare Aventura Park	
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Dezvoltarea din punct de vedere cultural, social și sportiv a comunei <u>Obiective:</u> Dezvoltarea de spații de agrement și antrenamente pentru locuitorii comunei, precum și pentru vizitatori/turiști Asigurarea condițiilor de recreere pentru locuitori și vizitatori/turiști Crearea de noi locuri de muncă Dezvoltarea infrastructurii care să deservească parcul de aventură <u>Activități:</u> Elaborare documentație tehnică Obținere avize/autorizații Achiziție lucrări de construcție, amenajare Execuție lucrări de construcție, amenajare Promovare parc de aventură Monitorizare activitate desfășurată în parcul de aventură <u>Rezultate așteptate:</u> Dezvoltare din punct de vedere cultural, social și sportiv a comunei Creșterea numărului de vizitatori/turiști Crearea de noi locuri de muncă <u>Indicatori de rezultat:</u> Suprafața amenajată Numărul de investitori atrași Numărul de beneficiari Numărul de locuri de muncă nou-create <u>Beneficiari:</u> locuitorii comunei, turiști, vizitatori, operatori economici	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei	
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	
Buget estimativ	Bugetul se va estima pe capitole de cheltuieli în funcție de activitățile concrete descrise în proiect	

62.	Titlul proiectului: Construire și amenajare centru local de informare turistică	
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Dezvoltarea durabilă a turismului, prin promovarea resurselor turistice ale comunei <u>Obiective:</u> Înființarea centrului local de informare și promovare a turismului <u>Activități:</u> Elaborare documentații tehnice Avize/autorizații Lucrări de construire și amenajare CIT Dotare cu echipamente moderne a CIT <u>Rezultate așteptate:</u> Promovarea turistică a zonei Creșterea numărului de turiști/vizitatori <u>Indicatori de rezultat:</u> Suprafață și dotări centru de informare turistică Număr de beneficiari <u>Beneficiari:</u> comunitatea locală, operatorii de turism, turiști/vizitatori	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei	
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene	
Buget estimativ	Bugetul se va estima pe capitole de cheltuieli în funcție de activitățile concrete descrise în proiect	

63.	Titlul proiectului: Realizarea de produse turistice diversificate, încercând să răspundă unor hobby-uri diverse (ex. vânătoare, pescuit, degustări de vinuri, gastronomie, motocros, cicloturism, parapantă, deltaplan, scufundări, sporturi extreme, echitație, observare/filmare/fotografiere etc.)
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Dezvoltarea durabilă a turismului în zonă <u>Obiective:</u> Atragerea de investitori în zonă Diversificarea ofertei turistice Asigurarea condițiilor de recreere pentru locuitori și vizitatori/turiști Creșterea atractivității zonei și a numărului de vizitatori Crearea de noi locuri de muncă Dezvoltarea infrastructurii care să deservească obiectivele turistice <u>Activități:</u> Realizarea de produse turistice diversificate, prin organizarea de activități sportive, sociale, culturale Atragerea de personal calificat pentru asigurarea de servicii de instruire în anumite activități sportive Promovare produse turistice Monitorizare activitate <u>Rezultate așteptate:</u> Dezvoltare economică a zonei Creșterea numărului de vizitatori/turiști Crearea de noi locuri de muncă <u>Indicatori de rezultat:</u> Numărul și diversitatea produselor turistice Numărul de investitori/producători locali atrași Numărul de turiști/vizitatori Numărul de locuri de muncă nou-create <u>Beneficiari:</u> locuitorii comunei, turiști, vizitatori, operatori economici care activează în turism
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei Firme private Producători locali
Posibile surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene
Buget estimativ	Bugetul se va estima pe capitole de cheltuieli în funcție de activitățile concrete descrise în proiect

MEDIU

64.	Titlul proiectului: Introducere stații de încărcare electrică autoturisme în comuna Felnac	
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Dezvoltarea transportului ecologic Necesitatea protejării și conservării unui mediu natural sănătos Interesul general crescut pentru energia nepoluantă <u>Obiective:</u> Dezvoltarea infrastructurii de alimentare a autovehiculelor cu energie electrică Protejarea mediului înconjurător Prevenirea/reducerea poluării prin combustibili fosili Asigurarea mișcării motorizate prin consumul de energie electrică, mai ales energie electrică verde <u>Activități:</u> Achiziție lucrări de instalare/amenajare stații de încărcare electrică Lucrări de amenajare stații de încărcare electrică autoturisme <u>Rezultate așteptate:</u> Reducerea gradului de poluare Creșterea numărului de înmatriculări autovehicule electrice <u>Indicatori de rezultat:</u> Număr stații de încărcare Număr de autovehicule electrice înmatriculate Număr beneficiari <u>Beneficiari:</u> comunitatea locală	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei	
Posibile surse de finanțare	Buget local	
Buget estimativ	Bugetul se va estima pe capitole de cheltuieli în funcție de activitățile concrete descrise în proiect	

65.	Titlul proiectului: Împădurirea terenurilor degradate, a celor nefolosite, defrișate	
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Necesitatea reconstrucției ecologice a terenurilor degradate, prin valorificarea terenurilor neproductive sau agricole afectate de fenomene de degradare în diferite stadii sau care și-au pierdut total sau parțial capacitatea de producție pentru folosințe agricole <u>Obiective:</u> Valorificarea terenurilor degradate, a celor nefolosite, defrișate Creșterea suprafețelor de pădure pe teritoriul comunei Combaterea poluării și a efectelor acesteia asupra mediului înconjurător și sănătății oamenilor Îmbunătățirea condițiilor de mediu și a diversității biologice <u>Activități:</u> Pregătirea terenului și a solului în vederea împăduririi Executarea de lucrări de îmbunătățiri funciare Executarea plantației <u>Rezultate așteptate:</u> Suprafață de teren împădurit Creșterea producției de energie regenerabilă <u>Indicatori de rezultat:</u> Suprafețe împădurite <u>Beneficiari:</u> comunitatea locală	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei	
Posibile surse de finanțare	Buget local	
Buget estimativ	Bugetul se va estima pe capitole de cheltuieli în funcție de activitățile concrete descrise în proiect	

66.	Titlul proiectului: Reabilitare spații verzi în interiorul localității	
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Necesitatea protejării și conservării zonelor verzi din comună Îmbunătățirea aspectului estetic al comunei <u>Obiective:</u> Creșterea calității mediului natural Consolidarea amenajărilor peisagistice Crearea de noi locuri de recreere pentru cetățenii comunei <u>Activități:</u> Lucrări de reabilitare a spațiilor verzi din localitate <u>Rezultate așteptate:</u> Spații verzi, parcuri Îmbunătățirea imaginii comunei <u>Indicatori de rezultat:</u> Suprafețe verzi amenajate <u>Beneficiari:</u> comunitatea locală	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei	
Posibile surse de finanțare	Buget local	
Buget estimativ	Bugetul se va estima pe capitole de cheltuieli în funcție de activitățile concrete descrise în proiect	

67.	Titlul proiectului: Instalarea de pubele pentru colectarea selectivă a deșeurilor	
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Colectarea selectivă a deșeurilor aduce beneficii economice comunității locale <u>Obiective:</u> Protejarea mediului înconjurător la nivelul comunei Alinierea la standarde europene cu privire la calitatea și protecția mediului <u>Activități:</u> Achiziționarea de pubele și instalarea acestora pe raza comunei <u>Rezultate așteptate:</u> Creșterea cantității de gunoi colectat selectiv Eficientizarea reciclării <u>Indicatori de rezultat:</u> Număr și valoare pubele achiziționate Număr puncte de instalare Număr beneficiari <u>Beneficiari:</u> comunitatea locală	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei	
Posibile surse de finanțare	Buget local	
Buget estimativ	Bugetul se va estima pe capitole de cheltuieli în funcție de activitățile concrete descrise în proiect	

68.	Titlul proiectului: Dotarea gospodăriilor cu pubele pentru colectarea selectivă a deșeurilor	
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Colectarea selectivă a deșeurilor aduce beneficii economice comunității locale <u>Obiective:</u> Protejarea mediului înconjurător la nivelul comunei Alinierea la standarde europene cu privire la calitatea și protecția mediului <u>Activități:</u> Achiziționarea de pubele ecologice și distribuirea acestora către populație <u>Rezultate așteptate:</u> Creșterea cantității de gunoi colectat selectiv Eficientizarea reciclării <u>Indicatori de rezultat:</u> Număr și valoare pubele achiziționate Număr gospodării deservite <u>Beneficiari:</u> cetățenii comunei	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei	
Posibile surse de finanțare	Buget local	
Buget estimativ	Bugetul se va estima pe capitole de cheltuieli în funcție de activitățile concrete descrise în proiect	

69.	Titlul proiectului: Decolmatare râuri	
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Protecția și conservarea mediului înconjurător Siguranța și protecția cetățenilor contra inundațiilor <u>Obiective:</u> Asigurarea scurgerii optime în albie a apelor curgătoare de pe raza comunei <u>Activități:</u> Îndepărtarea materialului aluvionar Extragere nisipuri și pietrișuri <u>Rezultate așteptate:</u> Scurgerea optimă în albie a râurilor Reducerea efectelor negative generate de inundații și viituri <u>Indicatori de rezultat:</u> Lungime râuri decolmate <u>Beneficiari:</u> comunitatea locală	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei	
Posibile surse de finanțare	Buget local	
Buget estimativ	Bugetul se va estima pe capitole de cheltuieli în funcție de activitățile concrete descrise în proiect	

70.	Titlul proiectului: Infrastructură de prevenire și protecție împotriva inundațiilor	
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Protecția și conservarea mediului înconjurător Siguranța și protecția cetățenilor contra inundațiilor <u>Obiective:</u> Prevenirea și reducerea consecințelor distructive ale inundațiilor Protecția gospodăriilor și a terenurilor agricole Consolidarea infrastructurii de prevenire și protecție împotriva inundațiilor <u>Activități:</u> Lucrări de consolidare infrastructură de prevenire și protecție împotriva inundațiilor <u>Rezultate așteptate:</u> Reducerea efectelor negative generate de inundații și viituri <u>Indicatori de rezultat:</u> Suprafață/lungime infrastructură de protecție Suprafață de teren protejată Număr gospodării protejate <u>Beneficiari:</u> comunitatea locală	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei	
Posibile surse de finanțare	Buget local	
Buget estimativ	Bugetul se va estima pe capitole de cheltuieli în funcție de activitățile concrete descrise în proiect	

CAPACITATE ADMINISTRATIVĂ

71.	Titlul proiectului: Achiziție și punere în funcțiune de echipamente performante de tehnică de calcul	
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Consolidarea capacității administrației publice locale Furnizarea de servicii publice de calitate pentru toți cetățenii comunei <u>Obiective:</u> Creșterea calității serviciilor publice furnizate Îmbunătățirea accesului la serviciile publice <u>Activități:</u> Achiziție echipamente Dotare cu echipamente performante de tehnică de calcul Instruire personal privind utilizarea noilor echipamente <u>Rezultate așteptate:</u> Acces facil la servicii publice prin tehnologie performantă Servicii publice de calitate <u>Indicatori de rezultat:</u> Număr și valoare echipamente Număr beneficiari <u>Beneficiari:</u> administrația publică locală, cetățenii comunei, instituții publice și operatori economici de pe raza comunei	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei	
Posibile surse de finanțare	Buget local	
Buget estimativ	Bugetul se va estima pe capitole de cheltuieli în funcție de activitățile concrete descrise în proiect	

72.	Titlul proiectului: Achiziția și utilizarea de softuri performante pentru furnizarea de servicii de calitate către cetățeni și reducerea timpului de soluționare a solicitărilor acestora	
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Consolidarea capacității administrației publice locale Furnizarea de servicii publice de calitate pentru toți cetățenii comunei <u>Obiective:</u> Creșterea calității serviciilor publice furnizate Reducerea timpului de soluționare a cererilor Îmbunătățirea accesului la serviciile publice <u>Activități:</u> Achiziția de softuri performante Instruirea personalului în scopul utilizării eficiente a acestora <u>Rezultate așteptate:</u> Acces facil la servicii publice prin tehnologie performantă Servicii publice de calitate <u>Indicatori de rezultat:</u> Număr și valoare softuri achiziționate Număr cetățeni deserviți Termen de soluționare cereri <u>Beneficiari:</u> administrația publică locală, cetățenii comunei, instituții publice și operatori economici de pe raza comunei	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei	
Posibile surse de finanțare	Buget local	
Buget estimativ	Bugetul se va estima pe capitole de cheltuieli în funcție de activitățile concrete descrise în proiect	

73.	Titlul proiectului: Programe de instruire și perfecționare profesională	
Descrierea proiectului	<u>Justificare:</u> Consolidarea capacității administrative Formarea profesională periodică constituie o obligație legală Specializarea continuă a resursei umane în acord cu nevoile societății actuale <u>Obiective:</u> Îmbunătățirea nivelului de formare profesională pentru funcționarii publici și personalul contractual din cadrul aparatului de specialitate al primarului <u>Activități:</u> Realizarea analizei nevoilor de formare profesională Elaborarea planului anual de formare profesională Achiziția de servicii de instruire și perfecționare profesională Participarea la forme de pregătire profesională conform nevoilor identificate <u>Rezultate așteptate:</u> Dezvoltarea de noi competențe Creșterea calității serviciilor furnizate <u>Indicatori de rezultat:</u> Număr programe de formare Număr beneficiari <u>Beneficiari:</u> funcționarii publici și personalul contractual din aparatul de specialitate al primarului comunei	
Instituții/actori implicați/potențiali parteneri	Consiliul local al comunei Primarul comunei	
Posibile surse de finanțare	Buget local	
Buget estimativ	Bugetul se va estima pe capitole de cheltuieli în funcție de activitățile concrete descrise în proiect	

PARTEA A V-A

IMPLEMENTAREA, MONITORIZAREA ȘI EVALUAREA STRATEGIEI DE DEZVOLTARE LOCALĂ

Implementarea strategiei de dezvoltare locală și implicit a planului de acțiune se face cu participarea tuturor actorilor de pe plan local: administrația publică locală, comunitatea locală, firme private, reprezentanții societății civile.

O bună implementare a strategiei de dezvoltare asigură în primul rând o creștere autentică a comunității la nivelul tuturor domeniilor de intervenție și priorităților strategice. Din acest punct de vedere implementarea unui sistem potrivit de indicatori de monitorizare și elaborarea periodică și cu pragmatism a rapoartelor strategice de monitorizare joacă un rol esențial în procesul de management.

Monitorizarea procesului de implementare a strategiei de dezvoltare locală se va realiza prin intermediul unor rapoarte periodice privind progresele înregistrate, atât în ceea ce privește implementarea strategiei de dezvoltare și gradul de realizare a rezultatelor planificate, cât și impactul generat.

Procesul de monitorizare a strategiei va avea ca principal instrument de lucru sistemul de indicatori elaborat în cadrul procesului de planificare la nivel local.

Managementul operativ al comunei va prezenta Consiliului local:

1. **rapoarte anuale de progres**, care se vor elabora începând cu al doilea an de implementare și vor avea ca scop monitorizarea eficientă a aplicării strategiei de dezvoltare. Rapoartele vor reflecta stadiul implementării strategiei, pe fiecare domeniu strategic și vor evidenția evoluția principalilor indicatori de output și de rezultat;

2. **rapoarte strategice**. Având în vedere faptul că implementarea strategiei de dezvoltare locală se va întinde pe o perioadă de 10 ani, este necesară o evaluare intermediară a strategiei, pe baza unor rapoarte strategice. Pentru evaluarea impactului aplicării strategiei de dezvoltare se va urmări evoluția principalilor indicatori socioeconomiци la nivel local.

În linii mari, raportul strategic va cuprinde:

- situația și evoluția socioeconomică a comunei Felnac;

- realizările obținute, cuantificate pe baza indicatorilor și gradul de atingere a obiectivelor stabilite;
- problemele întâmpinate în procesul de implementare a strategiei de dezvoltare;
- exemplele de bună practică identificate;
- propuneri privind revizuirea și ajustarea periodică a strategiei de dezvoltare în raport cu evoluțiile economico-sociale semnificative înregistrate la nivel local în perioada 2021-2027.

Rapoartele strategice vor fi realizate din 3 în 3 ani, în anii 2022 și 2025, fiind prezentate în cadrul ședințelor Consiliului local al comunei Felnac.

În funcție de rezultatele evaluării și monitorizării și în acord cu modificările legislative, strategia de dezvoltare a comunei Felnac va putea fi revizuită ori de câte ori va deveni necesar.
